

**ZAAN -JAN 'NRALE- 'LA
YƆNDIA- ZESU KRISI BA
ZAYI'**
**Zaan a -Jan 'Nrale- 'sɛwɛ 'ɛ
ɲgblo**

Mɛɛ 'la zan -Jan 'Nrale- 'sɛwɛ 'lɛɛ- yɔndia-, -o -yaa' bhɛ sii Zaan, 'bhɛɛ- -o -yaa 'bhɛ dɛ sii Zebede. -Dele -yaa Zaan 'le ɛɛ? Zaan 'pegee -a nɛɛnɛ- Zaki -yaa Zesu a winbɔwo mu vu ta plɛ 'ɛ ba. -O 'pegee -o dɛ Zebede -yaa kaadɛ mu -la -le Galile wɛyi- 'ɛ ba. Zesu 'yee- Zaan 'pegee Zaki 'siile-, 'ke -o 'ploole -waa' kaadɛ yrɔ mu 'ɛ ma, 'ke -o nule- gbaanlɛ Zesu zi, 'bhɛɛ- 'ke -o klele -Zesu 'bhɛgwɛn- gbalaan mu 'le. -Jan 'Nrale- 'sɛwɛ 'la Zaan 'bhɛ yɔndia-, yaa 'gbu 'tɔkanlɛ 'bhɛ 'yi, -e -yaa pe -a 'gbu ma dɔɔ: <Mɛɛ 'la zan -za -yaa sɔ Zesu ni> (Zaan 13.23; 19.26; 20.2,7; 21.20). -E 'bhɛ ɲkla 'bhɛ gbɛɛn- bhe -a 'gbu mazina zayi' mɛɛ mu -yrɛ 'yi. -O Zesu gbaanle -yrigbɛɛle 'ɛ ta, 'ke -ya pele- Zaan ni dɔɔ 'bhɛ 'bhɛ 'yrekpa -a nɛɛ Mari ba (Zaan 19.25-27).

Zaan -Jan 'Nrale- 'sɛwɛ 'lɛɛ- ɲdia Zesu 'yi mu 'la ɲyaa Siri 'pegee Azi 'klɛɛn mu 'la ɲkla - zɔn 'klɛɛn do, 'bhɛɛ- 'ke -wa sii Tuuki 'mu -la ni.

'Yee- -Jan 'Nrale- 'sɛwɛ 'lɛɛ- 'yi, Zaan -o Zesu Krisi zrɔn 'zi -kɔɔ' ni 'bhii- -Waanbhaa' Gbe bhɛ do 'kpɔ 'ɛ, 'bhɛɛ- 'yee- -Waanbhaa' -le 'ke -a Dɛ 'ɛ 'le. -Waanbhaa' 'a Gbe Zesu ɲkpa 'drunyan 'lɛɛ- 'yi, 'kooko- -e nu gale -kɔɔa' -za 'yɔɔ- mu 'ɛ ma, 'bhɛɛ- 'kooko- 'ke mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan 'e ɲkpa -a

'yi, 'bhe zan '-Waanbhaa' ba bole -yre ma -si 'la -dan' 'laa -o 'bhe ma 'bhe 'sroowo- (Zaan 3.16).

Zesu 'yaa- 'yee- Zaan, 'pegee Zaki 'bheε- Pieri kpa -a -din 'waati 'ke ba, 'bheε- -e -yaa -za -gloo 'ke mu zron 'mu ni. 'Yee- Zaan 'laa Zesu 'yayre- 'ε, 'bhe 'pegee -e -yaa' ye 'ε 'wole- zisaan- gone- 'la gbεen- 'mu 'yigonna. 'Dun- -e pe doo Zesu -o 'ke <-Waanbhaa' -Liijan'> 'le (Zaan 1.1), 'bhe 'pegee <-Waanbhaa' Gbe 'ε> 'le (Zaan 1.34,49); 'bheε- 'yee- 'pegee -Waanbhaa -o 'eke- zi 'tanii (Zaan 1.1-18). Zesu 'yaa- 'tre ta 'waati 'la ba, -ya -zronna 'bhii- 'yee- 'pegee -a De -Waanbhaa' plenza -yaa 'egloole, 'bheε- -o -yaa do. 'Yele- -yaa zi doole 'la ge -a De -Waanbhaa' ba 'bhe 'le.

Zaan pe -koo' ni doo Zesu 'yaa- we <-yaa' 'lere> 'le (Zaan 2.4; 7.30; 8.20; 12.23,27; 13.1; 16.32; 17.1). <'Lere> 'la Zesu 'yaa- -we 'zi 'bhe 'le, 'bhe -le -yaa -a gaza 'pegee -e -yaa nu -yaa' 'lafle 'yi 'tobholeya 'ε 'sroowole 'mu 'le. 'Bhela- -yile, -o so Zaan a -Jan 'NrAle- 'sewe 'ε 'yicienle -le -gbene ple:

-A -le □lwa mi 'ε 'yi, Zesu -za mu 'la □kla -yaa' <'lere> 'ε 'bhole- -leε (Zaan 1-12) Zaan 'mu 'yigonna. Mεε Wiinjε' Mi Zaan Zesu 'sreya- □kla gone- 'la gbεen- oo, Zesu 'bhe a -klanlane □lwa mu 'ε 'siila- gone- 'la gbεen- oo, Zesu 'taa -bebe 'la □woa Zeruzalemu Zuufu mu a 'feti mu 'ε ta oo, -yaa' mεε mu daanle oo, -e 'sole- maza -bebe mu 'la □kla oo, Zaan 'mu 'kpen 'yigonna. Zaan Zesu -zronna 'bhii- 'bhe -le 'ke -Waanbhaa' Gbe bhe do kpataakpa 'ε 'le.

-A -le ple mi 'ε 'yi, Zaan Zesu -za mu 'la □kla -yaa' <'lere> 'ε 'bho bhla 'ε ba (Zaan 13-21). Zesu

gale 'ε 'lεε -bi 'ε zi, Zesu 'pegee -yaa' -klanlanε vu ta plε 'ε (12) pεbhla- 'eke- zi, 'bhεε- -e zruwlaa- 'mu 'kpee. 'Bhε blaان, Zaan Zesu -gaa gōne- 'la gbεεn-, 'bhε 'pegee -a bweza 'ε gale ba, 'bhεε- -a 'pweza- 'ε -yaa' -klanlanε mu 'ε ba -a bwele blaان gale ba 'mu 'kpen 'yigōonna.

'Yee- 'sεwε 'lεε- 'lεyanyrε 'ε □noo, Zesu 'pegee -yaa' -klanlanε mu 'ε -woo 'eke- ye gbe drεεwoa- Galile wεyi- 'ε bhonla, 'bhεε- Zesu -jan sa □woa Zaan ba zayi' -yaa' -klanlanε mu 'ε 'yrε ma, Zaan 'bhε -za mu 'ε 'kpen 'yigōonna -kōo' ni.

-JAN 'Ε ZISANYRE

-Jan 'la -yoo 'ke 'tebhile 'pegee bole -yrε ma -si 'le

¹ 'Elwale -so, 'sani- 'drunyan klele plεn- -Waanbhaa' 'kōo, -liijan' -yaa' gban; 'bhεε- -liijan' 'pegee -Waanbhaa' -yaa 'eke- zi, 'bhεε- -liijan' 'ε 'yaa- 'ke -Waanbhaa' 'le.

² 'Sani- 'drunyan klele plεn- -Waanbhaa' 'kōo, 'yee- 'pegee -Waanbhaa -yaa 'eke- zi.

³ -Waanbhaa' pε 'kpen □kla 'yela- -le. 'Bhεε- 'yee- -Waanbhaa' laa 'trε ta pε 'tole- 'trε ta pε 'bhε klele 'yee- blaان.

⁴ Bole -yrε ma -si 'ε □daa 'yela- -yi, 'bhεε- 'bhε -si 'ε □kla 'ke bhaaplεn mu ta 'tebhile 'le.

⁵ 'Bhε 'tebhile 'ε □bhia -gblo 'ε 'yi, 'dun- 'bhεε- -gblo 'ε yaa 'solε- 'kpale -a ta.

⁶ 'Waati do ba, -Waanbhaa' mεε do winbwa-, -o -yaa 'bhε mεε 'ε sii Zaan.

7 'Bhe □nwa klele 'yee- 'tebhile 'ε 'srε 'le. 'Bhe □nwa -janwole 'yee- 'tebhile 'ε ba zayi', 'kooko-mokpen' 'e kpa -a -yi.

8 'Yee- Zaan 'gbu 'laa -yaa 'bhe 'tebhile 'ε 'le. 'Dun- yaa pe nu win 'ε □kla 'ke -a 'srεya- klele -la -le, -ayile -e -janwoa -a ba zayi'.

9 'Yee- 'tebhile 'ε 'yele- -yaa 'ke 'tebhile kplank-plan 'gbu 'ε 'le, -e □nwa 'drunyan 'ε 'yi, 'bheε- -e mokpen' takan 'wenj.

10 Wlan 'ε ni, 'yee- -liijan' 'ε 'yaa- 'drunyan 'yi 'elwale gban -so. 'Bheε- -Waanbhaa' 'drunyan 'ε □kla 'yela- 'le, 'bheε- 'dun-, 'drunyan ta bhaaplenj mu 'ε waa -a dole.

11 -E -nwa -a 'gbu ba 'kleen 'ε 'yi, 'bheε- -yaa' 'kleen 'yi mu 'ε waa -a 'kunle- 'elrele.

12 'Dun- mεε 'la zan mu -dwa -a -la, 'bheε- -woo -kpa -a -yi, -e 'bhe 'senj 'naa- 'bhe zan mu 'ε ni 'ke -o kle 'ke -Waanbhaa' -ne mu 'le.

13 Waa klele -Waanbhaa' -ne 'mu 'le, 'bhii- bhaaplenj mu a pe yagbeya 'ε gbεen-. 'Dun- -Waanbhaa' 'gbu -le -dwa -a -la 'ke -o kle 'bhe 'ne mu 'le.

-Liijan' ε □kla 'ke bhaaplenj do 'le

14 'Bhe ya 'ε 'yi, 'yee- -liijan' 'ε □kla 'ke bhaaplenj do 'le, 'bheε- -e □nwa -koo' 'plenj -ge. 'O -yaa' 'tobholeya 'ε □ya. -A 'tobholeya 'ε 'yaa- 'bhii- -Ne bhe do 'kpo 'la 'ke 'bhe 'tobholeya -srɔwoa 'bhe De 'koo 'bheε- gbεen-. -A zru 'ε 'pale- -yaa 'ke 'soniya -zeze 'pegee wlan 'le.

15 Mεε Wiinfe' Mi Zaan 'yela- 'srεya- □kla, 'bheε- -ya -pia mεε mu 'ε ni 'egloole doo: «'N' 'yaa- -janwo' zii' 'yela- ba zayi' 'ke 'an pe doo: <-Yoo

zan nule 'η -zanta', 'duŋ- -a gbilaan -yiya' 'mi ni, -amasroyi -e -yaa 'mi 'lɛɛ 'elwale -so.»

¹⁶ -E -lia 'koo ma 'kee- kan -a -dan' ta, 'bhɛɛ- -e ge -lilele -koo' ma 'tanii.

¹⁷ -Amasroyi, -Waanbhaa' -kaan *Moizi -la ba, 'bhɛɛ- -e -yaa' 'ton mu 'ɛ ɲnaa -koo' ni. 'Duŋ- -e -lia -koo' ma, 'bhɛ 'pegee -ya 'gbu ma wlan 'ɛ 'bhɛ -zronna -koo' ni Zesu Krisi -la 'sroyi.

¹⁸ Mɛɛ 'kedo- do 'kpo 'laa -Waanbhaa' yelɛ -lido; 'ke yaa 'e go -a Gbe bhɛ do 'kpo 'ɛ ba. 'Bhɛ -le 'ke -Waanbhaa' 'le, 'bhɛɛ- 'bhɛ 'pegee 'bhɛ Dɛ -Waanbhaa' 'kpale- -o do ma. 'Bhɛɛ- 'bhɛ -le -Waanbhaa' -zronna mɛɛ mu ni.

ZESU -ZA MU 'LA TAPWELA

*Mɛɛ Wiɪŋfɛ' Mi Zaan a 'sreya- kleyre
(Matie 3.1-12; Maki 1.1-8; Luki 3.1-18)*

¹⁹ Zeruzalemu Zuufu mu 'ɛ -o 'sraka 'lena mu 'ke mu 'pegee -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'ɛ la yewonɛ mu 'ke mu winbwa- Mɛɛ Wiɪŋfɛ' Mi Zaan ba. 'Bhɛɛ- 'mu -ja Zaan ta 'ke -wa -lɔkpaɛ doo: «Mɛɛ 'ɛ -dele 'bhi 'le ɛɛ?»

²⁰ Zaan 'laa -banɔgɔɛ 'bhɛ -jan 'ɛ zikpaɛ ma -o ni, 'duŋ- -ya ɲpia -o ni kpataakpa doo: «'Mi 'laa -o 'ke Mɛɛ -Bhee Mi -Kpɔsoo Krisi 'ɛ 'le.»

²¹ 'Bhɛɛ- -wa -lɔkpaɛ 'ezin- doo: «'Bhɛɛ- mɛɛ 'ɛ -de 'gbu -le 'bhi 'le ɛɛ? 'Bhi -le 'ke *Eli 'le ɛɛ?» Zaan 'bhɛ zikpaɛ- -o ni doo: «'Ōn ɔn, 'mi 'laa -o 'ke Eli 'le.» 'Bhɛɛ- -wa -lɔkpaɛ 'ezin- doo: «'Bhi -le 'ke -Waanbhaa' *-lɛla' janwo mi 'ɛ 'le ɛɛ?» 'Bhɛɛ- Zaan pe -o ni 'ezin- doo: «'Yooye-.»

²² 'Bhɛla- -yile, 'ke -wa -lɔkpaɛ 'tɛ doo: «'Bhɛɛ- -de 'gbu -le 'bhi 'le ɛɛ? 'Yoo- 'ke mɛɛ -glɔɔn 'la 'le 'bhɛ 'pe 'o ni, 'bhɛɛ- 'o so 'bhɛ 'pele 'o

'winbo- mu 'ε ni. 'Bhi 'gbu 'a pe 'e 'gbu ma 'nale-εε?»

²³ 'Bhe klele 'te, 'ke Zaan 'bhe zikpale -o ni -Waanbhaa' -lela' janwo mi *Ezai a -jan do 'le. 'Bhe 'a □pia dɔɔ: «Mεε do -o -toorodɔ 'zi -kpe 'ε ta 'ke -ya pe dɔɔ: <-Ka zibhe 'ε 'lemagaan, 'bheε-kaa 'ledɔɔ- Mεεzan ni>. Zaan pe -o ni dɔɔ: <'Mi -le 'bhe -toorodɔ mi 'ε 'le.>»

²⁴ -O mεε 'la zan mu 'winbwa- Zaan ta, 'mu 'ke mu -yaa Farizi mu 'le.

²⁵ 'Bheε- 'bhe mu 'yee- Zaan 'lɔkpa- 'ezin-dɔɔ: «'Ke 'yaa- -o 'ke Mεε -Bhee Mi -Kpɔsɔɔ Krisi 'le, 'bhe 'pegee 'ke 'yaa -o 'ke Eli 'le, 'bheε- 'ke 'yaa -o 'ke -Waanbhaa' -lela' janwo mi 'ε 'le, -mele -kla 'yoo- mεε mu wiinjε' zii' -yi ba εε?»

²⁶ 'Bhe klele 'te, 'ke Zaan 'a 'lekunle -o ni dɔɔ: «'Mi -o 'ka wiinjε' zii' 'ke -yi 'le, 'duj- mεε do -o 'ka 'plej-, 'bheε- 'ka 'laa 'bhe zan 'ε dɔle -li.

²⁷ 'Bhe zan 'ε, 'bhe -le nu nule 'mi -zanta', 'ali- 'bhe wleyi' laa -o 'mi wleyi' ta 'ke 'mi 'gbu -a gaan ma -sawla bhle mu ploo 'bhii- lu mu a kle gɔne- 'la gbεen- bhe.»

²⁸ 'Bhe -za mu 'ε 'kpen □kla Betani -wa 'ε ta. 'Bhe -wa 'ε 'yaa- Zrudεn yue 'yε gbε do 'ε ta. Zaan 'yaa- mεε mu 'ε wiinjε' zii' 'bheε- □nɔɔ.

Mεε Wiinjε' Mi Zaan pe 'kaa Zesu -le 'ke -Waanbhaa' a -Bhlaa Gwlen Bhlonε- 'ε 'le

²⁹ 'Bhe -za mu 'ε klele ta tooklin- yi 'ε 'le, 'ke Zaan Zesu 'yele 'ke 'bhe -o zan -a ta. -Ayile, 'ke -ya pele- dɔɔ: «-Waanbhaa' -Bhlaa Gwlen Bhlonε- 'la nu klele 'sraka 'le, 'bheε- -e bhaaplej mu 'ε -waa' -za 'yoo- 'kwe go -o wiinj-, 'yele- -gε!

³⁰ 'N 'yela- ma -janwoa dɔɔ: <Mɛɛ do -o zan mi blaani, -a gbilaan -yiya' 'mi ni; -amasɔyi 'sani- -o 'mi ya, 'ke 'yee- -o.>

³¹ -E -yaa nu klɛlɛ mɛɛ 'la 'le, 'naa -yaa 'bɛɛ dɔ. 'Dun- 'mi ɲnwa -sɔ mɛɛ mu wiɲfeyɛ nɔɔ- -yi 'le, 'kooko- Izraeli mɛɛ mu 'ɛ -wa dɔ.>

³² Zaan 'a 'sɛya- ɲkla 'ezin- mɛɛ mu 'ɛ 'yɛ ma dɔɔ: <'N *Lii 'Wen 'ɛ zinale ɲya -a ta 'kee- da 'zi lafle' 'ɛ ma 'bhii- -bhooladɔ maanne- do gbɛɛn-, 'bhɛɛ- -a yaale ɲbwa -a ta.>

³³ -E -yaa 'ke mɛɛ 'la 'le, 'mi 'gbu 'laa -yaa -a dɔ. 'Dun- -Waanbhaa' 'la 'ɲ 'winbwa- mɛɛ mu wiɲfeyɛ nɔɔ- -yi 'le, 'bɛɛ -la ɲpia 'ɲ ni dɔɔ: <'Kee Lii 'Wen 'ɛ zinale ɲya mɛɛ 'la zan ta, 'bhɛɛ- 'ke -a yaale ɲbwa 'bɛɛ zan 'ɛ ta, -a 'yaango- dɔɔ 'bhii- 'bɛɛ zan 'ɛ 'bɛɛ -le nu mɛɛ mu wiɲfɛle 'ke Lii- 'Wen 'ɛ 'le.>

³⁴ 'Mi 'bɛɛ -za 'ɛ klɛyɛ 'ɛ 'yelowaa, 'mi sɔ -a pele- kpataakpa dɔɔ 'yele- 'ke -Waanbhaa' Gbe -Kɔsɔɔ 'gbu 'ɛ 'le.>

Zesu a -klanlanɛ ɲlwa mu

³⁵ 'Bɛɛ ta tooklin- yi 'le, Mɛɛ Wiɲfɛ' Mi Zaan 'pegee 'bɛɛ a -klanlanɛ plɛ -yaa 'yee- yɛ 'ɛ ɲnɔɔ- 'ezin-.

³⁶ -E Zesu 'yele- 'ke 'bɛɛ -o 'kan zii', 'ke -ya pele- dɔɔ: <-Waanbhaa' a -Bhlaa Gwɛn Bhlone- 'ɛ 'yele- -gɛ!>

³⁷ Zaan a -klanlanɛ plɛ 'trɔnbɔle 'bɛɛ -jan 'ɛ 'yi, 'ke -o gele- Zesu zi.

³⁸ 'Bɛɛ klɛle 'tɛ, Zesu 'e 'yɛkpaɛ -a -zanta', 'bhɛɛ- -ya yeɛ 'bhii- 'woo- Zaan a -klanlanɛ plɛ 'ɛ 'yaa- zan -a zi, 'ke -yoo -lɔkpaɛ dɔɔ: <'Ka -o

-mela -glin 'zi εε?» -O pe Zesu ni dɔɔ: «Rabi ('bhe 'yi -le dɔɔ: <'O Daan mi>), 'e ba -o 'naa εε?»

³⁹ 'Bhe klele 'te, 'ke -ya -lekunle -o ni dɔɔ: «-Ka nu 'bheε- 'kaa ye doo.» 'Bhe 'yi 'te, 'ke -o gele-Zesu zi, 'ke -wa -yi yre 'ε 'yele; 'bheε- 'ke -o bole-a -din 'bhe -yrekpaa' do 'ε 'le. 'Bhe □kla yromazi 'waati 'ε ba.

⁴⁰ Mεε ple 'la -o Zaan 'wojan- 'ε □maa, 'bheε- 'ke -o -ja dɔle Zesu zi, -o -yaa -o do sii Andre, 'bhe 'yaa- Simɔ Pieri 'nwagwlen- 'le.

⁴¹ 'Bhe 'yi 'te, Andre -ja 'bhe 'naagwlen- Simɔ ta, 'bheε- 'ke -ya pele- 'bhe ni dɔɔ: «'O *Mesi 'ε □ya!» 'Bhe 'yi -le dɔɔ: <Mεε -Bhee Mi -Kpɔsɔɔ Krixi>.

⁴² 'Bheε- 'ke Andre gele- Simɔ 'le Zesu ba. -O bhɔle Zesu -din, 'bheε- 'bhe 'yrekpale 'yee- Simɔ ta frii, 'ke -ya pele- -a ni dɔɔ: «'Bhi Zaan gbe Simɔ, -o nu 'bhi 'siile- boolazi -ge Kefasi, 'bhe 'yi -le dɔɔ: <Vle>.»

Zesu -o Filipu 'pegee Natanaeli 'sii zii' dɔɔ -o nu dɔ -a zi

⁴³ 'Bhe ta tooklin- yi 'ε 'le, Zesu 'yaa- zi 'bhii- -e ge Galile 'kleen 'ε 'yi. 'Bhe 'yi 'te, -a ge bhla 'ε zi, 'ke -a -lepale Filipu 'le, 'bheε- 'ke -ya pele- 'bhe ni dɔɔ: «Nū dɔ 'η zi!»

⁴⁴ Filipu -yaa da Pieri 'pegee Andre mu da -wa 'ε 'bheε- ta, 'bheε- -o -yaa 'bhe -wa 'ε sii Betisaida.

⁴⁵ 'Bhe blaen, Filipu 'lepale Natanaeli 'le, 'ke -ya pele- 'bhe ni dɔɔ: «*Moizi mεε 'la zan a -janwoa -Waanbhaa' a *'Ton 'sewe 'ε 'yi, 'bhe 'pegee -Waanbhaa' *-lela' janwo mu 'ε -o 'yee-mεε 'la zan a -janwoa 'ezin- bhe, 'wa □ya. -Wa sii Zesu, 'bheε- -wa dε sii Zozefu, -e da Nazareti -wa 'ε ta.»

46 'Bhɛɛ-, 'ke Natanaeli 'a 'pele Filipu ni dɔɔ: «-Za 'Irele- do sɔ dale- Nazareti -wa 'ɛ ta ɛɛ?» 'Bhɛ klɛle 'tɛ, 'ke Filipu 'a 'lɛkunle -a ni dɔɔ: «Nu 'bhɛɛ- 'ya ye doo.»

47 -Ayile, Zesu 'a 'yele- 'bhii- Natanaeli -yaa zan -a zi, 'ke -ya pele- -a ma dɔɔ: «Izraeli mi -kposɔɔ do -le -gɛ, mɛɛ gbɛtakpa mi laa 'kɛle-.»

48 'Bhɛ klɛle 'tɛ, 'ke Natanaeli Zesu 'Irokpale dɔɔ: «Ye 'η dɔ 'nale- -a ma ɛɛ?» Zesu pe -a ni dɔɔ: «'Sani- Filipu nu 'e 'siile- 'waati 'la ba, 'ke 'mi 'e □ya gban figi diiη 'ɛ □la.»

49 'Bhɛ klɛle 'tɛ, 'ke Natanaeli 'a 'pele -a ni dɔɔ: «'O Daan mi, 'bhi -le 'ke *-Waanbhaa' Gbe 'ɛ 'le, 'bhɛ 'pegee 'bhi -le Izraeli mu 'ɛ 'yri -o -Bhlengbe 'la 'nule- ta 'bhɛ 'le!»

50 Zesu 'a zikpaa- -a ni dɔɔ: «'An 'pelawoa 'e ni dɔɔ 'mi 'e □ya figi diiη 'ɛ □la, 'bhɛla- -yile 'yee 'kpa zii' 'mi 'yi ɛɛ? 'Duη- 'e nu -za 'ke mu yelɛ 'ke 'mu gblaan -yiya' 'kɛ 'lɛɛ- ni.»

51 Zesu pe -o ni 'ezin- dɔɔ: «'Mi pe 'ka ni 'η 'sowɛɛ- ma 'kaa 'ka 'yrɛ nu laflɛ' 'liigole yelɛ, 'bhɛɛ- 'ka nu -Waanbhaa' a -mlɛkɛ' 'mu 'ɛ 'sanle- 'pegee -o -zinale yelɛ Bhaaplɛη Gbe 'ɛ ma!»

2

Le do dɔyɛ nɔɔ- 'fɛti Kana -wa 'ɛ ta

1 'Bhɛ -yrekpaa' yaga mi 'ɛ ma, 'ke le do dɔ yi bhɔle- Kana, Galile 'klɛɛn 'ɛ 'yi -wa 'nɛ do ta. Zesu nɛɛ -yaa 'bhɛ le dɔyɛ nɔɔ- 'fɛti 'ɛ ta.

2 'Bhɛɛ- -o Zesu 'pegee -yaa' -klanlanɛ mu 'ɛ 'siila- 'bhɛ le dɔyɛ 'ɛ □nɔɔ 'ezin-.

³ -O -yaa 'bhe □nɔɔ bhla 'la ba, 'ke -drɔɔ 'ε 'kaanle mεε mu 'ε ma. 'Bhe 'yi 'tε, 'ke Zesu nεε 'a 'pele 'yee- Zesu ni dɔɔ: «-O 'kɔɔ -drɔɔ 'ε □yaan.»

⁴ 'Bhe klεle 'tε, 'ke Zesu 'a 'pele 'a ni dɔɔ: «'N nεε, 'bhi -le 'mi klεza 'ε pe 'mi ni εε? 'An pe 'waati 'ε yaa bhɔle -li.»

⁵ 'Bhe 'yi, 'ke -a nεε 'a 'pele yewone mu 'ε ni dɔɔ: «'Ke -ya □pia 'ka ni dɔɔ 'ka -za 'oo -za 'la klε, -ka 'bhεε- klε.»

⁶ -Yi 'kla vlε gbɔ 'srwado- dulale -yaa -o -din 'bhe bhla 'ε ba. Zuufu mu 'a 'seri 'ε ta za 'ε ma, -o -yaa -yi □kla 'bhe gbɔ mu 'ε 'yi, 'bhεε- -woo 'fε 'bhe -yi 'ε 'le, 'bhεε- -o klε 'wenj. -O -yaa sɔ -yi 'litri mia yizie 'pegee -yi 'litri -kεmε do 'ke 'litri mia do 'klale 'woo- gbɔ mu 'ε 'kpen do do 'yi.

⁷ 'Bhe 'yi 'tε, 'ke Zesu 'a 'pele 'feti 'ε ta yewone mu 'ε ni dɔɔ: «-Ka gbɔ mu 'lεε- pa 'ke -yi 'le.» 'Bhe klεle 'tε, 'ke -woo 'pale 'ke -yi 'le 'kee- tɛn -o -lε ma.

⁸ -O bhe klεle, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni dɔɔ: «'Ka -yi 'la □klaa 'yee- gbɔ mu 'ε 'yi, -ka 'yee- -yi 'ε sa 'si, 'bhεε- 'ka ge 'kele- 'yee- le dɔyre nɔɔ- 'feti 'ε -kunlii 'ε ni.» 'Bhe klεle 'tε, 'ke -o gele- 'bhe -yi 'ε sa 'le 'feti 'ε -kunlii 'ε ni.

⁹ 'Yee- -yi 'la 'niinaa- 'ke -drɔɔ 'le, 'feti zan 'ε 'bhe sa -daan -a nre ma. Yaa -yaa 'bhe -drɔɔ 'ε dayre dɔ. 'Duŋ- yewone mu 'la -yi 'ε □twa gbɔ 'ε 'yi, 'mu 'yaa- 'bhe dɔ. 'Bhela- -yile, 'kee- le dree -nɔɔ 'ε 'siile.

¹⁰ 'Bhεε- 'ke -ya pele- 'bhe ni dɔɔ: «Mɔkpen' -drɔɔ 'lrele- 'ε 'bhεε- na 'cie mu 'ε ni 'elwale 'pe, 'bhεε- 'ke -o 'bhe 'mia- 'ebebele 'waati 'la ba, 'bhεε- -o sɔ 'kela 'bhe 'laa lele kplankplan 'bhe

'nale -o ni. 'Dun-, 'bhi -drɔɔ 'lrele- 'ε 'bhεε- □twa boolazi, 'ke 'bhε nu 'tenle- 'waati 'lεε- ma!»

11 'Bhε -yi 'niinaza 'ε -drɔɔ 'le, 'bhε -le □kla 'ke Zesu a 'sɔle- maza -lwa mi 'ε 'le Kana, Galile 'kleεn 'yi -wa 'nε 'ε ta. Zesu -yaa' 'glooya- 'ε -zɔnna -yaa' -klanlanε mu 'ε ni 'bhεε- klegbeyā 'ε gbεεn-. 'Bhεε- -yaa' -klanlanε mu 'ε -woo -kpaā -a -yi.

12 'Bhε blaān, 'ke Zesu 'pegee -a nεε, 'bhεε- -a nεεnε- mu 'ε 'pegee -yaa' -klanlanε mu 'ε gele- Kapenomu -wa 'ε ta. -O -yrekpaā 'dama -la -kla 'bhε □nɔɔ ye.

Zesu -o pεgɔn mu 'ε -gbin 'zi -Waanbhaā' Gba 'Fε -Gbεnε 'ε □la

(Matie 21.12-13; Maki 11.15-17; Luki 19.45-46)

13 Zuufu mu a Paki 'feti □bhwa gban bi -wa -din, 'bhela- -yile, Zesu -ja Zeruzalemu 'tε.

14 'Bhεε- 'kee- gele- bhɔle dri 'pegee -bhlaā, 'bhεε- -dwati' gɔn mu ta -Waanbhaā' Gba 'Fε -Gbεnε 'ε □la. 'Bhεε- 'ezin-, -gɔli' tabɔɔ mu yaale -yaa 'mu a -gɔli' tabɔɔ -tabali mu 'ε zi 'yee- -Waanbhaā' Gba 'Fε -Gbεnε 'ε □la.

15 'Bhε klele 'tε, 'ke Zesu gbanbhle do klele- 'ke bhle mu 'le, 'bhεε- 'ke -yoo 'kpen -gbinle' 'fε 'ε □la, -o 'pegee -waa dri mu 'pegee -waa' -bhlaā mu 'ε 'le. -E -goli' tabɔɔ mu 'ε waa -goli' 'ε 'wianna- 'trε ma, 'bhεε- 'kee- waa -tabali mu 'ε 'lebhulale.

16 'Bhεε- 'ke -ya pele- -dwati' gɔn mu 'ε ni dɔɔ: «-Ka pε mu 'lεε- 'si, 'bhεε- 'ka -o 'kpen go -gε! 'Ka 'laa 'η Dε a 'fε 'ε klele 'ke yawowofε 'le!»

17 'Bhε klele 'tε, 'ke -Waanbhaā' a 'Sεwε 'ε 'yi -jan 'lεε- dɔle- -yaa' -klanlanε mu 'ε 'kpee dɔɔ:

«'E! -Waanbhaa', 'yaa- 'fε 'ε 'lɔɔ- 'ε -yoo 'η dε 'zi 'papa 'bhii- 'tεbhile la pε ma gɔnε- 'la gbεεn-.»

18 -Ayile, 'ke Zuufu mu 'ε -waa' -kunlii mu 'ε Zesu 'lɔɔkpale dɔɔ: «'E sɔ -mε pε 'sole- maza 'gbu 'ε -dela klεle, 'bhεε- 'ke 'bhε 'a zɔn 'o ni 'bhii- -za mu 'la bhe -o 'sej -o 'e ni εε?»

19 'Bhε klεle 'tε, 'ke Zesu 'a zikpale -o ni dɔɔ: «-Ka -Waanbhaa' Gba -Gbεnε 'Fε 'lεε- 'wi, 'bhεε- 'mi nu -a dɔ gbε drεεwolε -yrekpa' yaga □la.»

20 Zuufu mu 'ε pe Zesu ni 'tε dɔɔ: «'O mɔɔ 'yee- 'fε 'lεε- -dwa lεε mia plε bhε 'srwado- -la, 'bhεε- 'bhi nu 'solε- -a dɔle- -yrekpa' yaga □la εε?»

21 'Duŋ- Zesu 'yaa- -we 'zi -Waanbhaa' Gba 'Fε -Gbεnε 'la 'le, 'bhε -le -yaa -a 'gbu 'flε 'ε 'le.

22 -Ayile, Zesu bwele bla'an gale ba, -e 'bhε -jan 'la □woa 'elwale bhe, 'bhε -jan 'ε -dwa -yaa' -klanlanε mu 'ε 'kpee. 'Bhεla- -yile, 'ke -woo 'kpale -Waanbhaa' a -jan mu 'la -yoo -yaa' 'Sεwε 'ε 'yi 'mu 'yi. 'Bhεε- Zesu -jan mu 'la □woa -o ni, -woo □kpa' mu 'yi 'ezin-.

Zesu bhaaplεŋ 'kpeejan- 'kpen dɔ

23 Zesu 'yaa- Zuufu mu a Paki 'feti 'ε ta bhla 'la ba Zeruzalεmu, mεε -bebe 'e □kpa' -a -yi -e -yaa 'sole- maza mu 'la klε 'zi 'mu 'yre ma 'mu -zayi'.

24 'Duŋ- Zesu 'laa -yaa 'e 'kpa zii' -o -yi, -amasɔyi -e -yaa -o 'kpen zru 'ε dɔ.

25 -A maza laa -yaa 'ke mεε 'ke nu mεε -bhεεke' do a -za 'yaanpele -a ni. -Amasɔyi, -za 'la -yoo bhaaplεŋ 'kpee, -a 'gbu 'bhε dɔ.

3

Zesu 'pegee Nikodεmu

¹ -O -yaa mɛɛ do sii Nikodemu. *Farizi mi do -le -yaa 'bhe 'le. 'Bheɛ- -e -yaa Zuufu mu a -kunlii 'ɛ do 'le.

² Yroma do zi -bi 'ɛ zi, -e -ja Zesu ba, 'ke -ya pele- 'bhe ni dɔɔ: «'O Daan mi, 'o mɔɔ 'a 'yaango- 'bhii- -Waanbhaa' -le 'e 'winbwa- 'o daanyɛ nɔɔ- -yaa' -jan 'ɛ 'le. -Amasɔyi mɛɛ 'kedo- 'kpɔ 'laa sɔ 'e 'solɛ- maza mu 'la klɛ 'zi bhe 'mu klɛle-, 'ke -Waanbhaa' laa -o 'bhe zan 'ɛ ba.»

³ Zesu 'a 'lekwan- -a ni dɔɔ: «'Mi pe 'e ni 'η 'sɔwɛɛ- ma dɔɔ mɛɛ 'kedo- 'kpɔ 'laa sɔ *-Waanbhaa' a -bhleɲgbeya -wa 'ɛ 'yele 'ke waa 'bhe zan 'ɛ ya gbɛ drɛɛwolɛ.»

⁴ 'Bhe klɛle 'tɛ, 'ke Nikodemu 'a 'lɔɔkpale dɔɔ: «'Ke mɛɛ do -kla gban 'gwlaan- gbalaan 'le, -o sɔ -a ya gbɛ drɛɛwole 'nale- -a ma ɛɛ? Yaa sɔ niinale -a nɛɛ 'kpee, 'bheɛ- 'bhe 'a 'ya gbɛ drɛɛwo 'ezin-.»

⁵ 'Dun- Zesu pe -a ni 'ezin- dɔɔ: «'Mi pe 'e ni 'η 'sɔwɛɛ- ma dɔɔ 'ke waa mɛɛ 'la zan yalɛ 'ke -yi 'pegee Lii 'Wen 'ɛ -gloɔya' 'le, 'bhe zan laa nu 'solɛ- -Waanbhaa' 'a -bhleɲgbeya -wa 'ɛ 'yele.

⁶ -O mɛɛ 'la zan -yaa bhaaplɛɲ ma, bhaaplɛɲ zru -le 'bhe zan 'ɛ 'yi, 'bheɛ- 'dun-, -o mɛɛ 'la zan -yaa -Waanbhaa' Lii 'Wen 'ɛ ba, 'bhe zan zru -o 'bhii- -Waanbhaa' zru gbɛɛn-.

⁷ 'Mi 'a 'pelawoa 'e ni dɔɔ: <-Yoo 'ke -za 'le 'kee 'ya gbɛ drɛɛwo>. 'Bhe -jan 'ɛ 'bhe 'laa 'e 'kpeelenilɛ 'e ma.

⁸ 'E 'gbu 'bhe 'yaango-, -ploɔ 'ɛ, 'ke -ya zi 'bhii- -e 'kan yɛ 'la □nɔɔ, -e kan 'bheɛ- □nɔɔ. 'E 'trɔnkpaa -a 'kanwli- 'ɛ ma, 'dun- 'yaa dayɛ 'pegee -a geyɛ dɔ. -Yoo 'bheɛ- gbɛɛn-, 'ke mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan -yaa Lii 'Wen a -gloɔya' 'ɛ ba.»

9 'Bhε klele 'tε, 'ke Nikodεmu 'a 'pele Zesu ni dɔɔ: «'Bhε sɔ klele- 'nale- 'tε -a ma εε?»

10 Zesu 'a zikpaa- -a ni dɔɔ: «'Bhi 'la 'bhi -o 'ke Zuufu mu 'ε daan mi -gbεε 'le Izraeli -gε, 'yaa 'bhε -za mu 'ε dɔ εε?

11 'Mi pe 'e ni 'η 'sɔwεε- ma dɔɔ 'o mɔɔ -za 'la dɔ, 'o 'bhεε- 'srεya- kle, 'bhεε- 'ke 'o pe 'la □ya, 'o 'bhεε- 'srεya- kle 'ezin-, 'duη- 'ka mu laa -o -a zi 'ke 'ka dɔ 'o 'wojan- 'ε □la.

12 -Za mu 'la kle 'zi 'trε ta -gε, 'ke 'η 'bhε mu ma -janwoa, 'ka 'laa 'ka kpa 'η 'yi, 'bhεε- 'ka nu 'ka 'kpale- 'η 'yi 'nale- -a ma, 'ke 'η lafle' 'yi pe mu ba -janwoa 'ka ni bhla 'la ba εε?

13 Mεε 'kedo- 'kpɔ 'laa 'sanle- -lido' laanima 'bhεε- -e ge lafle' yi, 'ke yaa 'e go Bhaapleη Gbe 'ε do -kplen 'kpɔ ba, 'bhε -le -daa lafle' 'yi, 'bhεε- 'bhε -le nu niinale a nɔɔ- 'ezin- bhe.»

14 «'Elwaleta -sɔ, Moizi piibhε 'ten □sia, 'bhεε- -e mle □kla 'bhε piibhε -yi 'ε 'le. 'Bhε blaana 'kee- 'bhε piibhε mle 'ε 'kpale -yri do ta -kpe 'ε ta. 'Bhε klegbeya do 'ε gbεεn-, -o nu Bhaapleη Gbe 'ε 'kpale- -yri ta, 'bhεε- -wa wlen,

15 'kooko- 'ke mεε 'oo mεε 'la zan 'e □kpaa -a -yi, 'bhε zan nu -Waanbhaa' ba bole -yre ma -si 'la -dan' 'laa -o -a ma 'bhε 'srɔɔwolε.

16 -Amasrɔyi 'drunyan ta mεε mu 'ε 'sɔ gbε -yɔɔ 'ε 'kɔɔ -Waanbhaa' ni, 'ke -ya *Gbe bhε do 'kpɔ 'ε 'nale 'ke 'sraka 'le, 'kooko- 'ke mεε 'oo mεε 'la zan 'e □kpaa -a -yi, 'bhε zan laa ni, 'bhεε- 'bhε 'plengole kle -Waanbhaa' ma, 'duη- 'bhε zan 'ε -Waanbhaa' ba bole -yre ma -si 'la -dan' 'laa -o 'bhε ma 'bhεε- 'srɔɔwo-.

17 'Duη-, -Waanbhaa' laa -a Gbe 'ε 'kpale-

'drunyan 'yi -kpan baa- zayi' 'drunyan 'yi mu 'ε ta. 'Dun- -ya gbe 'ε □kpa, 'koko- 'ke -o go -za 'yi -a 'srɔyi.

¹⁸ 'Ke mεε 'la zan 'e □kpa -Waanbhaa' Gbe 'ε 'yi, -Waanbhaa' a -kpan 'laa nu baale 'bhe zan ta, 'dun- 'ke mεε 'la zan 'laa 'e 'kpale- -a -yi, -kpan -balaa' gban 'bhe zan 'ε ta, -amasrɔyi yaa 'kpale- -Waanbhaa' Gbe bhe do 'kpɔ 'ε 'yi.

¹⁹ -Waanbhaa' a -kpan baaza 'ε win -le -ge: -Waanbhaa' a 'tebhile 'ε □nwa 'drunyan 'yi, 'bheε- -gblo □swa 'drunyan 'yi mu 'ε ni 'ke 'bhe kan 'tebhile 'ε ta, -amasrɔyi -o kleza mu 'ε 'yaa-eyɔle.

²⁰ -Amasrɔyi, 'ke mεε 'oo mεε 'la zan -za 'yɔɔ kle, -Waanbhaa' a 'tebhile 'ε vensi 'bhe zan yin 'lii, 'bheε- yaa nu 'tebhile 'ε ba. -Amasrɔyi -e gbalaan, 'koko- 'puya 'laa nu 'kanle- -a kleza -yɔɔ' mu 'ε ta kpataakpa.

²¹ 'Dun- 'ke mεε 'la zan -o wlan a pe zi 'ε ta, 'bhe zan nu 'tebhile 'ε ba; 'koko- mɔkpen' 'a kleza mu 'ε ye kpataakpa, 'bheε- -wa ye 'bhii- -yoo 'taawo zii' -Waanbhaa' a pe zi 'ε 'bheε- ta.»

Zesu 'pegee Mεε Wiɔɔfε' Mi Zaan a -za

²² 'Bhe bla, 'ke Zesu 'pegee -yaa' -kpanlanε mu 'ε -o gele- Zude 'kleεn 'ε 'yi, 'bheε- 'ke -o bole- 'bhe □nɔɔ 'waati sa, 'ke -o mεε mu 'ε 'wiɔɔfε- -sɔ -yi ba 'bhe 'kleεn 'ε 'yi.

²³ 'Bhe 'waati 'ε ba, Zaan -yaa mεε mu wiɔɔfε' zii' 'ezin- yre do nɔɔ-, -o -yaa 'bhe yre 'ε sii Enɔ, 'bheε- 'bhe 'yaa- Salimu -wa 'ε -din. -Amasrɔyi -yi -bebe -yaa 'bhe yre 'ε □nɔɔ. Mεε mu 'ε 'yaa-

nu 'zi -a ba, 'bhεε- -e -yaa 'mu wiinjε -yi ba 'bhε yre 'ε □nɔɔ.

²⁴ 'Bhε 'waati 'ε ba 'ezin-, 'ke waa Zaan bɔle -li -kaso 'yi.

²⁵ 'Bhε 'yi 'tε, Zaan a -klanlanε mu 'ke mu zaabɔle -saan Zuufu mi do 'le -woo fε -waa' 'seri 'ε ta gɔnε- 'la gbεen- 'bhεε- -o 'fleele- kle -Waanbhaa' -yre 'yi 'bhε -zayi'.

²⁶ 'Bhεε-, 'ke 'yee- Zaan a -klanlanε mu 'ε gele- 'tenle- a ma, 'ke -wa pele- -a ni dɔɔ: «'O Daan mi, mεε 'la zan -yaa 'e -din Zrudεn yue yre gbε do 'ε ta laale, 'bhεε- 'e -janwoa 'o ni -a ba zayi' bhe; 'e 'yrekpa -ge doo, -yoo mεε mu wiinjε' zii' 'ezin-. 'Bhεε- mεε mu 'ε 'kpen -o ge 'zi -a ba ye.»

²⁷ Zaan 'a zikpaa- -o ni dɔɔ: «'Ke -Waanbhaa' laa pε 'la 'nale- mεε ni, -e sɔ 'bhε 'srɔɔwole εε?

²⁸ 'Ka mu 'gbu -o 'η 'srε 'le 'kaa 'an □pia dɔɔ: <'Mi 'naa -o 'ke Mεε -Bhee Mi -Kpɔsɔɔ Krisi 'ε 'le, 'duj- -Waanbhaa' 'mi 'winbwa- -a -lεε.>

²⁹ 'Ka 'gbu 'a 'yaango- dɔɔ mεε 'la zan a pε -le 'ke le drεε 'ε 'le, 'bhε zan -le 'yee- le drεε -nɔɔ 'ε 'le. 'Duj- le drεε -nɔɔ 'bhεgwlen- 'ε 'bhε dulale 'la -yoo le drεε -nɔɔ 'ε -din, 'bhεε- 'ke -ya 'trɔnbado 'bhε 'weli- 'ε □la, 'bhε 'a zrukpalaa 'egbenεle. 'Bhε zrukpaa', 'bhε -le 'mi a pε 'ε 'le, 'bhεε- -a -lεpaa -zɔn.

³⁰ -Yoo 'ke -za 'le 'ke -o 'yee- magbaandε, 'bhεε- -o 'mi mavεε.»

Mεε wiinjε' Mi Zaan a -jan 'leyanyre

³¹ Mεε Wiinjε' Mi Zaan pe -o ni 'ezin- dɔɔ: «'Ke mεε 'la zan -daa laanima, 'bhε zan 'ε 'kpaale- -o pε 'kpen 'wiinj-. 'Duj- 'ke mεε zan -daa 'trε ta, 'bhε zan 'ε 'bhε -o 'ke 'yee- 'drunyan 'lεε- 'yi mi

'le, 'bhεε- -e -janwo' 'bhii- 'trε ta mεε do gbεεn-
'Ke mεε 'la zan -daa laanima, 'bhε zan 'ε 'kpaale-
-o pε 'kpen 'wiinj-.

³² -E -za 'la □ya, 'bhεε- -e 'kela □maa, -e mu -la
'srεya- klε. 'Bhεε- 'duj-, mεε 'kedo- 'kpɔ 'laa dɔ
'bhε 'srεya- ma jan 'ε □la.

³³ 'Ke mεε 'la zan -dwa -a wojan 'ε □la, 'bhε zan
'a zrɔn 'bhε gbεεn- bhe 'bhii- -Waanbhaa' wlan
pe kpataakpa.

³⁴ -Waanbhaa' mεε 'la zan winbwa-, 'bhε zan
'ε -Waanbhaa' a -jan mu -la wo, -amasrɔyi
-Waanbhaa' 'a *Lii 'Wεj 'ε na 'bhε zan ni 'ke -danj'
'laa klε 'bhε ma.

³⁵ -Nε 'ε -za sɔ -a Dε -Waanbhaa' ni, 'bhεla-
-zayile -a Dε -za 'kpen gbεkpaa- -a 'kɔɔ.

³⁶ 'Ke mεε 'la zan 'ε □kpaa -a Gbe 'ε 'yi, -danj'
'laa -o bole -yrε ma -si 'la ma 'bhε -o 'bhε zan
'kɔɔ. 'Duj- 'ke mεε 'la zan laa dɔlε -a -la 'ke -ya
kpa -a Gbe 'ε 'yi, 'bhε zan laa nu 'bhε bole -yrε
ma -si 'ε 'srɔɔwolε, 'bhε zan nu bole -Waanbhaa'
a 'kiti -yrεn 'ε 'yi yikpensee ta.»

4

Zesu 'pegee Samari le do ba jan

¹ Farizi mu 'ε -wa -maa mεε mu ta dɔɔ
Zesu 'yaa- -klanlanε -bebe 'srɔɔwo zii' 'kee- 'mu
'wiinjε- 'ke 'bhε kan Mεε Wiinjε' Mi Zaan ta.

² 'Bhεε- 'duj-, 'yee- Zesu 'gbu 'laa -yaa mεε mu
wiinjε' zii', -yaa' -klanlanε mu 'ε 'mu -le -yaa 'bhε
klε 'zi.

³ 'Bhεla- -yile, 'ke 'yee- Zesu gole- Zude 'klεεn
'ε 'yi, 'bhεε- 'kee- niinale -a -zanta' Galile 'klεεn 'ε
'yi.

4 -A ge bhla zi Galile 'klɛɛn 'ɛ 'yi, yaa -yaa so 'kanle -yrɛ -bhɛɛke' do 'kpɔ ɲɔɔ 'ke yaa 'e go Samari 'klɛɛn 'ɛ ba.

5 -E -ja bhɔɛ Samari 'klɛɛn 'ɛ 'yi -wa 'nɛ do 'la -o -yaa 'bhɛ sii Sikaa 'bhɛɛ- ta. 'Bhɛ Sikaa -wa 'ɛ 'yaa- Zakɔbu gba 'la 'naa- -a gbe Zozɛfu ni 'bhɛɛ- -din.

6 Zakɔbu -klɔŋ 'la 'kaan-, 'bhɛ 'yaa- 'bhɛ yrɛ 'ɛ ɲɔɔ. 'Bhɛ 'yi bhɛ, Zesu 'trɛlabhwa 'taa 'ɛ 'kɔɔ, 'kee- gele- yaalɛ 'bhɛ -klɔŋ 'ɛ bhɔŋla. 'Bhɛ ɲkla -yrekpaa' bhɔ 'waati 'ɛ -din.

7 'Bhɛ ya 'ɛ 'yi, 'ke Samari le do nule- -yi 'tɔyrɛ- nɔɔ- 'bhɛ -klɔŋ 'ɛ 'yi. 'Bhɛɛ- 'ke Zesu 'a 'pele 'a ni dɔɔ: «'Ŋ gba mi yi sa ba.»

8 'Bhɛ 'waati 'ɛ ba, 'ke Zesu a -klanlanɛ mu 'ɛ -ja gban -waa' pɛbhle -lɔyrɛ' nɔɔ- -wa 'ɛ 'kpee.

9 'Bhɛ klɛle 'tɛ, 'ke Samari le 'ɛ -ya pele- Zesu ni dɔɔ: «'Aa! 'Bhi Zuufu mi, 'e mi yi -yrɛwo' zii' 'mi -la ma ɛɛ, 'mi 'la 'mi -o 'ke Samari le 'le bhɛ ɛɛ?» 'Yee- -le 'ɛ 'bhɛ -jan -glɔɔn 'ɛ ɲwoa, -amasrɔyi Zuufu mu 'ɛ 'pegee Samari mu 'ɛ waa -za 'laa -yaa 'eke- ta.

10 'Bhɛ 'yi 'tɛ, 'ke Zesu 'a zikpale -a ni dɔɔ: «'Kee- 'kpa bi -Waanbhaa' bhaaplɛŋ mu -gbaa pɛ 'la ba 'e 'bhɛ dɔ bi, 'bhɛɛ- mɛɛ 'la zan -o mi yi -yrɛwo' zii' 'e ma, 'kee 'yaa- 'bhɛ zan 'ɛ dɔ bi, 'bhi 'gbu -le -yaa nu mi yi -yrɛwole 'bhɛ zan 'ɛ ma. 'Bhɛɛ- -yi 'la 'bhɛ bole -yrɛ ma -si na mɛɛ ni, -e -yaa nu 'bhɛɛ- 'nale- 'e ni.»

11 'Bhɛ klɛle 'tɛ, 'ke le 'ɛ -ya pele- Zesu ni dɔɔ: «Mɛɛzan, -yi 'tɔ 'gbɔŋgbo 'laa -o 'e 'kɔɔ, 'bhɛɛ- -klɔŋ 'ɛ tro. 'E nu 'solɛ- 'yee- -yi 'la 'kee- bole -yrɛ ma -si 'ɛ na mɛɛ ni 'bhɛ 'srɔɔwole 'naa ma ɛɛ?»

12 'O -gbɔɔ Zakɔbu -le -klɔŋ 'lɛɛ- 'kaan-, 'bhɛɛ-ya -naa 'o ni. 'Yee- 'gbu 'pegee -a gbe mu 'ɛ, 'bhɛɛ-ya 'trepɛ mu 'ɛ -o 'yee- -klɔŋ 'lɛɛ- 'yi yi 'ɛ ɔmia. 'Bhi 'kpee ma 'e gbɛaan -yiya' 'o -gbɔɔ Zakɔbu ni ɛɛ?»

13 Zesu 'a zikpaa- -a ni dɔɔ: «'Ke mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan -klɔŋ 'lɛɛ- 'yi yi 'ɛ -mia, -yi 'mi -lɔɔ nu 'bhɛ zan dɛ gbɛ drɛɛwolɛ 'ezin-;

14 'duŋ- 'ke 'mi 'ŋ 'kɔɔ -yi 'ɛ ɔnaa mɛɛ 'la zan ni, 'bhɛɛ- -ya -mia, -yi 'mi -lɔɔ 'laa nu 'bhɛ zan 'ɛ dɛɛ -li -titi. -Amasɔyi, 'ŋ nu -yi 'la 'bhɛ 'nalɛ- 'bhɛ zan 'ɛ ni, 'bhɛ nu klɛɛ 'bhii- tɔ ŋgblo do 'bhɛ zan 'ɛ 'yi, 'bhɛɛ- yaa nu -bheɛɛ' -titi. 'Bhɛɛ- 'bhɛ tɔ ŋgblo 'ɛ nu -si 'la 'ke -dan' 'laa 'bhɛ ma 'bhɛ 'nalɛ- 'bhɛ zan ni.»

15 'Bhɛ klɛɛ 'tɛ, 'ke 'yee- le 'ɛ -ya pele- Zesu ni dɔɔ: «Mɛɛzan, 'ŋ gba 'bhɛ -yi 'ɛ 'ke ba, 'kooko- -yi 'mi -lɔɔ 'laa 'ŋ dɛ -li, 'bhɛɛ- 'naa nu -yi 'tɔɛ- -li -gɛ -titi.»

16 'Bhɛ 'yi 'tɛ, Zesu pe -a ni dɔɔ: «Ge 'e ɔnɔɔ 'sii-, 'bhɛɛ- 'ka nu -gɛ dɔɔ.»

17 'Bhɛ klɛɛ 'tɛ, 'ke 'yee- le 'ɛ -ya -lekunle Zesu ni dɔɔ: «'Ŋ ɔnɔɔ 'laa -o.» Zesu pe -a ni 'ezin- dɔɔ: «'Zoo -o 'e zi 'ke 'ya pe dɔɔ 'e ɔnɔɔ 'laa -o;

18 -amasɔyi, 'e 'yalaa gwɛn na -glɔɔn 'soo, 'bhɛɛ- 'yoo- mɛɛ 'la zan 'kɔɔ -zɔn, 'e ɔnɔɔ 'laa 'bhɛ zan 'ɛ 'le. 'E -jan 'la ɔwoa bhe wlan -le 'bhɛ 'le.»

19 'Bhɛ klɛɛ 'tɛ, 'ke 'yee- le 'ɛ -ya pele- Zesu ni dɔɔ: «'Ee! Mɛɛzan, 'an 'yaango- 'bhii- 'yoo- wlan ma -Waanbhaa' * -lɛla' janwo mi do 'le.

20 'O mɔɔ Samari mu, 'o -gbɔɔ mu -Waanbhaa' -gbaa vlɛ gɔɔn 'lɛɛ- 'bhɛɛ- 'wiinj- -gɛ, 'bhɛɛ- 'duŋ-,

'ka mu Zuufu mu, 'ka pe dɔɔ -o -Waanbhaa' gba yre 'la ɲɔɔ, 'bhe -o Zeruzalemu do -kplɛn 'la ɲɔɔ.»

²¹ Zesu 'bhe zikpaa- -a ni dɔɔ: «Le -ne, 'η 'yoo zan -jan 'la 'wɔle- 'e ni 'e 'kpa 'bhe 'yi, 'waati do -o zan bhɔle', 'bhɛɛ- 'ka 'laa nu 'η De -Waanbhaa' gbale -li vle gɔɔn 'lɛɛ- 'wiɪŋ-, 'bhe 'pegee Zeruzalemu.

²² 'Ka mu Samari mu, 'ka pe 'la 'bhe gba 'ka 'laa 'bhe dɔ; 'o mɔɔ pe 'la 'bhe gba 'o 'bhe dɔ, -amasɔyi -Waanbhaa' bhaaplɛŋ mu go -za 'yi gɔnɛ- 'la gbɛɛn-, Zuufu mu -le sɔ 'bhe 'pele 'ka ni.

²³ 'Duŋ- 'bhe 'waati -o zan bhɔle, 'bhɛɛ- 'bhe ɲbhwa gban, 'bhe 'waati 'ɛ ba, 'η De -Waanbhaa' gba mu kplankplan mu 'ɛ -o nu -a gbale Lii 'Wɛŋ 'ɛ 'yi 'bhe 'pegee wlan ma. -Amasɔyi 'η De -Waanbhaa' -o 'bhɛɛ- mɛɛ -gloɔn 'ɛ -glin 'zi 'bhɛɛ- wa gba.

²⁴ -Waanbhaa' 'gbu -o 'ke Lii 'le, -yoo 'ke -za 'le 'ke mɛɛ 'la zan mu 'a gba, 'bhe zan mu 'a gba -a Lii 'Wɛŋ 'ɛ 'sɛŋ ta 'bhe 'pegee wlan ma.»

²⁵ 'Bhe klɛle 'tɛ, 'ke 'yee- le 'ɛ -ya pele- Zesu ni dɔɔ: «'An 'yaango- dɔɔ *Mesi 'ɛ ('bhe 'yi -le <Mɛɛ -Bhee Mi -Kpɔsɔɔ>) -o 'bhe -la sii Krisi, 'bhe nu nule. 'Ke 'bhe ɲnwa 'bhe nu -za 'kpen 'yipɛle 'o ni.»

²⁶ Zesu 'a zikpaa- -a ni dɔɔ: «'Mi 'la 'mi -o -janwo' zii' 'e ni -ge bhe, 'mi -le 'kele-.»

²⁷ 'Bhe 'waati 'ɛ ba, 'ke Zesu -a -klanlanɛ mu 'ɛ 'nule 'tɛ; -wa yelawoa 'ke -yoo -balo kle 'zi 'ke le do 'le bhe, 'bhe -o 'kpeɛɛnia -o ma. 'Duŋ- yaa dɔle -o 'kedo- 'kpɔ 'kpee 'ke 'bhe 'a 'lɔkpa- dɔɔ:

«-Yoo -mε za -la -yilrɔkpa zii' 'e ma εε? 'Bhε 'pegee 'ka 'pegee 'yee- -o -mε pε jan -la wo zii' εε?» 'Bhε 'pegee dɔɔ: «-Mεla ma 'yoo- -balo klε 'zi 'kεle- εε?»

²⁸ 'Bhε klεle 'tε, 'ke le 'ε -e yaa -yi gbɔ 'ε 'tole -a nɔɔ-, 'kee- gele- -wa □la, 'bhεε- 'ke -ya pele- mεε mu 'ε ni dɔɔ:

²⁹ «-Ka nu mεε 'lεε- -glin doo, 'mi -za 'oo -za mu 'la □kla 'elwale gban, -e 'mu 'kpen □pia 'η ni. -Dɔke' Mεε -Bhee Mi -Kpɔsɔɔ Krisi 'ε 'yele- 'kεle- oo.»

³⁰ 'Bhε klεle 'tε, 'ke -wa 'ε ta mu 'ε 'pwele, 'bhεε- 'ke -o nule- Zesu -glinyrε' nɔɔ-

³¹ 'Bhε 'waati 'ε ba, Zesu a -klanlanε mu 'ε 'yaa-matεdɔ 'zi dɔɔ: «'O Daan mi, 'e 'zoole-, pε sa bhle!»

³² 'Dun-, -ya -lεkwan 'mu ni dɔɔ: «Pε 'la -yoo 'η 'kɔɔ 'ke 'bhε -o 'ke 'η 'bhle pε 'le, 'ka 'laa 'bhε dɔ.»

³³ 'Bhε 'yi, 'ke -yaa' -klanlanε mu 'ε -woo 'eke-lrɔkpale dɔɔ: «Taa- mεε 'ke mu -nwa pele nale -a ni εε?»

³⁴ Zesu pe -o ni dɔɔ: «'N 'bhle pele 'ε 'bhε -le 'ke 'η 'winbɔ- mi 'ε 'bhε zru maza klεle 'le, 'bhεε- e ye 'la gbεkpa- 'η 'kɔɔ 'ke 'η 'bhε 'lεyan-

³⁵ -Wa pe dɔɔ: «-A -vinbwa mlε yizie 'bhεε- pεbhaa 'kan bhla 'ε bhɔ.» 'Dun- 'mi pe 'ka ni dɔɔ -ka 'ka 'yrekpa gba mu 'ε ta laale doo, pεbhaa mu 'ε 'tranna-, 'bhεε- -o 'kan 'waati □bhwa gban!

³⁶ Pεbhaa 'kan mi 'ε, -e -yaa pεbhaa 'kanle- ma -sra 'srɔowo-, 'bhεε- -yoo pεbhaa mu 'ε 'lεkpa- zii' 'eke- ta 'ke -yoo to bole -yre ma -si 'la -dan' 'laa -o -a ma 'bhε -zayi'. 'Bhε klεgbeya do 'ε 'yi, pεbhε bɔ

mi 'pegee pɛbhaa 'kan mi 'ɛ -o mɛɛ plɛ zrukpaɔ' 'srɔɔwo- 'eke- zi.

³⁷ -Amasrɔyi, -o -gɔɔn 'la bɔ dɔɔ: «Mɛɛ do pɛbhe bɔ, 'bhɛɛ- mɛɛ -bhɛɛke' do pɛbhaa kan.» Wlan -le 'bhe -gɔɔn 'ɛ 'le.

³⁸ 'Bhe ya 'ɛ 'yi, 'mi 'ka 'winbwa- pɛbhaa 'kanyɛ- nɔɔ- gba 'la 'ka 'laa -yɛnbhlele 'bhe 'kpale ma 'bhe 'yi; mɛɛ -bhɛɛke' mu -le -yɛnbhla 'bhe gba 'ɛ 'kpale- ma, 'bhɛɛ- 'ka mu -o -trɔn 'srɔɔwo zii' -o woye 'ɛ ma.»

³⁹ Samari mu -bebe -o ɔkpaa Zesu 'yi 'bhe -wa 'ɛ ta, le 'ɛ -jan 'la ɔwoa -o ni 'bhe -zayi' dɔɔ: «'Mi -za 'oo -za mu 'la 'kɛn ɔkla 'elwale gban, -e 'mu 'yipia ɔ 'ɲ ni.»

⁴⁰ 'Woo- Samari mu 'ɛ 'bhɔle- Zesu -din, 'ke -o -sromabɔle -a ni dɔɔ -e bo -o ba ye 'waati sa. -Ayile, 'kee- bole- -o ba -yɛkpaɔ' plɛ ta 'ezin-.

⁴¹ 'Bhe klɛle 'tɛ, 'ke mɛɛ -bhɛɛke' -bebe 'e 'kpale Zesu 'yi 'ezin- -a 'gbu 'wojan- mu 'ɛ ma.

⁴² 'Woo- mɛɛ mu 'ɛ pe le 'ɛ ni dɔɔ: «'Waa 'o 'kpale- -a -yi 'bhi 'wojan- drɔɲ 'ɛ 'bhe ma, 'duɲ- 'woo ɔkpaa -a -yi, -amasrɔyi 'o mɔɔ 'gbu 'a wɔjan mu 'ɛ ɔmaa, 'wa 'yaangwa- 'bhii- 'yele- 'ke 'drunyan 'yi mu 'ɛ 'Bhee Mi kpataakpa 'ɛ 'le.»

Zesu yeta mi -gbɛɛ do gbe -nɛ 'ɛ 'bheela-

⁴³ Zesu 'yanle -yɛkpaɔ' plɛ klɛlele 'bhe yɛɛ 'ɛ ɔnɔɔ, 'kee- gele- Galile 'trɛ ta.

⁴⁴ -Amasrɔyi 'yee- 'gbu 'a ɔpia- dɔɔ: «'Waa -Waanbhaa' *-lɛla' janwo mi -lɛdɔ' a ma -a 'gbu a 'klɛɛn 'yi.»

⁴⁵ -E bhɔle 'duɲ- Galile 'klɛɛn 'ɛ 'yi, 'ke bhe ɔnɔɔ mɛɛ mu 'ɛ -wa 'kunle 'elrele. -Amasrɔyi Zesu -za

mu 'la 'kpen □kla Paki 'feti 'ε ta Zeruzalemu 'mu 'bhe mu □ya. -Amasroyi 'bhe mu 'gbu 'yaa- 'bhe 'feti 'ε ta 'ezin-.

⁴⁶ Zesu □nwa 'ezin- 'te Kana -wa 'ε ta, Galile 'kleen 'ε 'yi; -e -yi 'niinaa- 'ke -droo 'le 'elwale 'bheε- -wa 'ε ta. Yeta mi -gbene do -yaa ye, 'bheε- ga -yaa 'bhe gbe -ne 'ε ma Kapenomu.

⁴⁷ 'Bheε-, 'yee- yeta mi -gbene 'ε -ya male 'kaa Zesu -gwa Zude 'kleen 'ε 'yi, 'bheε- -e □nwa Galile 'kleen 'ε 'yi, 'kee- gele- 'tenle- Zesu ma. 'Bheε- 'kee- -sromabole Zesu ni doo 'bhe ge -a gbe 'ε 'bheε- Kapenomu. -Amasroyi -a gbe 'ε 'yaa- zan klele 'ke 'siele.

⁴⁸ Zesu pe -a ni 'te doo: «'Ka nu bole 'bheε- klele ma 'tanii εε? 'Ka 'laa so 'ka 'kpale 'η 'yi, 'ke 'naa 'sole- maza mu 'pegee 'kpeeleni maza mu klele 'ka 'yre ma εε?»

⁴⁹ 'Bhe 'yi 'te, 'ke 'yee- yeta mi 'ε -ya zikpale Zesu ni doo: «Mεεzan, 'e 'zoole-, nu blaale- 'sani 'η gbe -ne 'ε yaa nu gale.»

⁵⁰ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele 'a ni doo: «Ge 'e ba -le ma, 'e 'ne -ya -yre ma.» 'Bhe □noo bhe, 'ke 'yee- mεε -ya 'kpale Zesu 'wojan- 'ε 'yi, 'bheε- 'kee- gele- -a ba -le ma.

⁵¹ -E -yaa -a ba -le ma zi 'ε 'lii bhla 'la ba, 'ke -yaa' 'fe 'ε □la yewone mu 'ε 'nule -a -lepale, 'bheε- 'ke -wa pele- -a ni doo: «'E 'ne -ya -yre ma!»

⁵² 'Bhe □noo bhe, 'ke -yoo -lrokpale doo -a 'fle 'yi 'pooanna- 'waati 'ε -dela ba. 'Bheε- -wa □pia -a ni doo 'bhe -kla -yretεbhe bhlo bii 'waati 'ε ba. 'Bheε- 'waati 'ε ba, -a 'fle 'yi 'la ga 'ε -gwa -a ma.

⁵³ 'Bhe klele 'te, 'ke 'yee- -ne de 'ε -ya 'yaangole doo Zesu 'a □pia -a ni 'bheε- 'waati 'ε ba 'kaa: «'E

'ne -ya -yre ma.» -Ayile 'yee- -ne de 'e 'pegee -yaa' 'fa □la mu 'e -o 'kpen -o -kpa Zesu 'yi.

⁵⁴ 'Bhe -ne 'e 'bheezā- 'e, 'bhe -le □kla Zesu a 'sole- maza -toomasie -gloon ple mi klele 'le; -a 'san 'kee- go Zude 'kleen 'e 'yi, 'bhe- 'kee- nu Galile 'kleen 'e 'yi.

'KPALEYA 'PEGEE 'KPALEKLEYA

5

Zesu -flugba do -bheela

¹ 'Bhe blaān 'waati sa 'kanle-, Zuufu mu a 'seri 'feti do -yaa, 'bhe- Zesu -ja Zeruzalemu 'bhe 'feti 'e ta.

² -Draa 'ne do -yaa 'yee- Zeruzalemu -wa 'e 'kpee, 'bhe- -o -yaa 'bhe sii Zuufu wli 'e 'yi Betizata. 'Bhe -draa 'ne 'e yaa- 'fegwle- 'la 'mlingole -yaa Zeruzalemu zi 'bhe 'wlayre- 'la -din -o -yaa 'bhe sii <-Bhlaa mu wlayre>. 'Bhe- 'kpaane 'soo dole -yaa 'yee- -draa 'e -din.

³ Gade mu -bebe 'yilale -yaa 'bhe 'kpaane mu 'e □la: 'e pe -yre 'wi mu oo, -flugba mu oo, 'bhe 'pegee mee gaan 'siele- 'mu 'kpen. [-O 'kpen 'yaa- -yi 'e 'bhe- beenle 'e magben 'zi.

⁴ -Amasroyi -Waanbhaa' a -mlēke' do -yaa zinaa' 'yee- -draa 'e ba 'waati 'ke ba, 'bhe- -e -yaa been. 'Kee- -yaa -yi 'e been 'waati 'la ba, 'bhe- 'ke gade mi 'oo gade mi 'la 'yaa- bo 'a ba 'elwale gade mu -vin mu 'e 'lē, 'bhe gade mi 'e 'yaa- bhe.]

⁵ 'Bhe- 'duj-, gade mi do -yaa ye, 'bhe lē mia do bhe vu ta 'srwaa- 'ke ga -o 'bhe ma.

⁶ 'Bhe 'yi, Zesu 'yee- gade mi 'e yilale yele, 'bhe- -ya 'yaangole 'bhii- -yaa' ga 'e □mwa gban -a ma,

'ke -ya -lrokpale dɔɔ: «'Yoo- -a zi 'bhii- 'e 'bhee εε?»

⁷ 'Bhe klele 'te, 'ke 'yee- gade mi 'ε -ya zikpale Zesu ni dɔɔ: «Mεεzan, mεε 'kedo- 'kpo 'laa -o 'η 'kɔɔ, 'ke 'bhe 'η bɔ -yi 'ε ba 'ke -wa bεεnle -saan 'waati 'la ba. 'Bhεε- 'ke 'η 'yoo- ge 'zi bɔle -a ba 'waati 'la ba, mεε -bhεεke' do ge bɔle a ba 'mi 'lεε.»

⁸ 'Bhεε- Zesu pe -a ni 'te dɔɔ: «'E 'wlen-, 'bhεε- 'e 'yila- -saa 'ε 'si, 'bhεε- 'taawo.»

⁹ 'Bhe yre do 'ε □nɔɔ bhe, 'ke 'yee- mεε 'ε 'bheele, 'ke -ya yila- -saa 'ε 'sile, 'bhεε- 'kee- 'taawole. 'Duη- 'bhe □kla Zuufu mu a *-yitrε' yi 'ε 'bhεε- ma.

¹⁰ 'Bhεε- 'ke Zuufu -kunlii mu 'ε -wa pele- 'yee- mεε 'ε ni dɔɔ: «-Yitrε' yi -le -zɔn 'dε! 'Bhεε- -kɔɔa' 'toη 'ε ta, 'bhe 'seη 'laa -o 'e ni 'kee 'taawo- 'e 'yila- -saa 'ε 'le 'e 'kɔɔ.»

¹¹ 'Bhe 'yi 'te, 'ke 'yee- mεε 'ε -ya lekunle -o ni dɔɔ: «Mεε 'la zan 'η 'bheela- 'bhela- 'a □pia 'η ni dɔɔ: <'E 'yila- -saa 'ε 'si, 'bhεε- 'e 'taawo>.»

¹² 'Bhe klele 'te, 'ke -wa -lrokpale 'kaadɔɔ: «Mεε 'ε -de 'gbu -le 'a □pia 'e ni dɔɔ: <'E 'yila- -saa 'ε 'si, 'bhεε- 'e 'taawo- εε?»»

¹³ 'Duη- 'yee- mεε 'la 'bheela-, yaa -yaa -a -bhee mi 'ε dɔ. -Amasɔyi Zesu 'truηwoa□ -zamaa' 'la 'yaa- 'bhe yre 'ε □nɔɔ 'mu 'ε 'plen-.

¹⁴ 'Bhe blaana boola 'ε zi, 'ke Zesu 'lepale 'kele- -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbεεε 'ε □la, 'bhεε- 'ke -ya pele- -a ni dɔɔ: «'E 'tronbadɔ doo, 'e 'bheelawoa -zɔn bhe, 'yaa -za 'yɔɔ- klele 'ezin-, 'kooko- -za 'bhεεke do laa nu 'tenle- 'e ma 'ke 'bhe 'yɔɔ- -yiya' 'kelεε- ni.»

15 'Bhε 'yi 'tε, 'ke 'yee- mεε 'ε -e gele- -a peλε Zuufu -kunlii mu 'ε ni dɔɔ mεε 'la zan 'a 'bheela- -o 'bhε sii Zesu.

16 'Bhεla- -yile, -a 'san 'bhε yi 'ε ma, Zuufu -kunlii mu 'ε -o Zesu 'yrebatedole -saan, -amasrɔyi -e 'bhε mεε 'ε 'bheela- -waa' -yitrε' yi do -la ma.

17 'Duη- Zesu pe -o ni dɔɔ: «'N De -Waanbhaa' -o yewo 'zi 'tanjii 'kee- nu 'tenλε- -zɔn ma, 'bhεla- -yile 'mi -o yewo 'zi 'ezin-.»

18 'Bhε -jan 'ε -zayi', Zuufu -kunlii mu 'ε 'yaa- deyre baan' -glin 'zi, -amasrɔyi -e -yitrε' yi 'ε 'yisiela, 'bhεε- -e -Waanbhaa' 'sii zii' -a De kpataakpa 'le. 'Bhεε- 'ezin-, -ya 'gbu 'kpa zii' -Waanbhaa' ma, 'ke -ya kle 'bhii- -o 'pegee -Waanbhaa' gblaanya 'ε sɔ 'eke- ni.

-Waanbhaa' Gbe 'ε gblaanya

19 'Bhε kleλε 'tε, 'ke Zesu -jan 'ε 'sile-, 'bhεε- 'ke -ya pele- -o ni dɔɔ: «'Mi pe 'ka ni 'η 'sowεε- ma dɔɔ: -Nε 'ε yaa sɔ -za 'kedo- 'kpɔ kleλε- -a 'gbu 'kɔɔ. 'Ke -ya De □ya -za 'la kleyrε nɔɔ-, -e 'bhεε- kle. -A De -za 'oo -za 'la kle, -e 'bhεε- kle 'ezin-.

20 -Amasrɔyi, -Nε 'ε -za sɔ -a De ni, 'bhεla- -zayile, -a De -o -za 'oo -za 'la kle 'zi, 'bhε 'gbu 'bhε zrɔn -a ni. 'Bhεε- 'duη-, -e nu -za 'bhεεke mu zrɔnλε -a ni 'ke 'mu gblaan -yiya' 'kε mu 'lεε- ni, 'bhεε- 'mu nu 'ka 'kpeelenile 'ka ma.

21 -Amasrɔyi, -a De gbaa mu bwe gale ba gɔnε- 'la gbεεn-, 'bhεε- -e bole -yrε ma -si 'na gbε drεewo -o ni, 'bhε klegbeya do 'ε gbεεn-, 'ke bole -yrε -si 'nale- -swa -Nε 'ε ni mεε 'la zan ni, -e 'bhεε- na 'ezin-.

22 -Nε Δε 'ε yaa mεε 'kedo- 'kpɔ 'kitikan, 'duŋ-e bhaaplɛŋ mu 'kpen 'kitikanle 'seŋ 'naa- -a Gbe 'ε ni,

23 'kooko- mɔkpen' -Nε 'ε 'lɛdɔ- -a ma 'bhii- -wa Δε 'ε -lɛdɔ' a ma gɔnε- 'la gbεεn-. 'Ke mεε 'la zan laa -Nε 'ε 'lɛdɔ- -a ma, 'bhe zan laa -a Δε 'la 'bhe 'a winbwa- 'bhe 'lɛdɔ- a ma 'ezin-.

24 «'Mi pe 'ka ni 'η 'sɔwεε- 'gbu 'ε ma dɔɔ: 'ke mεε 'la zan 'e 'trɔnkpa- 'η 'wojan- mu 'ε □la, 'bhεε- 'ke -ya -kpa mεε 'la zan 'η 'winbwa- 'bhe 'yi, bole -yɛ ma -si 'la -dan' 'laa -o 'bhe ma -o 'bhe zan 'kɔɔ. Waa nu 'bhe zan 'kitikanle, 'duŋ- 'bhe zan -gwa ga a pε zi 'ε ta, -e □wlaa -dan' 'laa -o bole -yɛ ma -si 'la ma 'bhe 'yi gban.

25 'Mi pe 'ka ni 'η 'sɔwεε- ma dɔɔ: Gbaa mu nu *-Waanbhaa' Gbe 'ε 'weli- male 'waati 'la ba 'bhe 'waati 'ε 'bhe -o zan bhɔle, 'bhεε- 'duŋ- 'bhe bhla 'ε □bhwa gban -zɔn. 'Ke mεε 'la zan mu 'a -weli' 'ε □maa, 'bhεε- -e -jan 'kɛla □woa 'ke -o □dwa 'bhe □la, 'mu nu bole -yɛ ma -si 'ε 'srɔɔwolε.

26 -Amasrɔyi, 'bhe 'seŋ -o -nε Δε 'ε ni 'kee- bole -yɛ ma -si na mεε mu ni gɔnε- 'la gbεεn-, -e 'bhεε- yεke- 'seŋ 'naa- -a Gbe 'ε ni 'ke 'bhe bole -yɛ ma -si na bhaaplɛŋ mu ni 'bhεε- gbεεn-.

27 'Bhεε- 'ezin-, 'η Δε bhaaplɛŋ mu 'kitikan 'seŋ 'naa- 'mi ni, -amasrɔyi 'mi -le 'ke Bhaaplɛŋ Gbe 'ε 'le.

28 'N 'yoo- zan -jan 'la 'wolε- 'ka ni -gε bhe 'bhe 'laa klɛle 'ka ma 'kpeeleni maza 'le, -amasrɔyi 'waati do -o zan bhɔle, mεε 'la zan mu 'kpen -gaa gban, 'mu nu Bhaaplɛŋ Gbe 'ε 'weli- male.

29 'Ke 'bhe □kla, 'woo- gbaa mu 'ε -o nu 'pwεle- bu mu 'ε 'yi. 'Bhe 'yi 'tε, -o 'ke mu 'la -za 'wlan

□kla 'elwale -so, 'mu nu -bwele gale ba, 'bhεε-
'mu nu bo gbε drεεwolε 'mu yrε ma -Waanbhaa'
ba. 'Duŋ- -o 'kε mu 'la -za 'yoo- mu □kla 'elwale
-so, 'mu nu bwele gale ba, 'bhεε- -o 'mu 'kitikan.»

³⁰ Zesu pe -o ni 'ezin- dɔɔ: «'Naa so -za 'kedo-
'kpɔ klεle- 'η 'gbu ma. -Waanbhaa' 'kela □woa
'η ni, 'η mεε mu 'kitikan 'bhεε- ta. 'An 'yaango-
'bhii- 'η mεε mu 'kitikan wlan ma, -amasroyi,
'naa -o 'η 'gbu zru maza klε yrε -glin 'zi, 'duŋ-
mεε 'la zan 'η 'winbwa- 'η 'bhεε- zan zru maza
klε 'zi.»

-O -jan mu 'la □woa Zesu ba zayi'

³¹ «'Ke 'η 'gbu -o 'η 'gbu 'srεya- klε 'zi, 'η 'gbu a
pe 'srεya- 'ε 'bhe 'laa -o 'ke wlan 'le.

³² 'Duŋ- mεε -bhεeke' do -le 'mi 'srεya- -kla,
'bhεε- 'an 'yaango- dɔɔ -e 'mi 'srεya- 'la □kla, 'bhe
-o 'ke wlan 'le.

³³ 'Ka mεε mu winbwa- Mεε Wiinfe' Mi Zaan
ba, 'bhεε- -e 'mi 'srεya- 'la □kla, wlan -le 'bhe 'le.

³⁴ 'Mi maza laa -o bhaapleŋ do ma 'ke 'bhe zan
'mi 'srεya- klε; 'duŋ- 'η 'bhe 'pe zii' 'bhe 'pe gbeya
'ε 'yi bhe, 'kooko- 'ka so gole- -za 'yi.

³⁵ Zaan -yaa 'bhii- -lanbha do 'la -wa □bhia,
'bhεε- -yoo mεε mu 'ε takan' zii'. 'Bhεε- 'ka -dwa
-a -la 'ke 'ka 'ka zrukpalaa 'waati sa ba -yaa'
'tebhile 'ε ba.

³⁶ 'Duŋ- pe 'la 'bhe -o 'mi 'srεya- klε 'zi, 'bhe
gblaan -yiya' 'ke 'bhe 'kan Zaan 'mi 'srεya- 'la □kla
'bhe ta. -Amasroyi, 'η De -Waanbhaa' ye mu 'la
gbekpaa- 'mi 'koo, 'bhεε- 'ke 'mi -o 'mu 'wo zii'
bhe, 'bhe klεza mu 'ε 'mu -le 'a zrɔn 'ka ni 'bhii-
'η De -Waanbhaa' -le 'mi 'winbwa-.

37 'Bhɛɛ- 'ŋ Dɛ -Waanbhaa' 'la 'mi 'winbwa- 'bhɛ 'gbu -le 'mi 'srɛ 'le. 'Bhɛɛ- 'duŋ- 'ka mu 'laa -a -weli' male -lido', 'bhɛ 'pegee 'ka 'laa 'a wleyi' 'yɛɛ- -lido'.

38 'Ka 'laa -yaa' -jan mu 'ɛ 'kpa 'ka 'kpee, -amasrɔyi 'ka 'laa 'ka kpa -e mɛɛ 'la zan winbwa- 'bhɛ zan 'ɛ 'yi.

39 'Ka -Waanbhaa' a 'Sɛwɛ mu 'ɛ 'yi jan mu 'ɛ daan 'elrele 'gbu, -amasrɔyi 'ka 'kpee ma, 'ka nu bole -yrɛ ma -si 'la -dan' 'laa -o 'bhɛ ma 'bhɛ 'srɔwɔlɛ 'wɔla- ma: 'bhɛɛ- 'duŋ-, 'woo- 'sɛwɛ mu 'ɛ 'yi jan mu do 'kpɔ 'ɛ 'wɔle- 'mi 'srɛya- klɛ.

40 'Bhɛɛ- 'ka 'laa -a zi 'ka nu 'mi ba, 'kooko- 'bole -yrɛ ma -si 'la -dan' 'laa -o 'bhɛ ma 'ka 'bhɛ 'srɔwɔ-.»

41 «'Naa -o 'ŋ 'gbu 'tɔbhɔleya -glin 'zi bhaaplɛŋ mu 'kɔɔ.

42 'Bhɛɛ- 'duŋ-, 'mi 'gbu 'a 'yaandɔ- 'bhii- -Waanbhaa' a 'soniya 'ɛ yaa -o 'ka zru 'ɛ 'yi.

43 'Mi □nwa 'ŋ Dɛ 'tɔ 'ɛ 'bhɛɛ- 'yi, 'bhɛɛ- 'ka laa -o do 'zi -a -la 'ke 'ka 'mi kun 'elrele. 'Duŋ-, 'ke mɛɛ -bhɛɛke' do □nwa 'bhɛ 'gbu 'tɔ 'yi, 'ka 'bhɛ zan 'ɛ kun 'elrele!

44 'Bhɛɛ- 'ka sɔ 'ka 'kpale 'ŋ 'yi 'nale- -a ma ɛɛ? -Amasrɔyi 'ke 'ka 'eke- 'tɔbhɔ-, 'bhɛ -le sɔ 'ka ni, 'bhɛɛ- 'tɔbhɔleya 'la da -Waanbhaa' do -kplɛn ba, 'ka mu laa 'bhɛ ziglin.

45 Yaa klɛɛ 'ka ni 'bhii- 'mi -le nu -lalɛ' 'ka ta 'ŋ Dɛ -Waanbhaa' -yrɛ □la. 'Ka 'ka 'yrikpaa- *Moizi 'la ta, 'bhɛ -le nu -lalɛ' 'ka ta.

46 'Ke 'ka 'ka 'kpa bi Moizi 'yi kpataakpa, 'ka 'yaa- nu 'ka 'kpale- 'mi 'yi 'ezin-, -amasrɔyi 'yee- Moizi 'gbu 'mi a -janwoa -yaa' 'sɛwɛ 'ɛ 'yi.

47 'Dun- 'ke 'ka 'laa 'ka 'kpale- -e -za mu 'la yooṅṅdia- 'mu 'yi, 'ka so 'ka 'kpale 'mi 'wojan- mu 'ε 'yi 'nale- -a ma εε?»

6

*Zesu pεle □naa mεε 'waa 'soo (5.000) ni
(Matie 14.13-21; Maki 6.30-44; Luki 9.10-17)*

¹ 'Bhe blaana, 'ke Zesu 'pegee -yaa' -klanlanε mu 'ε -o 'kanle Galile -draa 'yre gbε do 'ε ta. -O -yaa 'bhe -draa 'ε sii 'ezin- Tiberiadi -draa.

² 'Bhe ya 'ε 'yi, 'ke -zamaa' -gbεε do dole- -a zi 'bhe yre 'ε □noo 'ezin-; -amasroyi -o -yaa Zesu 'ye zii' 'sole- maza mu kleyre noo- 'kee- gade mu 'ε bhee.

³ Zesu 'pegee -yaa' -klanlanε mu 'ε □saan goon do wiin-, 'bheε- 'ke -o yaale' 'bhe □noo ye.

⁴ 'Dun- Zuufu mu a Paki 'feti 'ε □bhwa gban 'e -din.

⁵ Zesu a ngblo -lawlenle, 'ke -a -yrekpale -zamaa' 'sre do ma 'ke 'bhe mu -o zan -a ba -yre ta; -ayile 'kee- Filipu 'lrokpale doo: «-Koo' nu 'sole- pele -lope' -sroowole 'naa -a ma εε, 'bheε- koo 'a na mεε mu 'lεε- ni εε?»

⁶ -E Filipu 'lrokpaa- 'bhe gbεεn- bhe, -amasroyi, -e -yaa zi 'bhii- -e 'bhe 'liijan- ma; 'kebhlaale, -e -yaa zan -za 'la klele, -a 'gbu 'yaa- 'bhe do.

⁷ 'Bhe klele 'te, 'ke Filipu 'a zikpale 'a ni doo: «'Ali- 'kee yetane a mle 'srwaple- ta -sra 'ε 'kpen □wlaa pebhle 'yi, 'bheε- 'kooko- -o 'kpen do do 'yee- pebhle 'ε sane- sane- bhle, 'bhe 'laa nu -o mabhole.»

⁸ 'Bhε □nɔɔ bhe, 'ke -yaa' -klanlanε 'la -o -yaa 'bhε sii Andre, 'bhεε 'ke 'bhε 'yaa- Simɔ Pieri 'nwagwlen- 'le bhe, 'bhε pe -a ni dɔɔ:

⁹ «'bluu 'yri 'soo 'pegee kaa plε -o -nε -zwanne do 'kɔɔ -gε. 'Bhεε- 'bhε mu sɔ -mela -yanwole -zamaa' 'srε 'lεε- ma εε?»

¹⁰ Zesu pe -o ni tε dɔɔ: «-Kaa pe mεε mu 'ε ni 'kaa -o yala-». -Bon -dɔɔ -bebe 'yaa- 'bhε yrε 'ε □nɔɔ. 'Bhεε- -o -yalaa' 'tε; 'bhεε- -o ba 'gwlaan- mu 'ε 'yaa- bhɔ 'gwlaan- 'waa 'soo -din (5.000).

¹¹ 'Bhε 'yi 'tε, 'ke Zesu 'bluu 'soo 'ε 'sile-, 'kee- -Waanbhaa' 'pubole -o ma, 'bhεε- 'ke -ya pele- dɔɔ -woo -yicien' mεε mu 'la 'yaale- -yaa 'trε ma 'mu ma. 'Bhεε- -e kaa mu 'ε 'sile-, 'ke -yoo nale- -o ni 'bhε klεgbeya do 'ε 'yi 'ezin-. -O maza -yaa pele yeke- 'la ma, -o 'kpen 'bhεε- 'srɔɔwoa-.

¹² -O kpɛdole -yaan 'waati 'la ba, 'ke Zesu 'a 'pele -yaa' -klanlanε mu 'ε ni dɔɔ: «-Ka 'bluu kpu mu 'la □bwa 'mu 'wloo-, 'kooko- waa siε.»

¹³ 'Bhε klele 'tε, mεε mu 'ε 'yanle- pεbhlele, 'bluu kpu mu 'la □bwa 'woo- 'bluu 'yri 'soo 'ε blaani'; -o 'mu 'wloola-, 'bhεε- 'mu □kla ciε -nε 'yan vu ta plε.

¹⁴ 'Bhε ya 'ε 'yi, mεε mu 'ε -wa yele 'bhii- Zesu 'bhε 'sole- maza 'ε □kla, 'ke -wa pele- dɔɔ: «Mεε 'lεε- 'yele- 'ke -Waanbhaa' *-lεla' janwo mi 'la 'yaa- nu nule 'drunyan 'yi 'bhε 'le kpataakpa.»

¹⁵ Zesu 'a 'yaangole 'bhii- -o -yaa nu -a 'kunle- kpanma, 'bhεε- -wa kle 'ke -bhlenjbe do 'le, 'keegole- -o plen- swεη, 'bhεε- 'ke -a do -kplen ge gbε dreεwole vlε goon 'ε 'wiinj-.

*Zesu 'taawo zii' -draa 'ε ta
(Matie 14.22-27; Maki 6.45-52)*

16 'Bhε yroma do 'ε zi, 'ke yaa -klanlanε mu 'ε -o gele- -draa 'ε 'lε ma.

17 'Bhεε- 'ke -o 'sanle -yitakon do 'yi, 'bhεε- 'ke -o -draa 'ε takanle 'sanle 'ke -o ge Kapεnɔmu -wa 'ε ba yrε ta. -Fitrii' □kpaα gban, 'ke Zesu 'laa 'tεn -o ma.

18 'Duη- -draa 'yi 'ε 'pɔɔ mu 'ε 'yaa- bεεn 'zi, -amasrɔyi -ploο -gbεε do -yaa 'kan zii'.

19 -Woo plεηgole -draa 'ε 'lε ma kilo 'srwado- yεkε- 'yi 'waati 'la ba, 'ke -o -yrεkpale Zesu ma 'ke 'bhε -o 'taawo zii' -yi 'ε ta, 'bhεε- 'bhε 'yaa- 'bhε mabεεn- 'zi -yitakon 'ε -din; -ayile 'ke -gblaan 'klale -o -yi.

20 'Duη- Zesu pe -o ni dɔɔ: «'Mi -le 'kele-, 'ka 'laa -gblaanle'!»

21 'Bhε klεle 'tε, -o -yaa -a zi 'bhii- Zesu 'san -o zi -waa' -yitakon 'ε 'yi. 'Duη- 'bhε yrε do 'ε □nɔɔ bhe, 'ke -yitakon 'ε 'bhɔle- -o -yaa ge 'zi yrε 'la □nɔɔ 'bhε □nɔɔ.

-Zamaa' 'ε -woo Zesu ziglin- 'zi

22 'Bhε yi 'ε ta tooklin- yi 'le, -zamaa' 'lεdo- 'la □bwa -draa 'yrε gbε do 'ε ta, -wa 'yaangwa- dɔɔ -yitakon do 'kpɔ -le -yaa ye, 'bhεε- Zesu 'pegee -yaa' -klanlanε mu 'ε waa gele 'eke- zi 'bhε -yitakon 'ε 'yi; 'duη- -yaa' -klanlanε mu 'ε do -kplεn -le -saan 'bhε 'yi 'bhεε- -o -ja.

23 'Bhεε- 'woo- mεε mu 'ε -wa yele 'bhii- -yitakon 'bhεεke mu -daa Tiberiadi -wa 'ε ta, Mεεzan -Waanbhaa' 'pubwa- 'bluu mu 'ε ma, 'bhεε- -woo □bhla yrε 'la □nɔɔ, 'bhε -yitakon mu 'ε □nwa 'bhε 'yrε 'ε -din.

24 'Bhɛɛ- -zamaa' 'yɾɛ 'laa 'kpalawolɛ Zesu 'pegee -yaa' -klanlanɛ mu 'ɛ ma, 'ke -o bole- 'bhe -yitakonɔ mu 'ɛ 'yi, 'bhɛɛ- 'ke -o gele- Zesu ziglinyɾɛ nɔɔ- Kapɛnɔmu.

Zesu -le 'ke pɛbhle 'la -si na mɛɛ ni 'bhe 'le

25 -O tɛnlɛ- -a ma -draa 'ɛ 'yɾɛ gbɛ do 'ɛ ta, 'ke -wa -lɾɔkpale dɔɔ: «'O Daan mi, 'e ɲnwa 'waati 'ɛ -dela ba -gɛ ɛɛ?»

26 Zesu 'a 'lɛkwan- -o ni dɔɔ: «'Mi pe 'ka ni 'ɲ 'sɔwɛɛ- ma dɔɔ 'ka 'laa -o 'ɲ ziglin- 'zi 'ka 'sole- maza mu 'la ɲya 'mu -zayi', 'duɲ- 'ka -o 'ɲ ziglin- 'zi win 'la ma 'bhe -le dɔɔ 'ka 'bluu ɲbhla, 'bhɛɛ- 'ka kpɛdwa-.

27 'Ka 'laa yewolɛ pɛle 'la 'bhe -o 'ke 'siɛpɛ- 'le 'bhe 'kaama-, 'duɲ- -ka yewo pɛle 'la 'ke 'bhe mɔ, 'bhɛɛ- 'ke 'bhe bole -yɾɛ ma -si na mɛɛ ni 'bhɛɛ 'kaama-. 'Bhe pɛle -glɔɔn 'ɛ Bhaaplɛɲ Gbe 'ɛ nu 'bhɛɛ- 'nale- 'ka ni. -Amasɾɔyi -a Dɛ -Waanbhaa' 'bhe a -glɔɔya' yɔɔn -kpalaa' 'yela- ta.»

28 'Bhe 'yi bhe 'tɛ, 'ke -o Zesu 'lɾɔkpale dɔɔ: «'O -mɛ pɛ za -la klɛ, 'bhɛɛ- 'o -Waanbhaa' zru ma ye mu 'ɛ wo ɛɛ?»

29 Zesu 'bhe 'lɛkwan- -o ni dɔɔ: «-Waanbhaa' a zru ma yewole 'ɛ 'bhe -le 'ke 'ka 'ka 'kpa -e mɛɛ 'la zan winbwa- 'bhe zan 'ɛ 'yi.»

30 -O Zesu 'lɾɔkpa- 'ezin- dɔɔ: «'E sɔ 'sole- maza 'gbu 'ɛ -de 'gbu -la klele-, 'bhɛɛ- 'ke 'o 'bhe ɲya, 'woo kpa 'e 'yi ɛɛ? 'E sɔ -mɛ za 'gbu -la klele- ɛɛ?»

31 'O -gbɔɔ mu pɛbhle 'la -wa sii mani 'bhe ɲbhla -kpe 'ɛ ta 'bhii- -Waanbhaa' a 'Sewɛ 'ɛ -ya -pia gɔnɛ- 'la gbɛɛn- dɔɔ: «-Yoo -gbaa 'bluu 'la -daa lafle' 'yi 'bhɛɛ- ba 'kaa -wa bhle.»

³² Zesu pe -o ni dɔɔ: «'Mi pe 'ka ni 'η 'sɔwɛɛ-
ma dɔɔ 'bluu 'la -daa laflɛ' 'yi *Moizi 'laa 'bhɛ
'nalɛ- 'ka ni. 'Duŋ- 'η Dɛ -le 'bluu -zeze 'gbu 'la da
laflɛ' 'yi 'bhɛɛ- na 'ka ni.

³³ -Amasrɔyi -Waanbhaa' 'bluu 'la na bhaaplen
mu ni, 'bhɛ -le 'ke mɛɛ 'la zan da laflɛ' 'yi, 'bhɛɛ-
-e -si na 'drunyan 'yi mu 'ɛ ni 'bhɛ zan 'ɛ 'le.»

³⁴ 'Bhɛ klɛle 'tɛ, 'ke -wa pele- Zesu ni dɔɔ: «'O
Daan mi, 'o gba yikpen- ta 'bhɛ 'bluu 'ɛ ba.»

³⁵ 'Bhɛ klɛle 'tɛ, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni dɔɔ: «'Mi
-le 'ke 'bluu 'la -si na mɛɛ ni 'bhɛ 'le. 'Ke mɛɛ 'la
zan -nwa 'mi ba, gbɔn laa nu 'bhɛ zan 'ɛ dɛɛ -titi.
'Bhɛɛ- 'ke mɛɛ 'la zan 'e ɲkpaa 'mi 'yi, -yi 'mi -lrɔ
'laa nu 'bhɛ zan 'ɛ dɛɛ -titi.

³⁶ 'Mi 'a ɲpia 'ka ni dɔɔ 'ka 'η ɲya, 'bhɛɛ- 'duŋ-
'ka 'laa 'ka kpa 'η 'yi.

³⁷ 'Ke 'η Dɛ mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan -naa 'η ni, 'bhɛ
zan nu nule 'mi ba. 'Bhɛɛ- 'ke mɛɛ 'la zan -nwa
'η ba, 'naa nu 'η -banɔgɔle 'bhɛ zan 'ɛ 'yi.

³⁸ -Amasrɔyi 'naa dale laflɛ' 'yi 'η 'gbu zru maza
kle zayi', 'duŋ- 'η -daa laflɛ' 'yi 'η 'winbɔ- mi -la
zru maza kle zayi'.

³⁹ 'Duŋ- mɛɛ 'la zan 'η 'winbwa-, 'bhɛ zru maza
'ɛ 'bhɛ -le -gɛ: -Ya zi 'bhii- -e mɛɛ mu 'la 'kpen
'naa- 'η 'ni, 'naa -o do 'kpɔ 'nilɛ-, 'bhɛɛ- 'duŋ- 'ke
-o 'kpen bwe gale ba 'drunyan 'yan yi 'le.

⁴⁰ 'Ŋ Dɛ -Waanbhaa' zru maza 'ɛ 'yele- -gɛ: -Ya
zi 'bhii- 'ke mɛɛ mu 'la 'kpen -a Gbe 'ɛ ɲya, 'bhɛɛ-
-woo -kpaa -a -yi, 'bhɛ zan mu 'ɛ -o bole -yrɛ ma
-si 'ɛ 'srɔɔwo-; 'bhɛɛ- 'mi 'gbu nu -o bwele gale ba
'drunyan 'yan yi 'le.»

⁴¹ 'Bhɛ klɛle 'tɛ, 'ke Zuufu -kunlii mu 'ɛ -o Zesu
'tɔpele 'sanle -o -lɛla', -amasrɔyi -ya -pia dɔɔ:

«'Mi -le 'ke 'bluu 'la -daa lafle' 'yi 'bhe 'le.»

42 -O -yaa 'pe 'zi dɔɔ: «-εε! Zozefu gbe Zesu 'ε yaa 'kele- εε? 'Wa δε 'pegee -a nεε dɔ, -e □kla 'nale- 'bheε- -ya pe 'zi dɔɔ -e -daa lafle' 'yi εε?»

43 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'lekunle -o ni dɔɔ: «-Ka 'laa 'η 'tɔpele 'ka 'lela 'eke- plɛŋ-.

44 Mεε 'kedo- 'kpɔ 'laa sɔ nule- 'mi ba, 'ke 'η Dε -Waanbhaa' 'la 'bhe 'η 'winbwa- 'bhe 'laa 'nule- 'bhe zan 'ε 'le 'mi ba, 'bheε- 'mi 'a bwe gale ba 'drunyan 'yan yi 'le.

45 -Waanbhaa' -lela' janwo mu 'ε 'ke mu -jan 'leε- 'bhe □woa dɔɔ: <-Waanbhaa' nu -o 'kpen daanle.> 'Ke mεε 'oo mεε 'la zan 'e 'trɔnkpa- 'η Dε wojan 'ε □la, 'bheε- 'kee- -dwa -a -la, 'bhe zan 'ε nu 'mi ba.

46 Yaa klele 'bhii- mεε 'ke 'η Dε -Waanbhaa' □ya, 'ke yaa 'e go mεε 'la zan do -kplen -daa -Waanbhaa' ba 'bhe zan -le 'a □ya.»

47 «'Mi pe 'ka ni 'η 'sɔwεε- ma dɔɔ: 'ke mεε 'la zan 'e □kpa 'mi 'yi, 'bhe zan bole -yre ma -si 'la -dan' 'laa -o 'bhe ma 'bhe 'srɔɔwo-.

48 'Mi 'gbu -le 'ke pɛbhle 'la -si na mεε ni 'bhe 'le.

49 'Elwaleta -sɔ, 'ka -gbɔɔ mu 'ε -o -yaa pɛbhle 'la sii mani 'bhe bhle -kpe 'ε ta, 'bheε- 'duŋ- -o -gaa.

50 'Duŋ- pɛbhle 'la -daa lafle' 'yi 'ke mεε 'la zan 'bhe □bhla, 'bhe zan laa nu gale.

51 'Mi 'gbu -le 'ke pɛbhle 'yre male 'la -daa lafle' 'yi 'bhe 'le. 'Ke mεε 'la zan 'bhe pε 'ε □bhla, 'bhe zan nu bole 'bhe 'yre ma yikpensee ta 'ke -dan' 'laa kle 'bhe ma. 'Bheε- 'η nu pɛbhle 'la 'nale 'bhe zan ni, 'bhe -le 'ke 'η 'fle 'ε 'le. 'Mi -o 'η 'fle 'ε 'na

zii', 'kooko- 'drunyan 'yi mu 'ε bole -yɾε ma -si 'srɔɔwo- 'bhε ma.»

⁵² 'Bhε klεle 'tε, 'ke Zuufu mu 'ε -o -zaabole 'sanle 'egloole 'eke- plen-, 'ke -wa pe dɔɔ: «'Bhε sɔ klεle- 'nale- 'bhεε- mεε 'lεε- sɔ -a 'flε 'ε 'nale 'o ni 'kaa 'wa 'bhle εε?»

⁵³ Zesu pe -o ni 'ezin- dɔɔ: «'Mi pe 'ka ni 'η 'sɔwεε- ma dɔɔ: 'ke 'ka 'laa Bhaaplɛη Gbe 'ε 'flε 'ε 'bhleε-, 'bhεε- 'ke 'ka 'laa -a yien 'milε-, 'ka 'laa nu bole -yɾε ma -si 'srɔɔwole 'ka 'gbu 'yi.

⁵⁴ 'Ke mεε 'la zan 'η 'flε 'ε □bhla, 'bhεε- 'ke -yoo 'η yien 'ε 'mia-, bole -yɾε ma -si 'la -dan' 'laa -o 'bhε ma 'bhε -o 'bhε zan 'kɔɔ; 'bhεε- 'mi nu 'bhε zan 'ε bwele gale ba 'drunyan 'yan yi 'le.

⁵⁵ -Amasrɔyi, 'η 'flε -yoo 'ke pεbhle -zeze 'gbu 'le, 'bhεε- 'η yien 'ε 'bhε -o 'ke mipε -zeze 'gbu 'le 'ezin-.

⁵⁶ 'Ke mεε 'la zan 'η 'flε 'ε □bhla, 'bhεε- 'ke -yoo 'η yien 'ε 'mia-, 'bhε zan bo 'mi 'yi, 'bhεε- 'mi bo 'bhε zan 'ε -yi 'ezin-.

⁵⁷ 'N Dε 'la -yoo 'η 'winbwa- -ya -yɾε ma, 'bhεε- 'η 'yoo- 'η 'yɾε ma 'yela- 'srɔyi. 'Duη- 'ke mεε 'la zan 'η 'flε 'ε □bhla, 'bhε zan nu bole 'bhε 'yɾε ma 'mi 'srɔyi.

⁵⁸ Pεbhle 'la -daa lafle 'yi 'yele- -gε. Yaa -o 'bhii- 'ka -gbɔɔ mu 'kεla □bhla, 'bhεε- waa bole -yɾε ma -si 'la -dan' 'laa -o 'bhε ma 'bhε 'srɔɔwole, 'bhεε- -o -gaa. 'Ke mεε 'la zan 'yee- pεbhle 'la -daa lafle' 'yi 'bhε □bhla, 'bhε zan nu bole 'bhε 'yɾε ma yikpensee ta.»

⁵⁹ Zesu 'bhε -jan mu 'la bhe 'mu □woa 'ke -yoo Kapεnɔmu Zuufu mu 'ε daanfε' 'ε □la.

Zesu a -jan mu 'ε -o bole -yɾε ma -si na mεε ni

60 Zesu 'yanle- 'bhe -jan 'ε 'wolele 'tε, 'ke -yaa' -klanlanε mu 'ε -bebe 'a 'pele dɔɔ: «Jan 'lεε- 'bhe -o 'egloole 'dε, -dele sɔ dɔle- 'bhe □la εε?»

61 'Bhe 'yi, 'ke Zesu 'a 'yaangole 'bhii- -yaa' -klanlanε mu 'ε 'yaa- -a ma janwo 'zi -o -lεla'. 'Bhela- -yile, 'ke -ya pele- -o ni dɔɔ: «'Bhe -jan 'ε □sia 'ka 'yi εε?»

62 'Bheε- 'ka nu -a pele 'nale- -a ma, 'ke 'ka *Bhaapleη Gbe 'ε 'sanle □ya 'waati 'la ba, 'ke -yoo ge 'zi -e -yaa yre □lwa 'la □nɔɔ 'elwale 'bhe □nɔɔ εε?

63 -Waanbhaa' Lii 'Wen 'ε 'bhe -le bole -yre ma -si 'na mεε ni, 'bheε- bhaapleη laa sɔ -si 'nale bhaapleη ni. 'N -jan mu 'la □woa 'ka ni bhe, 'ka *-Waanbhaa' Lii 'Wen 'pegee bole -yre ma -si 'srɔwo- 'mu -la ma.

64 'Duη- 'ka 'ke mu laa -o 'mu 'kpa zii' 'mu 'yi.» -Amasroyi 'kee- san -yaa' ye 'ε zisan' bhla zi 'ε ma, mεε 'la zan mu laa -yaa nu 'mu 'kpale- -a -yi -e -yaa 'bhe zan mu 'ε dɔ; 'bheε- mεε 'la zan -yaa nu -dawli' 'kpale- -a gbε ta, 'bheε- -ya -lεna' mεε mu ni; -e -yaa 'bhe zan 'ε dɔ 'ezin-.

65 Zesu pe 'bhe trala 'ezin- dɔɔ: «'Bhela- -zayile 'mi 'a □pia 'ka ni dɔɔ mεε 'kedo- 'kpɔ 'laa sɔ nule- 'mi ba, 'ke 'η Dε laa 'bhe 'seη 'nale- 'bhe zan 'ε ni.»

66 -A 'san 'bhe yi 'ε ma, Zesu -a -klanlanε mu 'ε -bebe -o plεngwa- -a ma, 'bheε- waa -yaa ge a zi -li.

67 'Bhela- -zayile, 'ke Zesu -yaa' -klanlanε vu ta ple 'ε -o -lrɔkpale dɔɔ: «'Ka mu 'lεε, 'ka mu laa -a zi 'bhii- 'ka go 'η zi 'ezin- εε?»

68 'Bhe klele 'tε, 'ke Simɔ Pieri 'a 'lekunle 'a ni dɔɔ: «Mεεzan, 'o nu gele -de 'gbu ba εε? -Jan mu

'la bole -yɾe ma -si 'la -danʃ' 'laa -o 'bhe ma 'bhe na bhaapɾeŋ ni 'mu -o 'bhi 'la 'koo.

⁶⁹ 'Bheɛ- 'woo ɲkpaɛ 'mu 'yi, 'bheɛ- 'wa 'yaango-doo 'bhii- 'bhi -le 'ke -Waanbhaa' Mɛɛ 'Wenʃ 'la ɲkpaɛ bhaapɾeŋ mu ni 'bhe 'le.»

⁷⁰ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a zikpale 'a ni doo: «'Mi -le 'laa 'ka mɛɛ vu ta plɛ 'ɛ makunɛ ɛɛ? 'Bheɛ- 'duŋ-, 'ka do -o 'ke -Setran' 'le!»

⁷¹ -E -yaa 'bhe -jan 'ɛ 'wo zii' Zuda -la ma, Simo Isikarioti gbe, -amasɾoyi 'ali- -e -yaa Zesu a -kɾanlanɛ vu ta plɛ do -la 'le bhe, 'yele- -yaa nu -dawli' 'kpale- Zesu gbe ta, 'bheɛ- -ya -lɛna' mɛɛ mu ni.

7

Zesu nɛɛnɛ- mu 'ɛ waa -o kpa -a -yi

¹ 'Bhe blaɛn, 'ke Zesu 'kaanle Galile 'kleɛn 'ɛ 'yi yrɛkpen- ɲnɔɔ. Yaa -yaa -a zi 'bhii- -e ge Zude 'kleɛn 'ɛ 'yi, -amasɾoyi Zuufu -kunlii mu 'ɛ 'yaa-deyɾe -glin 'zi.

² 'Bhe 'waati 'ɛ ba, Zuufu mu a 'feti 'la -o -yaa 'bhe sii Tabɛɛnaki ('bhe 'yi -le doo 'kpaɛ ɲla 'yaa-za- 'feti) 'bhe ɲbhwa gban bi 'e -din,

³ 'Bheɛ- Zesu nɛɛnɛ- mu 'ɛ -o pe -a ni doo: «Go -ge, 'bheɛ- ge Zude 'tre ta, 'kooko- 'yaa- -kɾanlanɛ mu 'la -woo 'bhe yɾe 'ɛ ɲnɔɔ ye, 'mu 'e kleza mu 'ɛ ye 'ezin-.

⁴ 'Ke mɛɛ 'la zan -a zi 'bhii- mɛɛ mu 'a do, 'bhe zan laa -za mu kle gaanyi'. 'E 'sole- maza mu 'la kle 'zi bhe, 'e 'gbu zɾɔn mɛɛ mu ni, 'kooko-mokpen' 'e ye.»

⁵ Zesu nɛɛnɛ- mu 'ɛ 'yaa- 'bhe -jan -gloɔn 'ɛ 'wo zii' -a ni, amasɾoyi 'mu 'laa -yaa 'e kpa a -yi.

⁶ 'Bhε 'yi 'tε, 'ke Zesu 'a -lekunle -o ni dɔɔ: «-Waanbhaa' 'waati 'la -dwa 'mi ni, 'bhε 'laa bhɔle -li; 'bhεε- 'duŋ- 'waati 'ε 'kpen -o 'elrele 'ka mu ma.

⁷ 'Drunyan ta mεε mu 'ε waa sɔ 'ka mu mafinyanwole, 'duŋ- -o 'mi mafinyanwo, -amasroyi 'mi -o -a pe 'zi dɔɔ -o kleza mu 'ε -woo 'eyɔɔle.

⁸ 'Ka mu, -ka ge 'yee- 'feti 'la bhe -a ta. 'Mi 'laa nu gele -a ta, -amasroyi 'an pe 'waati 'ε yaa bhɔle -li.»

⁹ -E yanle 'bhε -jan mu 'ε 'wolele -o ni, 'kee-bole- Galile 'kleen 'ε 'yi.

Zesu -ja Tabεnaki 'feti 'ε ta Zeruzalemu

¹⁰ Zesu nεεnε- mu 'ε gele blaen Zeruzalemu Tabεnaki 'feti 'ε ta, 'ke 'yee- Zesu 'gbu gele 'yee- 'feti 'ε ta 'ezin-. 'Duŋ- yaa 'gbu mazronle mεε 'kedo- 'kpɔ ni, 'bhεε- -a gaanle □bwa.

¹¹ Zuufu -kunlii mu 'ε 'yaa- -a ziglin- 'zi 'bhε 'feti 'ε ta, 'bhεε- 'ke -wa pe dɔɔ: «-Yoo 'naa- ma εε?»

¹² -Zamaa' 'ε 'plen- mεε mu 'ε 'yaa- zaabo 'zi -a ba zayi'. Mεε 'ke mu -yaa pe 'zi dɔɔ: «Mεε wlan -le 'kele-.» 'Bhεε- -a 'ke mu -yaa pe 'zi dɔɔ: «Wlan laa 'ke 'bhε 'le, -e mεε mu 'ε 'ni zii'.»

¹³ 'Duŋ- mεε 'kedo- 'kpɔ 'laa -yaa -janwo' zii' -a ma 'egloole, -amasroyi -o 'kpen 'yaa- -gblaen 'zi Zuufu -kunlii mu 'ε 'lεε.

¹⁴ 'Feti 'ε □bhwa -a dreyi' bhla 'la ba, 'ke Zesu gele- wlale -Waanbhaa' Gba 'Fε -Gbεnε 'ε □la, 'bhεε- 'kee- mεε mu daanle 'sanle.

¹⁵ 'Bhε ya 'ε 'yi, Zuufu -kunlii mu 'ε 'kpeelenia -o ma, 'bhεε- -woo 'eke- -lrɔkpale -saan dɔɔ:

«-E □kla 'nale- 'bhεε- 'yee- 'gwlaan- 'lεε- -e
-Waanbhaa' a 'Sewε 'ε dɔ 'bhε gbεεn- -gee' εε,
-amasroyi yaa 'sewε daanle -laklu 'yi?»

16 'Bhε klele 'tε, 'ke Zesu 'a 'zikpale -o ni dɔɔ:
«'An pε mεε daangbeya 'ε 'bhε 'laa da 'mi ba,
'duŋ- 'bhε da -Waanbhaa' 'la 'mi 'winbwa- 'bhεε-
ba.

17 'Ke mεε 'la zan -a zi 'bhii- 'bhε -Waanbhaa'
zru maza klε, 'ke 'an pε mεε daangbeya 'ε da
-Waanbhaa' ba oo, 'kee- da 'η 'gbu a -glɔɔya' -la
ba oo, 'bhε zan nu 'bhε dɔle.

18 'Ke mεε 'la zan -o -janwo' zii' -a 'gbu a -glɔɔya'
ma, -ya 'gbu 'tobhɔyre -la glin. 'Duŋ- 'ke mεε 'la
zan -o mεε 'la zan 'a 'winbwa- 'bhε 'tobhɔyre -glin
'zi, 'bhε zan wlan pe, 'bhεε- bhla maza do 'kpɔ
'laa -o -a -yi.

19 *Moizi -le 'laa 'Tonj 'ε 'nale- 'ka ni εε? 'Bhεε-
'duŋ- 'ka 'kedo- 'kpɔ 'laa 'yee- 'Tonj 'ε 'klosikun.
-Mεle -kla 'bhεε- 'kaa- zi 'bhii- 'ka 'mi dε εε?»

20 'Bhε klele 'tε, 'ke -zamaa' 'ε -ya -lekunle dɔɔ:
«Lii -yɔɔ' -o 'e zi! -Dele 'e dεyre -glin 'zi εε?»

21 Zesu pe -o ni dɔɔ: «'Mi 'sole- maza do 'kpɔ 'la
-kla, 'bhεε- 'bhε -le 'ka 'kpen 'kpeelenia 'ka ma!

22 Moizi 'kaa -nε 'gwlaan- mu wlaza 'kleen 'yi
'tonj 'ε -dwa 'ka ni bhe, 'bhεε- 'duŋ- 'bhε 'kleen
'yi 'wlaza- 'tonj 'ε 'bhε 'laa 'sanle- 'yee- Moizi ma,
'bhε zisaan- 'kɔɔ' -gbɔɔ mu -la ma. 'Ali- 'yitrε' yi
ma, 'ka dɔ -a -la 'ke 'kaa -nε 'gwlaanε- mu wla
'kleen 'yi.

23 'Ke 'ka sɔ -nε 'gwlaan- do wlale- 'kleen 'yi
-yitrε' yi 'ε ma, 'ke 'bhε 'laa Moizi a 'Tonj 'ε 'yisiε-
-mεle -kla 'bhεε- 'ka -o 'ka zruplii- 'zi 'mi ma,
-amasroyi 'mi mεε do -bheela -yitrε' yi 'ε ma εε?

24 'Ka 'laa mɛɛ mu 'kitikanɛ -o doḡbɛya ma, -ka mɛɛ mu 'kitikan -lɛdooleya -la ma.»

Zesu -le 'ke Mɛɛ -Bhee Mi -Kpɔsɔɔ 'ɛ 'le ɛɛ?

25 Zeruzalɛmu -wa 'ɛ ta mu 'ɛ 'ke mu -yaa pe 'zi doɔ: «Waa -yaa 'yee- mɛɛ 'lɛɛ- 'yela- dɛyrɛ glin 'zi ɛɛ?

26 -Ka 'ka 'yrɛkpa doo, -yoo -janwo' zii' mɔkpen' 'yrɛ ma kpataakpa, 'bhɛɛ- mɛɛ 'kedo- 'kpɔ 'laa sɔ -jan 'kanle -a -lɛ ma! Taa- 'o -kunlii mu 'ɛ -wa ꞑya wlan ma 'bhii- 'yele- 'ke Mɛɛ -Bhee Mi -Kpɔsɔɔ Krisi 'ɛ 'le ɛɛ?

27 Mɛɛ 'lɛɛ-, 'o mɔɔ 'a dayrɛ do; 'bhɛɛ- 'duŋ-, 'ke Mɛɛ -Bhee Mi -Kpɔsɔɔ Krisi 'ɛ ꞑnwa, mɛɛ 'kedo- 'kpɔ 'laa nu 'bhɛ dayrɛ 'ɛ doɛ.»

28 'Bhɛ ꞑnɔɔ bhe 'tɛ, Zesu 'yaa- mɛɛ mu 'ɛ daan 'zi bhla 'la ba -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'ɛ ꞑla, 'ke -ya pele- 'egloole doɔ: «'Ka 'mi do ɛɛ? 'Bhɛɛ- 'ka 'mi dayrɛ 'ɛ do ɛɛ? 'Duŋ- 'naa 'nule- 'ŋ 'gbu ma, 'bhɛɛ- mɛɛ 'la zan 'ŋ 'winbwa- 'bhɛ zan -o 'ke wlan pe mi 'le. 'Ka 'laa 'bhɛ do.

29 'Mi 'duŋ- 'a do, -amasroyi 'ŋ da 'zi 'a -din, 'bhɛɛ- 'yele- 'mi 'winbwa-.»

30 Zesu 'bhɛ 'pele- bhe, -o -yaa -a zi 'bhii- -wa 'kun. 'Duŋ- mɛɛ 'kedo- 'kpɔ 'laa 'a 'kunlɛ-, -amasroyi -yaa pe 'waati 'ɛ 'bhɛ 'laa bhɔlɛ -li bi.

31 'Duŋ- -zamaa' 'ɛ 'plen- mɛɛ -bebe 'e -kpa -a -yi, 'bhɛɛ- -o -yaa pe 'zi doɔ: «'Ke Mɛɛ -Bhee Mi -Kpɔsɔɔ Krisi 'ɛ ꞑnwa, -e nu 'sole- maza -bebe klɛlɛ 'ke 'bhɛ kan mɛɛ 'lɛɛ- ta ɛɛ?»

Zuufu -kunlii mu 'ɛ -o -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'ɛ gooba mu 'ɛ 'ke mu winbwa- Zesu 'kunya- nɔɔ-

³² -Zamaa' 'ε 'yaa- -jan 'la 'wo zii' -o -lela' Zesu ba zayi', Farizi mu 'ε 'bhe □maa. -Ayile 'ke 'sraka 'lena -kunlii' mu 'ε 'pegee Farizi mu 'ε -o -Waanbhaa' Gba 'Fε -Gbεε 'ε gooba mu 'ε 'ke mu winbole Zesu 'kunyε- nɔɔ-.

³³ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele dɔɔ: «'N 'yoo- 'ka -din -sɔ 'waati sa, 'bheε- 'η nu gele mεε 'la zan 'η 'winbwa- 'bhe ba.

³⁴ 'Ka nu 'η ziglinε, 'bheε- 'dun- 'ka 'laa nu 'η 'yele-; -amasɔyi 'η nu klele yre 'la □nɔɔ 'ka 'laa sɔ gele- 'bhe □nɔɔ.»

³⁵ 'Bhe ya 'ε 'yi, 'ke Zuufu -kunlii mu 'ε -wa pele- 'eke- ni dɔɔ: «-E nu gele yre 'ε -dela nɔɔ- 'bheε- 'waa sɔ -a ye- εε? -E nu gele Zuufu mu 'la 'kaan- 'eke- ma, 'bheε- -o -ja Greki mu 'ε 'plen- 'mu -la ba, 'bheε- -e Greki mu 'ε daan εε?

³⁶ -E -jan 'la 'wo zii' dɔɔ: <'Ka nu 'η ziglinε, 'bheε- 'ka 'laa nu 'η 'yele-; -amasɔyi 'η nu klele yre -nε 'la □nɔɔ 'ka 'laa nu 'solε- gele- 'bhe □nɔɔ.> 'Bhe 'yi -o 'nale- εε?»

Zesu -o Lii 'Wen 'ε 'naza- pe 'zi

³⁷ 'Feti 'ε 'yan yi 'ε 'bhe -le -yaa yi -gbεε 'gbu 'ε 'le. 'Bhe -yi 'ε 'le, Zesu dulale 'la 'yaa- -zamaa' do -lεε 'ke -ya pele- 'egloole dɔɔ: «'Ke -yi 'mi -lɔ -o mεε 'la zan dε 'zi, 'bhe zan nu 'mi ba 'bheε- -e -yi mi.

³⁸ <'Ke mεε 'la zan 'e □kpaā 'mi 'yi, yue mu 'la 'ke -o -yi 'ε bole -yre ma -si na mεε ni, 'mu nu -yrolε' 'bhe zan 'ε 'kpee>. 'Bhii- -a yɔɔndeεe -o -Waanbhaa' a 'Sεwε 'ε gɔnε- 'la gbεεn- bhe.»

³⁹ Zesu 'yaa- -we 'zi *Lii 'Wen 'la 'ke mεε 'la zan mu -o -kpaā 'yee- Zesu 'gbu 'yi 'mu 'yaa- nu

'bhe 'srɔɔwɔle 'bhɛɛ- 'le. 'Bhe 'waati 'ɛ ba, 'ke -Waanbhaa' laa Lii 'Wɛŋ 'ɛ 'nale- -li bhaaplɛŋ mu ni; -amasroyi 'bhe klɛ 'ke yaa Zesu 'silɛ- -li 'kee-ge 'bhe 'le 'tɔbhɔleya yrɛ 'ɛ ɲɔɔ lafle' 'yi.

-Zamaa' 'ɛ -yicienna Zesu -zayi'

⁴⁰ -Zamaa' 'ɛ Zesu 'wojan- 'ɛ 'male-, 'ke mɛɛ 'ke mu 'a 'pele dɔɔ: «Mɛɛ 'lɛɛ- 'yɛle- kpataakpa -o -Waanbhaa' -lɛla' janwo mi 'la 'nuza- ɲwoa 'bhe 'le!»

⁴¹ -A -lɛdo' -yaa pe 'zi 'ezin- dɔɔ: «Mɛɛ -Bhee Mi -Kpɔsɔɔ 'ɛ 'yɛle- 'kɛle-!» 'Bhɛɛ- -a 'ke mu -yaa pe 'zi dɔɔ: «Mɛɛ -Bhee Mi -Kpɔsɔɔ 'ɛ sɔ dale Galile 'trɛ -la ta ɛɛ?»

⁴² -A pele laa -o -Waanbhaa' a 'Sɛwɛ 'ɛ 'yi dɔɔ Mɛɛ -Bhee Mi -Kpɔsɔɔ Kriɛ 'ɛ 'nu klɛle 'ke -bhleŋgbe Davidi 'nranɛ- -la -le, 'bhɛɛ- -e nu dale Bɛtelɛmu -wa 'la 'bhe -o 'yee- Davidi 'gbu ɲya -wa 'le bhe 'bhɛɛ- ta.»

⁴³ 'Bhe ya 'ɛ 'yi bhe, -zamaa' 'ɛ -yicienna Zesu -zayi'.

⁴⁴ -Zamaa' 'ɛ 'plɛŋ- mɛɛ 'ke mu -yaa zi 'bhii- -wa 'kun, 'duŋ- mɛɛ 'kɛdo- 'kpɔ 'laa 'kunlɛ-.

Zuufu -kunlii mu 'ɛ 'kpalekleya Zesu 'yi

⁴⁵ 'Bhe ya 'ɛ 'yi, 'ke 'woo- *-Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'ɛ gooba mu 'ɛ -o niinale 'sraka 'lɛna -kunlii mu 'ɛ 'pegee Farizi mu 'ɛ ta. 'Bhɛɛ- 'ke 'mu -o -lɔkpale dɔɔ: «-Mɛle -kla 'ka 'laa 'nule- 'kɛle-ɛɛ?»

⁴⁶ 'Bhe klɛle 'tɛ, 'ke 'woo -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'ɛ gooba mu 'ɛ -wa -lɛkunle -o ni dɔɔ: «'Waa 'bhe 'yansi mɛɛ a -janwogbɛya yɛle- -lido' 'bhii- 'yee- mɛɛ 'lɛɛ- gbɛɛn-!»

47 -Ayile 'ke Farizi mu 'ε -wa pele- -o ni dɔɔ:
«'Ka mu 'a □twa 'bhεε- -e 'ka mu -yinia 'ezin- εε?

48 'Kaa □maa dɔɔ 'waa -kuŋlii mu 'ε do 'kpɔ 'e
□kpa'a -a -yi, taa- Farizi mu 'ε do 'kpɔ 'e □kpa'a -a
-yi εε?

49 'Bhεε- -zamaa' 'la -woo 'kpa zii' -a -yi, waa
Moizi a 'Toŋ mu 'ε dɔ, -o 'kpen -o 'ke 'dangan ma
mεε mu 'le!»

50 'Bhεε- 'duŋ-, 'woo- Farizi mu 'la 'yaa- ye -o
-yaa -o do 'sii Nikodemu; 'bhε -le -ja 'elwale gban
-sɔ Zesu ba. 'Bhε pe -o ni dɔɔ:

51 «-Kɔɔa' 'toŋ 'ε ta, -kɔɔ' sɔ -kpan baale mεε
do ta, 'ke -kɔɔ' 'laa -a -liijan' male 'elwale 'pe εε?
'Bhεε- 'kee- -za 'la □kla, 'ke -kɔɔ' 'laa 'bhε dɔle 'pe
εε?»

52 'Bhε klele 'tε, 'ke -wa pele- 'bhε ni dɔɔ:
«'Bhi da 'ezin- Galile 'kleen 'yi -a ma εε? Ge
-Waanbhaa' a 'Sεwε 'yiglin- 'elrele doo, 'e nu -a
yele 'bhii- -Waanbhaa' -lela' janwo mi 'kedo- 'kpɔ
'laa dale -lido' Galile 'kleen 'yi.»

53 ['Bhε blaana, -o yanle -janwolele, -o 'kpen -o
-wlenna, 'bhεε- 'ke -o jilale -o ba -le ma do do.

8

Gwlen -wεε le do a -za

1 'Duŋ- Zesu -ja -o -yaa vle gɔɔn 'la sii <Olivi
diin vle gɔɔn> 'ε 'bhε 'wiin-.

2 'Bhε ta tooklin- yi 'ε 'le zrwana 'tutu 'ε zi,
'kee- niinale-Waanbhaa' Gba 'Fε -Gbεnε 'ε □la
Zeruzalemu -wa 'ε ta. 'Bhεε- 'ke mεε mu 'ε 'kpen
'nule -a -din. -Ayile, 'kee- yaale' 'bhεε- 'ke -yoo
daanle 'sanle.

³ Zesu 'yaa- 'bhε klε 'zi 'waati 'la ba, 'ke 'Tonj Daan mu 'ε 'pegee Farizi mu 'ε -o nule- gwlen -wεε le do 'le 'a ta. -O pe dɔɔ -o 'yee- le 'ε □kwan 'gwlaan- -la. -O nule 'bhε le 'ε 'le, 'ke -wa dulale -o 'kpen 'plenj-.

⁴ 'Bhεε- 'ke -wa pele- Zesu ni dɔɔ: «'O Daan mi, 'o le 'lεε- □kwan 'gwlaan- -la.

⁵ Moizi a 'Tonj 'ε ta, -ya □pia 'o ni dɔɔ 'o kpoti 'pa 'bhε le -gloɔn mu 'lεε- ma 'bhεε- 'woo- dε, 'bhεε- 'bhi pe 'bhε 'yi 'nale- εε?»

⁶ -O 'bhε 'pia- 'bhε gbεen- bhe, 'kooko- -o -jan bhee kpala' -a 'lεε, 'bhεε- -o sɔ -a 'kunle -a 'gbu 'liiwli- ma. 'Dunj- Zesu 'e ngblo kulale, 'kee- 'sεwεdele 'sanle 'trε ma -a gbε -nεbhε' do 'le.

⁷ -O -yaa -a matεdɔ 'zi -a -lrɔkpale 'le bhe, 'ke -ya ngblo -lawlenle, 'bhεε- 'ke -yoo -lrɔkpale dɔɔ: «'Ke 'ka 'plenj- mεε 'la zan 'gbu laa -za 'yɔɔ- klεle -lido', 'bhε zan kpoti 'ε 'pa -a ma 'elwale 'pe.»

⁸ 'Bhε bla'lan, 'ke Zesu 'e ngblo kulale, 'bhεε- 'kee- 'sεwεdele 'sanle 'trε ma 'ezin-.

⁹ -O 'bhε -jan 'ε 'male-, ('bhε 'lalawoa -o nii- 'ε ma) 'ke -o 'kpen jilale do do 'ke 'bhε san -o ba 'gwlaan- gb'laan mu 'ε ma, 'ke 'bhε ge 'tεnlε- -waa' -zwanne mu 'ε ma. 'Bhεε- Zesu do -kplεn 'kpɔ 'pegee 'yee- le 'ε 'wole- □bwa -a nɔɔ- ye.

¹⁰ 'Bhε klεle 'tε, 'ke Zesu 'e ngblo -lawlenle, 'bhεε- 'kee- 'yee- le 'ε 'lrɔkpale dɔɔ: «Mεε 'la zan mu -yaa -la 'zi 'e ta, -woo 'naa εε? Mεε 'kedo- 'kpɔ 'laa bolε 'ke 'bhε -kpan baalε 'e ta εε?»

¹¹ 'Yee- le 'ε pe Zesu ni dɔɔ: «'On on, Mεεzan, mεε 'kedo- 'kpɔ 'laa bolε 'ke 'bhε -kpan balaa' 'η ta.» 'Bhεε- Zesu pe -a ni dɔɔ: «'Mi 'dunj- 'naa nu

-kpan baale 'e ta 'ezin-, 'e sɔ gele- 'e ba -le ma; 'duŋ- 'yaa -za 'yoo- -bhεeke' do 'kpɔ klele 'ezin-.»]

Zesu -o 'ke -Waanbhaa' a 'tebhile 'le 'drunyan 'ε ta

¹² 'Bhε blaan, 'ke Zesu -janwole 'ezin- mεε mu 'ε 'ni dɔɔ: «'Mi -le 'ke 'drunyan 'ε ta 'tebhile 'le. 'Ke mεε 'la zan -dwa 'η zi, 'tebhile 'la bole -yre ma -si na mεε ni 'bhε zan nu 'bhε 'srɔɔwole, 'bhεε-yaa nu 'taawole -gblo 'yi -titi.»

¹³ 'Bhε klele 'tε, 'ke Farizi mu 'ε -wa pele- -a ni 'kaa: «'E do -kplɛn kpɔ -le 'srɛya- kle 'zi 'e 'gbu ba zayi', 'bhεε- 'e -jan 'la 'wo zii' 'e 'gbu ma, 'bhε 'laa -o 'ke wlan 'le.»

¹⁴ 'Bhε ya 'ε 'yi 'tε, 'ke Zesu 'a zikpale -o ni dɔɔ: «'Ali- 'ke 'η 'yoo- 'η 'gbu 'srɛya- kle 'zi 'η 'gbu ba zayi', 'bhε -o 'ke wlan 'le. -Amasrɔyi 'mi 'η dayrε 'pegee 'η geyrε dɔ. 'Duŋ- 'ka mu laa 'mi dayrε 'pegee 'η geyrε dɔ.

¹⁵ 'Ka mu, 'ka mεε mu 'kitikan bhaaplɛŋ 'kungbeyā -la ma; 'duŋ- 'mi 'laa mεε 'kedo- 'kpɔ 'kitikan.

¹⁶ 'Bhεε- 'duŋ-, 'ke 'η mεε mu 'kitikaan, 'an 'kiti 'ε -yoo wlan ma 'kiti -la -le. -Amasrɔyi 'η do -kplɛn 'laa -o mεε mu 'kitikan zii'; 'duŋ- 'η Dε 'la 'bhε 'η 'winbwa- 'bhε -o 'η ba 'ezin-.

¹⁷ -A yɔɔndele -o 'kaa- 'toŋ 'sɛwε 'ε 'yi dɔɔ 'ke mεε plε □kla -za do 'srε 'le, -wa pe dɔɔ 'bhε -za 'ε 'bhε -o 'ke wlan 'le.

¹⁸ 'Mi -o 'srɛya- kle 'zi 'η 'gbu ba zayi', 'bhεε- 'η Dε 'la 'bhε 'η 'winbwa- 'bhε -o 'η 'srɛya- kle 'zi 'ezin-.»

¹⁹ 'Bhε klele 'tε, 'ke -o Zesu 'lrɔkpale dɔɔ: «'E Dε -o 'naa -a ma εε?» 'Bhεε- Zesu 'bhε zikpaa- -o

ni 'kaa: «'Ka 'laa 'mi dɔ, 'bhɛɛ- 'ka 'laa 'ŋ Dɛ dɔ 'ezin-. 'Ke 'ka 'mi dɔ bi, 'ka 'yaa- nu 'ŋ Dɛ dɔlɛ 'ezin-.»

²⁰ Zesu 'bhɛ -jan mu 'ɛ ɔwoa 'ke -yoo mɛɛ mu 'ɛ daan 'zi bhla 'la ba -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛɛɛ 'ɛ ɔla. -A dulale -yaa -koonɛ mu 'la -o -Waanbhaa' gbapɛ mu 'ɛ bɔ 'mu 'yi 'mu -din. 'Bhɛɛ- 'duŋ-, mɛɛ 'kedo- 'kpɔ 'laa -a 'kunlɛ-, -amasroyi -yaa' pɛ 'waati 'ɛ 'bhɛ 'laa bhɔlɛ -li bi.

Zesu -o -a dɛza 'ɛ 'lɛɛjanwo 'zi

²¹ Zesu pe -o ni 'ezin- dɔɔ: «'N' 'yoo- zan gele, 'bhɛɛ- 'ka nu 'ŋ ziglinlɛ. 'Duŋ- 'ka mu nu gale 'kaa- -za 'yɔɔ- 'ɛ 'yi. 'Ka 'laa sɔ gele- 'ŋ ge 'zi yrɛ 'la ɔnɔɔ 'bhɛ ɔnɔɔ.»

²² -E 'bhɛ 'pelawoa bhɛ, 'ke Zuufu mu 'ɛ -wa pele- 'eke- ni dɔɔ: «Taa- -e gele- -a 'gbu dɛlɛ ɛɛ? -Amasroyi -ya pe 'zi dɔɔ: <'N' gele- yrɛ 'la ɔnɔɔ, 'ka 'laa sɔ gele- 'bhɛ ɔnɔɔ.»»

²³ 'Bhɛ klɛlɛ 'tɛ, 'ke Zesu 'a zikpale -o ni dɔɔ: «'Ka mu da 'trɛ ta -gɛ, 'duŋ- 'mi da laanima. 'Ka mu -o 'ke 'drunyan 'lɛɛ- 'bhɛ a pɛ 'le, 'duŋ- 'mi 'laa -o 'ke 'drunyan 'lɛɛ- 'bhɛ a pɛ 'le.

²⁴ 'Bhɛla- -zayile, 'mi pe 'ka ni dɔɔ 'ka nu gale 'kaa- -za 'yɔɔ- mu 'ɛ 'yi. -Amasroyi 'ke 'ka 'laa 'ka 'kpale- -a -yi 'bhii- 'an ɔpia dɔɔ: <'N' 'yoo- 'ke mɛɛ 'la zan 'N' 'yoo 'ke 'bhɛ 'le kpataakpa.> 'Ka nu gale 'kaa -za 'yɔɔ- mu 'ɛ 'yi.»

²⁵ 'Bhɛ klɛlɛ 'tɛ, 'ke -o Zesu 'lɛɛkpale dɔɔ: «'Bhɛ bhla 'ɛ ba, -dele 'bhi 'le ɛɛ?» Zesu 'a 'lɛkwɛn -o ni dɔɔ: «-A 'san -a zisan' bhla zi 'ɛ ma, 'ŋ 'yoo- 'ke mɛɛ -gloɔn 'la 'le, 'ŋ 'bhɛ 'pia- 'ka ni.

²⁶ 'N' sɔ -jan -bebe 'wole 'ka ba zayi', 'bhɛɛ- 'ŋ sɔ 'ka 'kitikanle -za -bebe ma. 'Duŋ- mɛɛ 'la zan

'mi 'winbwa- 'bhe wlan -la pe, 'bheε- 'η -za 'la -daanna -a ba, 'η 'bheε- 'wo zii' 'drunyan 'leε- 'yi mεε mu 'ε ni.»

²⁷ Zuufu mu 'ε waa 'bhe -jan 'ε 'yimale 'kaa -e -yaa -we 'zi -a De -Waanbhaa' -la -le.

²⁸ -Ayile 'ke Zesu 'a 'pele -o ni dɔɔ: «'Ke 'ka Bhaaplɛŋ Gbe 'ε 'lawlɛna 'waati 'la ba, 'ka nu -a 'yaangole 'bhii- 'mi -le 'ke <'N 'yoo- kpataakpa mεε 'la zan 'N 'yoo 'ke 'bheε- 'le>. 'Ka nu 'a 'yaangole 'ezin- 'bhii- 'naa -za 'kedo- 'kpɔ kle 'η 'gbu 'kɔɔ: 'η De -Waanbhaa' 'η -daanna -za 'la 'le, 'η 'yoo- 'bheε- 'wo zii' 'ka ni 'te.

²⁹ Mεε 'la zan 'η 'winbwa- 'bhe -o 'η ba; 'bhe 'laa 'η do -kplɛnɛ' 'tolɛ- a nɔɔ- 'le, -amasɔyi -za 'la sɔ -a ni 'η 'bheε- kle 'taŋii.»

³⁰ Zesu 'yaa- -janwo' zii' 'bhe gbɛɛn- bhe, 'ke mεε -bebe -o 'kpale 'a -yi.

-Za 'la mεε bo -a 'gbu ma

³¹ Zesu pe Zuufu mu 'la -woo -kpaa -a -yi 'mu ni dɔɔ: «'Ke 'ka blɔɔle ɔbwa 'η 'wojan- mu 'ε ma, 'ka nu klɛle 'an -klanlanɛ mu -zeze mu 'gbu -la -le.

³² 'Bhe klegbeya 'ε 'yi, 'ka nu wlan dɔle -Waanbhaa' ba zayi', 'bheε- 'ke 'ka 'bhe wlan 'ε -dwa 'bhe nu 'ka bolɛ 'ka 'gbu ma.»

³³ 'Bhe klɛle 'tɛ, 'ke -wa pele- Zesu ni dɔɔ: «'O mɔɔ -o 'ke *Abraamu 'srɛ mu 'le, 'waa klɛle -lido' mεε 'kedo- 'kpɔ a lu mu 'le. -E -kla 'nale- 'bheε- 'ya 'pe zii' 'o ni dɔɔ: <'Ka nu bolɛ 'ka 'gbu ma εε?>»

³⁴ -Ayile 'ke Zesu 'a zikpale -o ni dɔɔ: «'Mi pe 'ka ni 'η 'sɔwεε- ma dɔɔ 'ke mεε 'oo mεε 'la zan -za 'yɔɔ- kle, 'bhe zan -o 'ke -za 'yɔɔ a lu 'le.

35 'Bhɛɛ- 'ka 'gbu 'a 'yaango- 'bhii- waa lu do kpa 'tanjii -yoo 'fɛ 'la ɔla 'bhɛ 'fa -la mu 'ɛ ba. 'Duŋ- 'fɛzan- 'ɛ gbe 'ɛ, 'bhɛ -o 'yee- 'fɛ 'ɛ ɔla mu 'ɛ baan' 'le 'tanjii.

36 'Ke *Bhaaplɛŋ Gbe 'ɛ 'ka ɔtwa 'ka 'gbu ma, 'ka nu klɛɛ ɔklo mu -zeze 'gbu 'le.

37 'Mi 'a 'yaango- 'bhii- 'ka -o 'ke Abraamu 'srɛ mu 'le. 'Duŋ- 'ka mu -a zi' 'bhii- 'ka 'mi dɛ, -amasroyi 'ka 'laa -o do 'zi 'ŋ 'wojan- mu 'ɛ ɔla.

38 'Ŋ -za 'la ɔya 'ŋ Dɛ 'koo, 'ŋ 'yoo- 'bhɛɛ- -janwo' zii' 'ka ni. 'Bhɛɛ- 'duŋ- 'ka mu, 'ka -jan 'la ɔmaa 'ka dɛ ta, 'ka -o 'bhɛɛ- klɛ 'zi.»

39 'Bhɛ klɛɛ 'tɛ, 'ke -wa -lɛkunle Zesu ni doo: «Abraamu -le 'o moo -gboo 'le.» 'Bhɛɛ- Zesu 'a zikpale -o ni doo: «'Ke 'ka 'yaa- klɛ bi Abraamu 'srɛ mu 'le kpataakpa, 'ka 'yaa- nu Abraamu klɛza mu 'ɛ klɛɛ.

40 'Ka -o -a zi 'bhii- 'ka 'mi dɛ -zon, 'mi 'la 'ŋ wlan 'la -daanna -Waanbhaa' ba 'bhɛɛ- 'ke 'ŋ 'bhɛ ɔpia 'ka ni bhe. Abraamu 'duŋ- laa 'bhɛ 'yansi za klɛɛ!

41 'Ka -o 'ka dɛ klɛza mu -la klɛ 'zi.»

'Bhɛ 'yi, 'ke -wa zikpale Zesu ni doo: «'O moo laa -o 'ke -naazine mu 'le, 'o Dɛ -o do 'kpoo, 'bhɛ -le 'ke -Waanbhaa' 'le.»

42 Zesu pe -o ni 'ezin- doo: «'Kee- 'kpa bi -Waanbhaa' -o 'ka Dɛ 'gbu 'le bhe, 'ŋ -za -yaa nu 'soɛ- 'ka ni. -Amasroyi 'ŋ ɔdaa 'yela- ba, 'bhɛɛ- 'ŋ 'yoo- -gɛ 'yela- 'sroyi. 'Naa 'nule- 'ŋ 'gbu ma, 'duŋ- 'yele- 'mi 'winbwa-.

43 -Mele -kla 'bhɛɛ- 'ka 'laa -o 'ŋ 'wojan- mu 'ɛ 'yima zii' ɛɛ? -Amasroyi 'ka 'laa -o -a zi 'ke 'ka do 'ŋ 'wojan- mu 'ɛ ɔla.

44 'Ka dε -le 'ke -Setran' 'le, 'bhεε- 'ka -o -a zi 'ke 'kaa zru maza -la klε. -Yoo 'tanji mεε dε mi 'le. Yaa dulalε -lido' wlan ta, -amasroyi wlan do 'kpo laa -o -a 'kpee -titi. 'Ke -yoo bhla pe 'zi, -e -janwo' -a 'gbu dɔgbeya 'ε 'bhεε- zi; -amasroyi -yoo 'ke bhla pe mi 'le, 'bhεε- 'yele- 'ke bhla 'ε dε 'le.

45 'Mi 'duŋ-, 'mi -o wlan -la 'pe zii' 'ka ni, 'bhela- -yile 'ka 'laa -o 'ka 'kpale 'mi 'yi.

46 'Ka ba, 'ka -dele sɔ a zɔnle- dɔɔ 'η -za 'yoo □kla εε? 'Bhεε- 'ke 'η 'yoo- wlan pe 'zi, -mela ma 'ka 'laa -o 'ka 'kpale 'η 'yi εε?

47 'Ke mεε 'la zan da -Waanbhaa' ba, 'bhε zan 'e 'trɔnkpa- -yaa' -jan mu 'ε □la 'elrele. 'Duŋ- 'ka mu laa da -Waanbhaa' ba, 'bhela- -yile 'ka 'laa -o dɔ 'zi -a -la 'ke 'ka 'ka 'trɔnkpa 'η ni 'elrele.»

Zesu gblaan -yiya' Abraamu ni

48 'Bhε klele 'tε, 'ke Zuufu mu 'ε -wa -lekunle Zesu ni dɔɔ: «'Zoo 'laa -o 'o zi 'ke 'wa pe 'kaa 'yoo- 'ke Samari mi 'le, 'bhε 'pegee lii -yoo do -o 'e zi εε?»

49 Zesu 'bhε zikpaa- -o ni dɔɔ: «Lii -yoo laa -o 'η zi. 'Duŋ- 'η 'yoo- 'η Dε -lɛdɔ' 'zi -a ma, 'bhεε- 'ka mu laa -o dɔle- -a -la 'ke 'ka 'mi 'lɛdɔ- -a ma.

50 'Mi, 'mi 'laa -o 'η 'gbu 'tɔbhɔyɛ -glin 'zi. Mεε do 'kpo -le 'tɔbhɔleya -glin 'zi 'mi ni, 'bhεε- 'bhε -le 'mi ta janwo.

51 'Mi pe 'ka ni 'η 'sɔwεε- ma dɔɔ: 'ke mεε 'la zan 'η 'wojan- mu 'ε 'klosikwan 'bhε zan laa nu gale -titi.»

52 'Bhε klele 'tε, 'ke Zuufu mu 'ε -wa pele- Zesu ni dɔɔ: «'O 'kpale -o -a -yi -zɔn 'tε 'bhii- lii -yoo' do -o 'e zi! *Abraamu -gaa, 'bhεε- -Waanbhaa' -lɛla' janwo mu 'ε -gaa, 'bhεε- 'mi pe dɔɔ: <'Ke

mεε 'la zan 'e 'wojan- mu 'ε 'klosikwan, 'bhe zan laa nu gale -titi.>

⁵³ 'O -gbɔɔ Abraamu -gaa, 'bhi 'kpee ma 'e gbtaan -yiya' 'bhe ni εε? 'Bhεε- -Waanbhaa' -lɛla' janwo mu 'la -gaa bhe 'ezin-, 'yoo- 'e 'gbu klε 'zi mεε -gloɔn 'ε -dela -le εε?»

⁵⁴ 'Bhe klεle 'tε, 'ke Zesu 'a zikpale -o ni dɔɔ: «'Ke 'η 'yoo- 'η 'gbu 'tɔbhɔ zii' bi, 'an 'tɔbhɔleya 'ε -yoo bhaama. 'Dun- mεε 'la zan -o 'η 'tɔbhɔ zii', 'bhe -le 'ke 'η Dε 'le, 'bhεε- 'kaa pe 'bhεε- ma dɔɔ: 'O Dε!

⁵⁵ 'Bhεε- 'dun-, 'ka 'laa -a dɔ. 'Mi 'dun- 'a dɔ. 'Ke 'an 'pe bi 'kaa 'naa -a dɔ, 'η 'yaa- nu klεle 'ke bhlanii- 'le 'bhii- 'ka mu gbεen-. 'Dun- 'mi 'a dɔ kpataakpa, 'bhεε- 'mi -yaa -jan mu 'ε 'klosikun.

⁵⁶ 'Ka -gbɔɔ Abraamu zrukpalaa 'egbenεle -e -yaa nu 'η 'nu yi 'ε 'yelowε bhe 'bhe -zayi'; -e 'bhe yi 'ε □ya 'bhεε- -a zrukpalaa.»

⁵⁷ 'Bhe klεle 'tε, 'ke Zuufu mu 'ε -wa pele- -a ni dɔɔ: «'E lεε -lii 'laa lεε mia plε bhe vu bhɔle -li, 'bhεε- 'e pe dɔɔ 'e Abraamu □ya εε?»

⁵⁸ Zesu pe -o ni dɔɔ: «'Mi pe 'ka ni 'η 'sɔwεε- ma dɔɔ 'sani- Abraamu 'yale- plεn-, 'mi 'yaa- gban 'η 'yre ma 'bhe 'lεε.»

⁵⁹ 'Bhela- -yile 'tε, 'ke -o kpoti mu 'sile, 'bhεε- 'ke -wa pele- dɔɔ -o 'mu 'pale 'a ma. 'Dun- Zesu 'nile- -o plεn-, 'kee- 'pwεle -Waanbhaa' Gba 'Fε -Gbεnε 'ε □la, 'bhεε- 'kee- jilale.

9

*Zesu -yre 'wi mi do -bheela
(Maki 8.22-25; Zaan 8.12)*

¹ Zesu 'kan bhla 'ε zi, 'kee- mεε do yele-: 'kee- 'san -o 'bhe ya, 'bhe 'yre 'wile- -yaa.

² Zesu a -klanlanε mu 'ε -wa -lrokpa a dɔɔ: «'O Daan mi, -mele -kla 'bhεε- -o mεε 'lεε- 'yaa- -a -yre 'wile- 'le εε? 'Bhe -daa -a 'gbu -za 'yɔɔ- mu 'la □kla 'mu -la ba taa-, 'bhe -daa -a yapε mu 'ε 'mu -za 'yɔɔ- 'la □kla 'bhe -la ba εε?»

³ Zesu 'bhe zikpa a -o ni dɔɔ: «-Wa -yaa -a -yre 'wile- 'le, 'bhe 'laa dale -a 'gbu a -za 'yɔɔ- mu 'ε ba, 'bhe 'pegee 'bhe 'laa dale 'ezin- -a dε 'pegee -a nεε a -za 'yɔɔ- mu 'ε ba; 'duŋ- -wa -yaa 'bhe gbεen- bhe, 'kooko- -o sɔ -Waanbhaa' a -glɔɔya' 'ε 'yele kpataakpa.

⁴ 'Waati 'la ba 'ke -yrekpa a 'tebhile -o -a nɔɔ- -li, -yoo 'ke -za 'le 'ke 'ŋ mεε 'la zan 'ŋ 'winbwa- 'ŋ 'bhe a ye mu 'ε 'wo. 'Kebhlaale, 'ke -bi □pwa 'waati 'la ba mεε 'kedo- 'kpɔ 'laa nu 'solε- yewole.

⁵ 'Ŋ 'yoo- 'waati 'la ba 'drunyan 'lεε- 'yi, 'ŋ 'yoo- 'drunyan 'yi mu 'ε waa 'tebhile -la -le.»

⁶ Zesu 'yanle 'bhe -jan mu 'ε 'wolele, 'ke -ya -liile' 'klaale 'tre ma, 'kee- -pεε sanε- klεle- 'bhe 'le. 'Bhεε- 'kee- 'bhe -pεε 'ε -glɔɔle' 'yee- -yre 'wi mi 'ε 'yre ta.

⁷ 'Bhεε- 'ke -ya pele- -a ni dɔɔ: «Ge 'e wleyi' 'fε mεε 'fε Siloe -draa 'nε 'ε ba ('Siloe 'bhe 'yi -le dɔɔ: <-O mεε 'la zan winbwa->).»

'Bhe klεle 'te, 'ke 'yee- -yre 'wi mi 'ε -e gele- -a wleyi' 'fεle- 'bhe -yi 'ε ba, 'bhεε- -a nu bhla 'ε zi, 'kee- yre ma yele-.

⁸ 'Bhe klεle 'te, 'yee- mεε 'ε yaayɔɔn' mu 'ε 'pegee mεε 'la zan mu 'a □ya 'elwale -sɔ pε -yrewo' yre nɔɔ- mεε mu ma, 'ke 'mu 'a 'pele dɔɔ:

«'Yee- mεε 'lεε- 'yela- yaale laa -yaa -gε 'kee- pε mu -yρεwo' mεε mu ma εε?»

⁹ Mεε 'ke mu -yaa pe 'zi dɔɔ: «'Yelee- 'kεle-!» 'Bhεε- mεε -bhεεke' mu -yaa pe 'zi dɔɔ: «'ɔn ɔn, 'yee- laa 'kεle-, -o 'pwele- -o 'εke- 'le.» 'Duη- 'yee- mεε 'ε 'gbu 'yaa- pe 'zi dɔɔ: «'Mi -le 'kεle-.»

¹⁰ 'Bhε 'yi 'tε, 'ke -wa 'gbu 'lɔkpaale dɔɔ: «'Ya -kla 'nale- 'bhεε- 'e 'yρεbhε- mu 'ε 'liiploola εε?»

¹¹ -E pe -o ni 'tε dɔɔ: «-O mεε 'la zan sii Zesu, -e -pεε sa -kla 'bhεε- -e 'bhε -pεε 'ε -glɔɔla 'η 'yρεbhε- mu 'ε ta, 'bhε blaana, 'ke -ya pele- 'η ni dɔɔ: <Ge 'e wleyi' 'fε Siloe mεε 'fε -draa 'nε 'ε ba>. 'Ŋ -ja 'bhεε- □nɔɔ 'tε, 'ke 'mi 'η wleyi' 'fεle, 'bhεε- 'η yρε ma □ya 'bhε blaana.»

¹² 'Bhε klεle 'tε, 'ke -wa -lɔkpaale dɔɔ: «'Bhεε- -a 'gbu -o 'naa- ma εε?» 'Bhεε- 'ke -ya zikaple -o ni dɔɔ: «'Naa 'a geyρε dɔ.»

Farizi mu 'ε -woo mεε -yρε 'wi mi 'la 'bheela- 'bhε 'lɔkpa zii'

¹³ 'Bhε klεle 'tε, 'ke -o gele- 'yee- mεε 'la zan -yρε 'wile- -yaa 'elwale -sɔ -a -le Farizi mu 'ε ba.

¹⁴ 'Bhεε- 'duη-, Zesu -pεε 'ε □kla, 'bhεε- -e 'yee- mεε 'ε 'yρε 'liiploola Zuufu mu a -yitrε' yi do -la ma.

¹⁵ 'Bhεla- -zayile, 'ke 'woo- Farizi mu 'ε -o 'yee- mεε 'ε 'lɔkpaale 'ezin- dɔɔ -e □kla 'nale- 'bhεε- -e -swa yρεma yelee- -zɔn. 'Bhε klεle 'tε 'ke -ya pele- -o ni dɔɔ: «-E -pεε sa -glɔɔla 'η 'yρεbhε- mu 'ε ta, 'bhεε- 'η -ja 'η wleyi' 'fεle-; 'bhε blaana, 'bhεε- 'η 'swa- yρεma yelee-.»

¹⁶ -O 'bhε 'male- 'tε, 'ke *Farizi mu 'ε 'ke mu 'a 'pele dɔɔ: «Mεε 'lεε- yaa da -Waanbhaa' ba,

-amasroyi yaa -koo -yitrɛ' yi 'ɛ 'klosikun.» 'Dun-
-o 'ke mu 'a ɔpia doo: «-Za 'yoo- kle mi do so 'bhe
'sole- maza -gloon mu 'ɛ klele- 'nale- -a ma ɛɛ?»
-Ayile -o -yicienna -le ple 'bhe -za 'ɛ 'yi.

17 'Bhe blaana sa 'ezin-, 'ke 'woo- Farizi mu 'ɛ -o
'yee- mɛɛ 'ɛ 'lɔkpa gbe dɛɛwole doo: «Mɛɛ 'la
zan 'e 'yre 'liiploola 'bhi pe -a ma 'nale- ɛɛ?» 'Bhe
klele 'tɛ, 'ke -ya -lekunle -o ni doo: «-Waanbhaa'
-lela' -janwo' mi do -le.»

18 'Dun- Zuufu -kunlii mu 'ɛ waa -yaa -a zi 'bhii-
-woo 'kpa 'a -yi 'bhii- 'yee- mɛɛ 'ɛ 'yre 'wile- -yaa
'elwale -so, 'bheɛ- -a -yre 'liiploola -zon. 'Bhela-
-yile 'ke -wa dɛ 'pegee -a nɛɛ 'siile, 'bheɛ- 'ke 'mu
'nule.

19 'Bheɛ- 'ke -o 'mu 'lɔkpale doo: «'Ka gbe 'ɛ
'yele- -gɛ ɛɛ? 'Ka pe doo 'ka 'yela- -yaa -a -yre
'wile- 'le ɛɛ? -E -kla 'nale 'bheɛ- -e yrema ye 'zi
-zon ɛɛ?»

20 'Bhe klele 'tɛ, 'ke -a yape mu 'ɛ -wa -lekunle
-o ni doo: «'O moo 'a 'yaango- 'bhii- 'o gbe 'ɛ 'yele-
-gɛ, 'bheɛ- 'wa 'yaango- 'bhii- 'wa 'yaa- 'ke -a -yre
'wile- 'le.

21 'Dun- -za 'la ɔkla 'bheɛ- -e yrema ye 'zi -zon
'waa 'bhe do. 'Bheɛ- mɛɛ 'la zan -a -yre 'liiploola,
'waa 'bhe zan 'ɛ do 'ezin-. -Kaa 'gbu 'lɔkpa doo,
matruɲ 'laa 'kele- -li, -a 'gbu nu 'sole- 'bhe -za 'ɛ
'yipele 'ka ni!»

22 -A yape mu 'ɛ 'yaa- -gblaana 'zi Zuufu -kunlii
mu 'ɛ 'lɛɛ, 'bhela- -yile -o -janwoa 'bhe gbɛɛn-
bhe. -Amasroyi 'woo- Zuufu -kunlii mu 'ɛ -wa
-kpaa gban bi do ma 'ke mɛɛ 'la zan 'a ɔpia doo
Zesu 'ke Mɛɛ -Bhee Mi -Kpoo Kriisi 'ɛ 'le, -o nu
'bhe zan 'ɛ -gbinle' -waa' daanfɛ' 'ɛ ɔla.

23 'Bhela- -zayile, 'yee- mεε 'ε 'yape- mu 'ε pe dɔɔ: «Matruŋ 'laa 'kele-, -kaa 'gbu 'lɔkpa dɔɔ, -e nu 'sɔle- 'bhe -za 'ε 'yipele 'ka ni!»

24 Farizi mu 'ε -o 'yee- mεε 'la 'yre 'wile- -yaa 'elwale -sɔ, 'bhe 'sii gbε plε mi □woa, 'bheε- 'ke -wa pele- -a ni dɔɔ: «'Tɔbhɔleya na -Waanbhaa' ni, 'bheε- wlan pe -a -yre ma -ge. 'O mɔɔ 'kpale- -o -a -yi 'bhii- 'yee- mεε 'lεε- -yoo 'ke -za 'yɔɔ- kle mi do 'le.»

25 'Yee- mεε 'ε -ya zikpaa- -o ni dɔɔ: «'Ke -yoo 'ke -za 'yɔɔ- kle mi 'le oo, 'ke yaa -o 'ke -za 'yɔɔ- kle mi 'le oo, 'naa 'bhe dɔ. 'Duŋ- 'mi -za do 'kpɔ 'la 'bhe dɔ, 'bhe -le dɔɔ 'ŋ 'yre 'wile- -yaa, 'bheε- 'ŋ yrema ye 'zi -zɔn.»

26 -Wa -lɔkpa 'ezin- dɔɔ: «-E -mε pe za -la -kla 'e ni εε? -Yee' 'yre 'liiploola 'nale- εε?»

27 'Bhe klele 'tε, 'ke -ya -lekunle -o ni dɔɔ: «'Ŋ 'bhe □pia gban 'ka ni, 'bheε- 'ka 'laa dɔle -a □la 'ke 'ka 'ka 'trɔnkpa 'ŋ ni. -Mele -kla 'kaa- zi 'bhii- 'ŋ 'bhe 'pe gbε drεwo 'ka ni 'ezin- εε? Taa- 'kaa- zi 'bhii- 'ka kle -yaa' -klanlanε mu 'ke mu 'le 'ezin- εε?»

28 'Bhe 'yi 'tε, 'ke -wa -zwanwole, 'bheε- 'ke -wa pele- -a ni dɔɔ: «'Bhi -le 'ke 'yee- mεε 'ε -yaa -klanlanε 'le! 'Bheε- 'duŋ-, 'o mɔɔ -o 'ke *Moizi a -klanlanε mu -la -le.

29 'Wa 'yaango- dɔɔ -Waanbhaa' -janwoa Moizi ni; 'duŋ- 'yee- mεε 'la bhe 'waa -a dayre dɔ!»

30 'Bhe klele 'tε, 'ke 'yee- mεε -ya -lekunle -o ni dɔɔ: «'Kpeeleni maza -le -ge 'dε! 'Ka pe dɔɔ 'ka 'laa -a dayre dɔ, 'bheε- 'duŋ-, -e 'mi 'yre 'liiploola.

31 -Kɔɔ' 'kpen 'a 'yaango- 'bhii- -Waanbhaa' laa 'e 'trɔnkpa- -za 'yɔɔ- kle mu ni, 'duŋ- 'ke mεε 'la

zan -gasikpa -a -lɛɛ, 'bhɛɛ- 'bhɛ 'a zru maza klɛ,
-ya 'tronkpa- 'bhɛɛ- zan 'a 'seri 'ɛ ɲla.

³² -A 'san 'drunyan zisan' bhla zi ma, 'kee- nu
'tɛnlɛ- -zɔn ma, -kɔɔ' 'laa 'malɛ- -lido' 'kaa mɛɛ
do -yaa -a -yrɛ 'wile- 'le, 'bhɛɛ- mɛɛ -bhɛɛke' do
'a 'yrɛ 'liiploola.

³³ 'Ke 'yee- mɛɛ 'lɛɛ- yaa -yaa da -Waanbhaa' ba
bi, yaa -yaa nu 'solɛ- -za 'kedo- 'kpɔ klɛle-.»

³⁴ 'Bhɛ klɛle 'tɛ, 'ke 'woo- Farizi mu 'ɛ -wa pele-
'yee- mɛɛ 'ɛ ni dɔɔ: «-A 'san 'e 'ya yi ma, 'e 'gbutru
'ɛ 'kpɛn -o -za 'yɔɔ- 'yi; 'bhɛɛ- 'ya zi 'bhii- 'yoo
daan -zɔn ɛɛ? -Ayile 'tɛ, 'ke -wa -gbinle' -o daanfɛ'
'ɛ ɲla.»

*-Yrɛ 'wi mu -zeze mu 'ɛ -woo -de mu 'gbu -la
-le ɛɛ?*

³⁵ Zesu 'a 'malawoa 'kaa Farizi mu 'ɛ -o 'yee-
mɛɛ 'ɛ -gbian -o plɛɲ-, 'kee- gele- -a ziglinlɛ,
'bhɛɛ- -ya yele, 'ke -ya -lɔɔkpale dɔɔ: «'Yee kpa
Bhaaplɛɲ Gbe 'ɛ 'yi ɛɛ?»

³⁶ 'Ke 'yee- mɛɛ 'ɛ Zesu 'lɔɔkpale dɔɔ: «-Dele
'klɛle- ɛɛ Mɛɛzan, 'bhɛɛ- 'ɲ sɔ 'ɲ 'kpale -a -yi ɛɛ?»

³⁷ 'Bhɛɛ- Zesu 'a ɲpia -a ni dɔɔ: «'E 'yrɛ -o 'yela-
ma -gɛ, 'yele- -janwo' zii' 'e ni -gɛ.»

³⁸ 'Bhɛ klɛle 'tɛ, 'ke -ya pele- Zesu ni dɔɔ:
«Mɛɛzan, 'mi 'ɲ ɲkpaa 'e 'yi.» 'Bhɛ ya 'ɛ 'yi, 'ke
-ya 'kpɔ zenle- Zesu 'lɛɛ-, 'bhɛɛ- 'kee- 'bhɛ gbale-.

³⁹ Zesu pe -a ni dɔɔ: «'N ɲnwa 'drunyan 'lɛɛ-
'yi 'kiti do -la 'kanyrɛ- nɔɔ-; 'kooko- -yrɛ 'wi mu
yrɛ ma ye, 'bhɛɛ- mɛɛ 'la zan mu -yrɛ 'wile- laa
-o, 'mu zan mu klɛ -yrɛ 'wi mu 'le.»

⁴⁰ Farizi 'kɛ mu 'la dulale 'yaa- -a -din 'bhɛ
'waati 'ɛ ba, 'mu 'tronbɔle 'bhɛ -jan 'ɛ 'yi, 'ke -o

Zesu 'lrokpale dɔɔ: «'O mɔɔ -o 'ezin- -yre 'wi mu 'le ɛɛ?»

⁴¹ Zesu 'bhɛ 'lɛkwan- -o ni dɔɔ: «'Kee- 'kpa bi 'ka -o 'ke -yre 'wi mu 'le, -za 'yɔɔ- -kpan 'laa -yaa nu baalɛ 'ka ta, 'kaa -za 'yɔɔ- klɛle -zayi'. 'Dun- 'kaa 'pelawo zii' dɔɔ: <'O yre ma ye>. 'Bhɛla- -zayile 'kiti -o 'ka ma 'kaa- -za 'yɔɔ mu 'ɛ -zayi'.»

10

-Bhlaa gooba mi do 'pegee -yaa' -bhlaa mu 'ɛ ma -gɔɔn

¹ Zesu pe -o ni dɔɔ: «'Mi pe 'ka ni 'sɔwɛɛ- ma dɔɔ 'ke mɛɛ 'la zan laa wlalɛ -bhlaa mu a wɛɛ- 'ɛ 'lii, 'bhɛɛ- 'kee- -saan wɛɛ- 'ɛ ma yre -bhɛɛke' □nɔɔ, 'bhɛɛ- -e -zinaa' wɛɛ- 'ɛ 'kpee, 'bhɛ zan 'ɛ 'bhɛ -o 'ke -faannii' do 'pegee mɛɛ dɛ mi do -la -le.

² 'Dun- 'ke mɛɛ 'la zan -kaan wɛɛ- 'ɛ 'lii, 'bhɛ zan 'ɛ 'bhɛ -le 'ke -bhlaa mu 'ɛ gooba mi 'gbu 'ɛ 'le.

³ -Bhlaa mu a wɛɛ- tagbin- mi 'ɛ, 'bhɛ wɛɛ- 'ɛ 'liigo- 'yee- -bhlaa gooba mi 'ɛ ni. 'Bhɛɛ- -bhlaa mu 'ɛ -wa -weli' 'ɛ ma; 'bhɛɛ- -e -yaa' -bhlaa mu 'ɛ 'kpen sii do do -o 'tɔ ma, 'bhɛɛ -e pwe -o -le 'pɛɛlii-.

⁴ 'Kee- -yaan -yaa' pe -bhlaa mu 'ɛ 'kpen 'pwelele bhla 'la ba, 'bhɛɛ- -e dɔ 'mu -lɛɛ, 'bhɛɛ 'mu dɔ -a zi -amasɔyi 'mu 'a 'weli- 'ɛ dɔ.

⁵ 'Dun- waa mɛɛ 'la zan dɔ, waa nu dɔɛ 'bhɛ zan 'ɛ zi, -amasɔyi waa a -weli' 'ɛ dɔ; 'bhɛla- -yile -o nu blasanɛ 'bhɛ zan 'ɛ ma 'egbɔɔnle.»

⁶ Zesu 'bhɛ -gɔɔn 'la □woa -o ni bhe, 'dun- waa 'bhɛ 'yimalɛ.

Zesu -o 'ke -bhlaa gooba mi kplankplan 'ε 'le

⁷ Zesu pe -o ni 'ezin- dɔɔ: «'Mi pe 'ka ni 'η 'sɔwεε- ma dɔɔ 'mi -le 'ke -bhlaa mu a wεε- 'ε 'lii 'le.

⁸ Mεε 'la zan mu 'kpen ɲnwa 'mi 'lεε, 'mu -o 'ke -faannii' mu 'pegee mεε dε mu 'le; 'duŋ- -bhlaa mu 'ε waa -o 'trɔnkpaε -o ni.

⁹ 'Mi -le 'bhii- 'fɛlii 'ε 'le, 'ke mεε 'la zan -wlaa 'bhε 'fɛlii 'ε ɲnɔɔ, 'bhε zan nu goλε -za 'yi. 'Bhε zan nu 'sɔλε- wlale, 'bhεε- -e pwε, 'bhεε- -e nu -a le pε -srɔwɔλε.

¹⁰ -Faannii' 'ε yaa nu bhaama, 'ke yaa 'e go -faanwole 'pegee mεε dεle -la ba, 'bhεε- pε 'sieza- 'kaama-. 'Duŋ- 'mi ɲnwa, 'kooko- bhaapλεŋ mu 'ε -o bole -yrε ma -si 'srɔwo-, 'bhεε- 'yee- -si 'ε pa -o -yi 'kee- kan a -dan' ta.

¹¹ 'Mi -le 'ke -bhlaa mu gooba mi kplankplan 'ε 'le. 'Bhεε- -bhlaa mu gooba mi wlan 'ε -dwa a -la 'ke -ya niigo -a 'gbu 'si 'ε 'yi -yaa' -bhlaa mu 'ε ni.

¹² 'Duŋ- mεε 'la zan yewo -goli' ma, 'bhε zan 'laa -o 'ke -bhlaa gooba mi kplankplan 'ε 'le. 'Bhεε- -yaa' pε 'laa 'ke -bhlaa mu 'ε 'le, 'bhεla- -yile 'ke -a -yrεkpaε srɔpε do ma 'ke 'bhε -o zan -a ta, -e blasan, 'bhεε- -e -bhlaa mu 'ε to srɔpε 'ε 'kɔɔ. 'Bhεε- srɔpε 'ε nu banλε 'yee- -bhlaa mu 'ε 'ke ta, 'bhεε- -a -vin mu 'ε kan 'eke- ma.

¹³ 'Yee- -goli' ma yewo mi 'ε blasan srɔpε 'ε 'lεε, -amasrɔyi -e yewo -goli' do -kplenne' -la ma, 'bhεε- yaa a 'ηgamiwo -bhlaa mu 'ε ma.

¹⁴ 'Mi -le 'ke -bhlaa gooba mi kplankplan 'ε 'le. 'Mi 'an pε -bhlaa mu 'ε dɔ, 'bhεε- 'an pε -bhlaa mu 'ε -woo 'mi dɔ.

¹⁵ 'Bhii- gɔnε- 'la gbεεn-, 'η Dε -Waanbhaa' 'mi

dɔ, 'bhɛɛ- 'mi 'yee- 'ŋ Dɛ -Waanbhaa' dɔ 'ezin-. 'Mi 'ŋ 'niigo- 'ŋ 'gbu 'si 'ɛ 'yi 'an pɛ -bhlaa mu 'ɛ ni.

16 -Bhlaa 'bhɛɛke mu -o 'ŋ 'kɔɔ 'ezin-, 'bhɛ mu laa -o -bhlaa mu yi wɛɛ- 'lɛɛ- 'yi. -Yoo 'ke -za 'le 'ke 'ŋ dɔ 'mu 'lɛɛ 'bhɛɛ- 'ŋ ge 'mu 'le. 'Bhɛ mu nu 'ŋ 'weli- 'ɛ malɛ, 'bhɛɛ- -o 'pegee 'kɛ mu 'lɛɛ- -o nu 'klalɛ- 'eke- ba, 'bhɛɛ- -o klɛ -bhlaa 'lɛdo-, 'bhɛɛ- -bhlaa gooba mi do 'kpɔ -la dɔle nu klɛɛ -o -lɛɛ.»

17 «'Ŋ -za sɔ 'ŋ Dɛ -Waanbhaa' ni, -amasɔyi 'mi 'ŋ 'niigo- 'ŋ 'gbu 'si 'ɛ 'yi, 'kooko- 'an 'srɔɔwo gbɛ drɛɛwo 'ezin-.

18 Mɛɛ 'kɛdo- 'kpɔ 'laa sɔ 'ŋ -si 'ɛ 'sile, 'duŋ- 'ŋ 'gbu -le 'ŋ si 'ɛ 'na zii' ga ni 'ŋ 'gbu zru ma. 'Bhɛ ya 'ɛ 'yi, -a 'sɛŋ -o 'ŋ ni 'ke 'an na ga ni, 'bhɛɛ- -a 'sɛŋ -o 'ŋ ni 'ke 'ŋ sɔ a 'kunle ga 'kɔɔ 'ezin-. 'Ŋ Dɛ -Waanbhaa 'a □pia 'ŋ ni 'kaa 'an klɛ 'bhɛɛ- gbɛɛn-.»

19 Zesu a -jan mu 'ɛ Zuufu mu 'ɛ 'yicienna 'ezin-.

20 -O -bebe -yaa pe 'zi dɔɔ: «Lii -yɔɔ' -o -a zi! -A ŋgblo -wlenna! -Mɛla ma 'ka -o 'ka 'trɔnkpa zii' -a ni ɛɛ?»

21 'Duŋ- -o 'ke mu -yaa pe 'zi dɔɔ: «'Ŋn ɔn! Lii -yɔɔ' -o mɛɛ 'la zan zi 'bhɛ 'laa -janwo' 'bhɛ gbɛɛn-. 'Bhɛɛ- lii -yɔɔ' sɔ -yɾɛ 'wi mu -yɾɛ -liiploole ɛɛ?»

Zuufu mu 'ɛ -woo -banjo' zii' Zesu 'yi

22 -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛɛɛ 'ɛ gbɛkpa yi 'ɛ -Waanbhaa' 'kɔɔ, 'bhɛ 'fɛti 'ɛ 'yaa- klɛ Zeruzalɛmu lɛɛ 'oo lɛɛ. 'Bhɛ 'fɛti yi 'ɛ □bhwa, 'bhɛɛ- 'bhɛ 'yaa- niinii' 'kpa bhla -gbɛɛɛ 'ɛ zi.

23 'Bhε 'feti yi 'ε 'le, Zesu 'yaa- ge 'zi 'kee- nu 'yee- -Waanbhaa' Gba 'Fε -Gbεε 'ε □la yre 'la -o -yaa 'bhε sii: <-Bhlengbe Salomɔ a 'wlanla>.

24 'Bhε klεle 'tε, 'ke Zuufu mu 'ε -woo -lεkpale 'eke- ta -a zi, 'bhεε- 'ke -wa -lrɔkpale dɔɔ: «'E nu 'o 'nii- 'ε gole bhle ta 'waati 'ε -dela ba εε? 'Ke 'bhi -le 'ke Mεε -Bhee Mi -Kpɔsɔɔ Krisi 'ε 'le, 'bhε 'pe 'o ni kpataakpa.»

25 Zesu 'a 'lεkwan- -o ni dɔɔ: «'An 'pia- gban 'ka ni, 'duŋ- 'ka 'laa 'ka 'kpale- 'η 'yi. 'N 'yoo- -za mu 'la klε 'zi 'η Dε -Waanbhaa' a -glɔɔya' 'le, 'mi -o mεε -glɔɔn 'la 'le 'mu 'bhε zɔn kpataakpa.

26 'Duŋ- 'ka 'laa 'ka kpa 'mi 'yi, -amasrɔyi 'ka 'laa -o 'an pε -bhlaa mu 'ε 'ke mu 'le.

27 'An pε -bhlaa mu 'ε -woo 'trɔnkpa- 'η 'weli- 'ε □la. 'Mi -o dɔ 'bhεε- -o dɔ 'mi zi.

28 'Mi bole -yre ma -si 'la -dan' laa -o 'bhε ma 'bhε na -o ni. Waa nu gale -titi, 'bhεε- mεε 'kedo- 'kpɔ 'laa nu 'sɔle- -o 'kunle 'η 'kɔɔ.

29 'N Dε -Waanbhaa' 'la 'bhε -o -naa 'η ni 'bhε gbilaan 'yiya- pε 'kpen ni; 'bhεε- mεε 'kedo- 'kpɔ 'laa sɔ -o 'kunle 'η Dε -Waanbhaa' 'kɔɔ.

30 'Mi 'pegee 'η Dε -Waanbhaa' 'woo- do 'kpɔ.»

31 'Bhε klεle 'tε, 'ke Zuufu mu 'ε -o kpoti mu 'sile 'ezin- 'mu 'pa zayi' Zesu ma.

32 'Bhε 'yi 'tε, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni dɔɔ: «'N -za 'lrele- -bebe 'la 'srɔɔwoa- 'η Dε -Waanbhaa' 'kɔɔ, 'η 'mu -kla 'ka 'yre ma. 'Ka -a zi 'bhii- 'ka kpoti pa 'η ma 'woo- -za 'lrele- mu 'la bhe -o -de 'gbu -la -zayi' εε?»

33 Zuufu mu 'ε -o 'bhε zikpaa- Zesu ni dɔɔ: «'Waa -o kpoti 'payre- -glin 'zi 'e ma -za 'lrele- kle -zayi'. 'E -Waanbhaa' 'tosie zii' bhe, 'bhela-

-zayile, 'wa zi 'bhii- 'o kpoti 'pa 'e ma. -Amasroyi 'bhi 'la 'bhi -o 'ke bhaaplɛŋ bhaamale 'le 'yoo- 'e 'gbu klɛ 'zi 'ke -Waanbhaa' 'le.»

³⁴ 'Bhɛ klɛle 'tɛ, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni dɔɔ: «-A yɔɔndɛle laa -o 'kaa 'ton 'sɛwɛ 'ɛ 'yi dɔɔ -Waanbhaa' 'a 'pia- dɔɔ: <'Ka -o -waanbhaa' mu 'le ɛɛ?»

³⁵ -Kɔɔ' 'a 'yaango- dɔɔ -za 'la -yɔɔndɛle -o -Waanbhaa' 'a 'Sɛwɛ 'ɛ 'yi, waa so 'bhɛ 'yigale -titi. 'Bhɛɛ- -Waanbhaa' -yaa' -jan 'ɛ 'lɛnaa- mɛɛ 'la zan mu ni, 'kee- 'mu 'siila- <-waanbhaa' mu.»

³⁶ 'Bhɛ bhla 'ɛ ba, 'ŋ Dɛ -Waanbhaa' 'mi -la makwan- 'bhɛɛ- -e 'mi 'winbwa- 'drunyan 'lɛɛ- 'yi. -E -kla 'nale- 'bhɛɛ- 'kaa- pe 'zi dɔɔ: <'E -Waanbhaa' 'tosie zii' ɛɛ?» -Amasroyi 'an □pia dɔɔ 'ŋ 'yoo- 'ke *-Waanbhaa' Gbe 'le bhe.

³⁷ 'Ke 'naa -o 'ŋ Dɛ -Waanbhaa' klɛza mu klɛ 'zi bi, 'ka 'laa 'ka 'kpale- 'mi 'yi.

³⁸ 'Duŋ- 'ke 'ŋ 'yoo 'ŋ Dɛ -Waanbhaa' klɛza mu klɛ 'zi, 'ali- 'ke 'ka 'laa 'ka 'kpale- 'mi 'yi, -ka 'ka 'kpa -o -yi, 'kooko- 'kaa 'yaango- 'bhii- 'mi 'pegee 'ŋ Dɛ -Waanbhaa -o do: 'Ŋ -Dɛ -Waanbhaa' -o 'mi 'yi, 'bhɛɛ- 'mi -o 'yee- 'ŋ Dɛ -Waanbhaa' 'yi 'ezin-.»

³⁹ -O 'bhɛ -jan 'ɛ 'male-, 'ke -wa pele- dɔɔ -wa 'kunle 'ezin-. 'Duŋ- -e □bhia -o 'kɔɔ.

⁴⁰ 'Bhɛ blaɛn, 'ke Zesu gele- 'ezin- Zrudɛn yue 'ɛ -yɛ gbe do 'ɛ ta, Mɛɛ Wiɛŋfɛ' Mi Zaan -yaa mɛɛ mu 'ɛ 'wiɛŋfɛ zii' 'yɛ 'la □nɔɔ 'elwale bhe 'bhɛ □nɔɔ. 'Bhɛɛ- 'kee- bole- 'bhɛ yɛɛ 'ɛ □nɔɔ ye.

⁴¹ Mɛɛ -bebe -ja 'tɛnɛ- -a ma 'bhɛ □nɔɔ. 'Bhɛɛ- 'mu 'yaa- pe 'zi dɔɔ: «Zaan 'laa 'sole- maza do 'kpɔ klɛɛ, 'duŋ- -e -jan 'oo -jan 'la □woa 'yee- mɛɛ 'lɛɛ- ba zayi', 'mu 'kɛn -o 'ke wlan 'le.»

42 'Bhεε- mεε -bebe -o -kpaα Zesu 'yi 'bhε yrε 'ε
 □nɔɔ ye.

11

Lazaa gaza

1 -O -yaa 'gwlaan- do sii Lazaa, 'bhεε- ga -yaa
 'bhε ma. 'Bhε 'yaa- da -wa 'la ta -o -yaa 'bhε sii
 Betani. -A nεεnε- -le -yaa plε: Mari 'pegee Maati.
 'Bhε mu -yaa 'yee- -wa do 'kpɔ 'ε 'yela- ta 'ezin-.

2 Mari -le -yaa le 'la -lasiklɔɔ -gblen 'nrAle- do
 □klaa Mεεzan Zesu gaan ma, 'bhεε -yoo magwa-
 -a winle mu 'ε 'le. Ga -yaa 'yela- nεεnε- 'gwlaan-
 Lazaa ma.

3 'Bhε klεle 'tε, 'ke 'woo- nεεnε- le plε 'ε -o mεε
 winbɔle Zesu ta 'kaa -ya pe -a ni dɔɔ: «Mεεzan,
 'e 'bhεgwlεn- 'la -za sɔ 'e ni, pε -o -a ma.»

4 Zesu 'bhε -jan 'ε 'male-, 'ke -ya pele- dɔɔ:
 «Lazaa ma ga 'ε yaa nu klεle -a dεpε 'le. 'Duη-
 'yee- ga 'ε -e nu klεle 'ke -Waanbhaa' 'tɔbhɔpε 'le;
 'bhεε- -e nu klεle -Waanbhaa' Gbe 'ε 'tɔbhɔpε 'le
 'ezin-.»

5 'Bhεε- 'duη-, Maati 'pegee Mari, 'bhεε- Lazaa
 -za -yaa sɔ Zesu ni 'egbenεle.

6 'Duη- -ya malawoa 'kaa ga -o Lazaa ma, -e
 □bwa 'ezin- -yrekpaα' plε ta -e -yaa yrε 'la □nɔɔ
 'bhε □nɔɔ.

7 'Bhε blaan, 'ke -ya pele- -yaa -klanlanε mu 'ε
 ni dɔɔ: «-Kɔɔ' 'niina- -kɔɔ' -zanta' Zude 'kleen 'ε
 'yi.»

8 'Bhε klεle 'tε, 'ke -yaa' -klanlanε mu 'ε -wa
 zikpale -a ni dɔɔ: «'O Daan mi, 'bhε □nɔɔ laa
 -mɔle' -li, 'bhεε- Zude Zuufu mu 'ε -yaa zi 'bhii-

-o kpoti 'pa 'e ma, 'bhεε- -woo 'e δε, 'bhεε- 'yoo-
-a zi 'bhii- 'e 'niinale 'ezin- 'bhεε- yre 'ε □νω εε?»

⁹ Zesu 'bhε zikpaa- -o ni dɔɔ: «'Lεε vu ta ple
laa -o -yrekpaa' do 'yi εε? 'Ke mεε 'la zan -o
'taawo zii' -yrekpaa', 'bhε zan gaan laa san pe
'kedo- 'kpɔ ma, -amasroyi -yrete' -o -bhi 'zi.

¹⁰ 'Duŋ- 'ke mεε 'la zan 'taawo zii' -bi zi, -a gaan
san pe ma; -amasroyi 'tebhile laa -o -a -λεε.»

¹¹ Zesu 'yanle- 'bhε -jan 'ε 'wolele, 'ke -ya 'kpale
'a ta 'ezin- dɔɔ: «-Kɔɔ' 'bhεgwlen- Lazaa -o yide
zi, 'duŋ- 'η nu gele -a bwele.»

¹² -Ayile 'ke -yaa' -klanlanε mu 'ε -wa zikpale
-a ni dɔɔ: «'Ee! Mεεzan, 'ke -yoo yide 'zi, -e nu
-bheele'.»

¹³ Zesu 'yaa- -we 'zi 'ke Lazaa gaza 'ε 'bhεε- 'le,
'duŋ- -yaa' -klanlanε mu 'ε 'kpee ma, -e -yaa -we
'zi yideza 'te -la -le.

¹⁴ 'Bhε 'yi 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni kpataakpa
dɔɔ: «Lazaa -gaa.

¹⁵ 'Duŋ- yaa klelawole 'η 'yre ma bhe, 'bhε □swa
'mi ni 'ka mu -zayi', 'kooko- 'ka 'ka kpa 'mi 'yi.
'Duŋ- -ka 'ka 'wlen-, 'bhεε- -kɔɔ' ge -a -din.»

¹⁶ 'Bhε klele 'te, Toma 'la -o 'bhε 'tokpaa-
Didimu ('bhε 'yi -le <-Nε Yonε->), 'bhε 'a 'pia- Zesu
a -klanlanε -vin mu 'ε ni dɔɔ: «-Kɔɔ' mu ge -a zi
'ezin-, 'bhεε- -kɔɔ' 'kpen 'pegee 'yee- -kɔɔ' Daan
mi 'ε -kɔɔ' ga 'eke- zi!»

Zesu -le bole -yre ma -si na mεε ni

¹⁷ Zesu 'bhole- Betani, 'ke -ya ye- 'bhii- -o 'yee-
Lazaa □bian gban 'bhε -yrekpaa' yiziε -le -ge.

¹⁸ Betani -wa 'ε 'plenngole -yaa Zeruzalemu ma
kilo yaga.

19 'Bhela- -yile, Zuufu -bebe mu -nwa Maati 'pegee Mari ba -o tagale, -o nɛɛɛ- Lazaa gaza 'ɛ 'yi.

20 Maati 'a 'male- 'kaa Zesu -o zan, 'kee- gele- -a -lɛpa' yrɛ nɔɔ; 'duŋ- Mari ɔ̃bwa 'fɛ 'lɛ ma.

21 Maati gele 'tɛnlɛ- Zesu ma, 'ke -ya pele- dɔɔ: «Mɛɛzan, 'kee- 'kpa bi -gɛ, 'ɲ nɛɛɛ- 'ɛ yaa -yaa nu gale.

22 'Duŋ- 'an 'yaango- 'bhii- 'kee- pɛ 'oo pɛ 'la 'yrɛwoa- -Waanbhaa' ma, -e nu 'bhɛ 'nalɛ- 'e ni 'saanibhe.»

23 Zesu pe -a ni dɔɔ: «'E nɛɛɛ- 'ɛ nu bweɛ gale ba.»

24 Maati 'bhɛ zikpaa- Zesu ni dɔɔ: «'An 'yaango- 'bhii- -e nu bweɛ gale ba gbaa mu -bwe yi 'ɛ gale ba 'drunyan 'lɛyan yi 'ɛ 'le.»

25 'Bhɛ klɛlɛ 'tɛ, 'ke Zesu 'a 'pele -a ni dɔɔ: «'Mi -le mɛɛ mu bwe gale ba, 'bhɛɛ- 'mi -le bole -yrɛ ma -si na mɛɛ ni. 'Ke mɛɛ 'la zan 'e ɔ̃kpa 'mi 'yi, 'ali- 'kee- -gaa, 'ɲ nu -a bweɛ gale ba, 'bhɛɛ- -e bo -a -yrɛ ma.

26 'Bhɛɛ- 'ke mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan -o -a -yrɛ ma, 'bhɛɛ- 'ke -ya -kpa 'mi 'yi, 'bhɛ zan laa nu gale -titi. 'Yee kpa 'bhɛ -jan 'ɛ 'yi ɛɛ?»

27 'Bhɛ ɔ̃nɔɔ bhe, 'ke Maati 'a 'lɛkunle Zesu ni dɔɔ: «-Aani' Mɛɛzan, 'an 'yaango- dɔɔ 'bhi -le Mɛɛ -Bhee Mi -Kpɔɔɔ Krisi 'ɛ 'le, 'bhɛ 'pegee 'bhi -le *-Waanbhaa' Gbe 'ɛ 'le; -a -lɛdulale -yaa dɔɔ 'bhi -le -yaa nu nulɛ 'drunyan 'yi.»

Zesu -o wisi zii'

28 Maati 'yanle- 'bhɛ -jan 'ɛ 'wolele, 'kee- gele- -a nɛɛɛ- le Mari 'siilɛ-; 'bhɛɛ- 'ke -ya pele- 'bhɛ

ni gaanyi' dɔɔ: «-Kɔɔ' Daan mi 'ε □nwa, -yoo 'e 'sii zii'.»

²⁹ Mari 'bhε 'male-, 'ke -ya -wlenle' blaale-, 'bhεε- 'kee- gele- Zesu 'lɛpale.

³⁰ 'Duŋ- Zesu 'laa wlale -li 'bhε bhla 'ε ba Betani -wa 'ε 'kpee. Maati 'lɛpaa- 'kele- yre 'la □nɔɔ, -e -yaa -li 'bhεε- □nɔɔ.

³¹ Zuufu mu 'la 'yaa- Mari -din 'fε 'ε □la -a taga zayi', 'mu 'a 'yele- 'bhii- Mari 'e 'wlenle-, 'bhεε- -e -pwela 'pɛlii- blaale-; 'ke -o dole- -a zi. -O 'kpee ma -e -yaa ge 'zi wisile Lazaa bu 'ε ta.

³² Zesu 'yaa- yre 'la □nɔɔ, Mari 'bhɔle- 'bhε yre 'ε □nɔɔ, 'bhεε- -a -yɛkpale Zesu ma, 'kee- baale' -a 'kpɔ ta 'bhε gaan ma, 'bhεε- 'ke -ya pele- 'kaa: «Mɛɛzan 'kee- 'kpa bi -gε, 'ŋ nɛnɛ- 'ε yaa -yaa nu gale.»

³³ Zesu Mari 'yele- wisiyre nɔɔ-, 'bhε 'pegee Zuufu mu 'la 'yaa- 'yee- Mari zi, -e 'mu 'yele- wisi' yre nɔɔ- 'ezin-, 'bhε wisi' -gbɔɔ -dwa -a -yre ta 'egbenele, 'bhεε- -a zrubatɛdwa.

³⁴ 'Bhεε- 'ke Zesu -o -lɔɔkpale dɔɔ: «'Kaa □bian 'naa- ma εε?» -O pe -a ni dɔɔ: «Mɛɛzan, nu a -glin doo.»

³⁵ 'Bhεε- Zesu 'gbu wisia□.

³⁶ 'Bhε klɛle 'tε, 'ke Zuufu mu 'ε -wa pele- 'eke- ni dɔɔ: «-Kaa -glin doo! 'Gwlaan- 'lɛε- -za -yaa sɔ -a ni dɛ!»

³⁷ 'Duŋ- -o 'ke pe dɔɔ: «'Yee- 'la mɛε -yre 'wi mi 'ε 'yre 'liiploola, yaa -yaa sɔ -a klɛle- 'bhεε- Lazaa 'laa ga εε?»

Lazaa bweyre gale ba Zesu 'kɔɔ

38 Wisi' -gbɔɔ dɔ gbɛ drɛɛwoa- 'egbɛnɛle Zesu 'yɾɛ ta, 'bhɛɛ- -e -ja Lazaa bu 'ɛ ta. -A bu 'ɛ 'yaa- 'ke vlɛ -gluu do -la -le, 'bhɛɛ- -wa -liitaan 'ke vlɛ -kpuŋ -gbɛnɛ do -la -le.

39 Zesu pe mɛɛ mu 'ɛ ni dɔɔ: «-Ka vlɛ -kpuŋ 'ɛ go bu -gluu 'ɛ 'lii doo!»

'Bhɛ klɛle 'tɛ, Maati, 'yee- Lazaa nɛɛnɛ- le 'ɛ, 'ke -ya 'pele Zesu ni dɔɔ: «Mɛɛzan, -a vɛndwa- gban 'eyɔɔle, -amasrɔyi -a binle blaana -yɾɛkpaɔ' yizizɛ -le -gɛ.»

40 'Bhɛ 'yi 'tɛ, 'ke Zesu 'a 'pele Maati ni dɔɔ: «'Naa 'pele 'e ni dɔɔ 'kaa 'ke 'yee ɔkpaɔ 'mi 'yi, 'e nu -Waanbhaa' a 'tɔbhɔleya 'ɛ 'yele ɛɛ?»

41 'Bhɛ klɛle 'tɛ, 'ke -o vlɛ -kpuŋ 'ɛ gole- bu -gluu 'ɛ 'lii. 'Bhɛɛ- Zesu 'e 'yɾɛkpale laanima, 'ke -ya pele- dɔɔ: «'Ŋ Dɛ -Waanbhaa', 'mi 'e 'pubɔ- amasrɔyi 'ye 'an 'seri 'ɛ 'lɛkwana- gban.

42 'Mi 'an 'yaango- 'bhii- 'ye 'an 'seri mu 'ɛ 'lɛkun- 'tanjii, 'duŋ- 'ŋ 'yoo- 'seri 'lɛɛ- klɛ 'zi 'e ni, 'ŋ zi mɛɛ mu 'lɛɛ- 'wola- -zayi'; 'kooko- -woo kpa -a -yi 'bhii- 'bhi -le 'mi 'winbwa.»

43 -E yanle- 'bhɛ -jan 'ɛ 'wole- 'le, 'kee- 'pɛɛnle 'egloole dɔɔ: «Lazaa 'pwe -gɛ!»

44 'Bhɛ klɛle 'tɛ, 'ke Lazaa gbaa 'ɛ bwele-, 'bhɛɛ- -e -pwɛla. -A gbɛ 'pegee -a gaan mu 'ɛ 'yɾɛle- -yaa 'ke sɔgbɛ mu 'le, 'bhɛɛ- sɔgbɛ 'pu do 'kpale- -yaa -a wɛyi'. Zesu pe -o ni 'tɛ dɔɔ: «-Kaa 'ploɔ-, 'bhɛɛ- -e ge a 'gbu ma!»

*Mɛɛ mu 'ɛ -woo 'dukpa zii' Zesu ma -a dɛ zayi'
(Matie 26.1-5; Maki 14.1-2; Luki 22.1-2)*

45 Zuufu mu 'la ɔnwa Mari ba, 'bhɛɛ- Zesu -za 'la ɔkla, -o 'bhɛ 'yele-, 'ke -o -bebe -o 'kpale 'a -yi.

46 'Dun- -o 'ke -ja Farizi mu 'ε ba, 'ke -o Zesu kleza 'ε 'kpen 'yigoonle 'mu ni.

47 'Sraka 'lena -kunlii mu 'ε 'pegee Farizi mu 'ε -o -waa 'kitikan mεε gbilaan -ledo' 'ε 'lekpa- 'eketa, 'bhεε- 'ke -wa pele- dɔɔ: «-Kɔɔ' nu -mε za 'gbu -la klele εε? -Amasɔyi -yoo 'sole- maza -bebe mu kle 'zi.

48 'Ke -kɔɔ' 'a 'twa- 'kee □bwa kleza -gloɔn mu 'lεε- klele ma, -kɔɔa' mεε mu 'ε 'kpen nu -o 'kpale -a -yi. 'Ke 'bhε □kla, *Romε -kunlii mu 'ε -o nu nule -kɔɔa' -Waanbhaa' Gba 'Fε -Gbεnε 'ε 'pegee -kɔɔa' 'kleen 'ε 'wile- 'de!»

49 'Bhε klele 'tε, -o ba mεε do 'la -o -yaa 'bhε sii Kaifu, 'bhεε- 'ke 'bhε 'yaa- -waa' 'sraka 'lena -kunlii gbilaan 'le 'bhε lεε 'ε ta bhe, 'bhε pe -o ni dɔɔ: «'Ka 'laa -za 'kedo- 'kpɔ 'yima-!

50 'Kaa 'laa 'yaango- dɔɔ 'ke mεε do 'kpɔ -gaa 'kleen 'yi mu 'ε 'kpen a -za ma, 'bhε mabhaabho -kɔɔ' 'gbu ma 'ke 'bhε kan -kɔɔa' mεε mu 'ε 'kpen dele ta εε?»

51 'Dun- Kaifu -jan 'la 'woa- bhe, 'bhε 'laa dale -a 'gbu ba; -e -yaa 'ke 'sraka 'lena mu -kunlii gbilaan 'le 'bhε lεε 'ε 'le, 'bhεla- -zayile -e -yaa -Waanbhaa' -lela' janwo 'zi dɔɔ Zesu 'yaa- nu gale Zuufu mu 'ε ni.

52 'Dun- Zesu 'laa -yaa nu gale Zuufu mu 'ε do -kplɛn ni. -Waanbhaa' a mεε mu 'la 'kpen 'piilale -o 'drunyan 'yi yrekpen- □nɔɔ, -e 'yaa- nu gale 'mu -la ni 'ezin-; 'kooko- -yoo 'kpen 'lekpa- 'eketa, 'bhεε- -yoo kle mεε 'si do 'le.

53 -A 'san 'bhε yi 'ε ma, Zuufu mu a -kunlii mu 'ε -waa -kpa- do ma dɔɔ -o nu Zesu dele.

54 'Bhεla- -zayile, Zesu 'laa -yaa 'kaan zii' -li

Zuufu mu 'ε 'plen- məkpen' 'yre ma kpataakpa. -E -gwa 'bhe yre 'ε □nɔɔ, 'bheε- 'yee- 'pegee -yaa' -klanlanε mu 'ε -ja 'kleen do 'yi -wa do ta -kpe 'ε ba -yre ta. -O -yaa' 'bhe -wa 'ε sii Efraimu. Zesu 'pegee -yaa' -klanlanε mu 'ε □bwa 'bheε- -wa 'ε ta ye.

⁵⁵ Zuufu mu a Paki 'feti 'ε □bhwa gban bi -wa -din. 'Bhela- -yile, mεε -bebe -ja Zeruzalemu 'yee- 'feti 'ε 'lεε, 'kooko- -o -yaa -za 'la kle -waa' 'ton 'ε ta, 'bheε- -o kle 'wenj -Waanbhaa' -yre 'yi, -o 'bhe kle -so.

⁵⁶ -O 'yaa- Zesu ziglin- 'zi 'tε. 'Bheε- -o -yaa bhla 'la ba -Waanbhaa' Gba 'Fε -Gbεnε 'ε □la, -o -yaa pe 'zi 'eke- ni dɔɔ: «-E □kla 'nale- εε? -E nu nule 'feti 'ε ta taa- yaa nu nule εε?»

⁵⁷ 'Duŋ- 'sraka 'lεna -kunlii mu 'ε 'pegee Farizi mu 'ε -wa -pia gban mεε mu 'ε ni dɔɔ 'ke mεε 'oo mεε 'la zan -yaa Zesu geyre 'ε dɔ, 'bhe zan nu 'bhe 'pe -o ni, 'kooko- -o ge -a 'kunε-.

12

Lasiklɔɔ 'klaza- Zesu gaan ma Mari 'kɔɔ Betani (Matie 26.6-13; Maki 14.3-9)

¹ -Yrekpa' 'srwado- -yaa Zuufu mu a Paki 'feti 'ε 'lεε, 'bheε- Zesu ge gbε drεεwoa- Betani -wa 'ε ta. -E Lazaa 'la -bwela gale ba, 'bhe a -wa -le -yaa Betani 'le.

² -O 'yee Zesu 'lεwεε pe □kla 'bheε- □nɔɔ. Maati -yaa pεbhle 'ε 'yicien zii'. 'Bheε- Lazaa 'pegee Zesu 'bheε- -yaa' -klanlanε mu 'ε 'yaale- -yaa pεbhle -tabali 'ε zi.

³ 'Bhe bhla 'ε ba, 'ke Mari -lasiklɔɔ -kpɔsɔɔ 'plεεle- buteli do 'sile, 'bheε- 'kee- Zesu gaan ma

'srole 'kele-. 'Bhe blaana, 'kee- 'bhe gaan mu 'e magole 'ke -a winle mu 'e 'le. 'Bhe ya 'e 'yi, 'ke -lasiklɔɔ 'e -gblen 'e zenle- 'fe 'e 'kpen □la.

⁴ -O -yaa Zesu a -klanlanɛ 'kela sii Zuda Isikarioti, 'yee- 'la 'yaa- nu -dawli' 'kpale- Zesu gbɛ ta, 'bhɛɛ- -ya -lena' mɛɛ mu ni, 'bhe pe 'tɛ dɔɔ:

⁵ «-Mele -kla waa -lasiklɔɔ -gblen 'nrɛle- 'lɛɛ- gonle -goli' 'tanbha -kɛmɛ yaga ma, 'bhɛɛ- -o 'bhe -goli' 'e na 'kɔɔflenzan mu ni ɛɛ?»

⁶ 'Duŋ- Zuda 'bhe -jan 'e □woa 'bhe gbɛɛn- bhe, yaa klɛɛ 'bhii- -e -yaa 'kɔɔflenzan mu -si yiɛnkan' zii'. 'Duŋ- -e 'bhe 'pia- bhe gbɛɛn-, -amasɔyi -e -yaa 'ke -faannii' 'le: 'Ye- -yaa -waa' -goli' bɔpɛ 'e magaan mi 'le, 'bhɛɛ- 'ke -o -yaa -goli' 'la bɔ 'bhe 'yi, -e -yaa 'bhe 'si.

⁷ 'Duŋ- Zesu 'a zikpaa- -a ni dɔɔ: «-Kaa 'to 'srɔ! -E 'bhe □kla, 'ŋ binza 'e 'lɛɛmagaanza 'yi -sɔ.

⁸ 'Kɔɔflenzan mu -o 'ka -din 'tanjii, 'duŋ- 'mi 'laa nu klɛɛ 'ka -din 'tanjii.»

Zuufu mu 'e -woo Lazaa dɛyrɛ -glin 'zi

⁹ Zuufu mu -zamaa' -gbɛɛ do 'a □maa dɔɔ Zesu -o Betani. -Ayile 'ke -o gele- 'bhe □nɔɔ. 'Duŋ- waa gele Zesu do -kplɛn -glin zayi', -o -ja Lazaa 'la 'ke Zesu 'bhe -bwela gale ba 'bhɛɛ- -zayi' 'ezin-.

¹⁰ 'Bhe klɛɛ 'tɛ, 'ke 'sraka 'lena -kunlii mu 'e -wa 'kpale dɔɔ -o Lazaa dɛle- 'ezin-.

¹¹ -Amasɔyi 'yee- Lazaa -zayi', Zuufu mu -bebe -yaa go 'zi 'woo- 'sraka 'lena -kunlii mu 'e 'zi, 'bhɛɛ- -o -yaa -o 'kpa zii' Zesu 'yi.

*Zesu 'wlayrɛ- Zeruzalɛmu -wa 'e 'kpee
(Matie 21.1-11; Maki 1.1-11; Luki 9.28-40)*

12 'Bhε yi 'ε ta tooklin- yi 'le, -zamaa' -gbεε 'la 'nwa- Paki 'feti 'ε ta, -wa □maa dɔɔ Zesu -o zan Zeruzalemu -wa 'ε ta.

13 'Bhela- -yile, 'ke -o yɔ -laa mu 'kanle, 'ke -o 'pwεle- -wa 'ε 'kpee, 'bhεε- 'ke -o 'kpen gele- -a -lεpa' yre nɔɔ-. -O -yaa 'pe 'zi 'eke- 'zi 'egloole dɔɔ:

«Ozana!*

Mεε 'la zan -o zan Mεεzan 'ε 'tɔ 'yi, bhaa -Waanbhaa' 'bhε -dɔɔbo'!

Bhaa -Waanbhaa' Izraeli mu a -bhleŋgbe 'ε 'dumawo!»

14 Zesu -soofali 'nε do □ya, 'bhεε- -a 'sanle- -yaa 'bhεε- ta, 'bhii- -a yɔɔndele -o -Waanbhaa' a 'Sεwε 'yi gɔnε- 'la gbεεn- dɔɔ:

15 «*Sion -wa -la mu, 'ka 'laa -gblaanlε' (Zeruzalemu 'tɔ 'ε do -le -yaa 'bhε 'le 'ezin-).*

-Ka 'ka 'yrekpaa doo, 'kaa- -bhleŋgbe 'ε -yoo zan, -a yaale -o -soofali 'nε do ta.»

16 'Bhε 'waati 'ε ba, Zesu a -klanlanε mu 'ε waa 'bhε -za mu 'ε 'yimale 'elwale 'pe. 'Duŋ- Zesu bwelawoa gale ba, 'bhεε- -e -ja -Waanbhaa' a 'tɔbhɔleya 'ε 'yi 'waati 'la ba, 'bhεε- -wa 'yaangwa- dɔɔ -Waanbhaa' -lela' janwo mu 'ε -o -za mu 'la yɔɔndia- Zesu ba zayi' mεε mu 'ε -o 'bhεε- wlata za □kla -a ni.

17 Mεε 'la zan mu 'kpen 'yaa- Zesu zi -e Lazaa 'siila- bu -gluu 'ε 'yi bhla 'la ba, 'bhεε- 'bhε -bwela gale ba; 'bhε mεε mu 'ε 'yaa- -za mu 'la □kla 'mu -yre ma, 'mu 'kpen 'yigoon- 'zi.

* 12:13 12.13 'Bhε 'yi -le dɔɔ: <Bhaa -Waanbhaa' a go -za 'yi! -Kaa magbaandε!>.

18 'Bhela- -zayile, 'ke -zamaa' 'srɛ do gele- -a -lɛpayɛ nɔɔ-. -Amasɔyi -wa -maa 'kaa -e 'bhɛ 'sɔle- maza 'ɛ ɔkla.

19 'Bhɛ klele 'tɛ, 'ke Farizi mu 'ɛ -wa pele- dɔɔ: «-Ka 'ka 'yrɛkpa -o ta doo, 'ka 'laa nu 'sɔle- -za 'kedo- 'kpɔ klele- -a ni, -amasɔyi mɔkpen' -o ge 'zi -a zi.»

Grɛki mu 'ke mu -o Zesu ziglin- 'zi

20 Mɛɛ 'la zan mu -nwa -Waanbhaa' gbale Zeruzalemu 'fɛti 'ɛ ta, Grɛki mu 'ke mu -yaa 'mu plɛɲ-.

21 'Bhɛ 'yi 'tɛ, 'ke -woo mabɛɛnle Filipu -din, 'bhɛ 'yaa- da Galile 'klɛɛn 'yi -wa 'la -o -yaa 'bhɛ sii Bɛtisaida 'bhɛɛ- ta. 'Bhɛɛ- -o pe Filipu ni dɔɔ: «'O Zan, ɔwa zi 'bhii- 'o Zesu 'ye, 'bhɛɛ- 'o -balɔ sa klɛ 'kele-.»

22 'Bhɛ klele 'tɛ, 'ke Filipu gele- 'bhɛ 'pele- Andre ni, 'bhɛɛ- -o mɛɛ plɛ -ja 'bhɛ 'pele- Zesu ni.

23 -Ayile, 'ke Zesu 'a pele -o ni dɔɔ: «Bhaaplɛɲ Gbe 'ɛ nu 'tɔbhɔleya 'srɔɔwɔle -Waanbhaa' 'kɔɔ 'waati 'la ba, 'bhɛ 'waati 'ɛ ɔbhwa.

24 'Mi pe 'ka 'ni 'ɲ 'sɔwɛɛ- ma dɔɔ: 'Ke waa pɛbhɛ do bɔle 'trɛ 'yi, 'bhɛɛ- -e bɔn, -e bo -a do -kplɛnnɛya 'ɛ 'yi. 'Duɲ- 'ke -wa ɔbwa 'trɛ 'yi, 'bhɛɛ- 'kee- ɔbwan, -e bhɔ 'bhɛɛ- -ya bhaa klɛ 'ebebele.

25 'Ke mɛɛ 'la zan lii biile -o 'bhɛ a 'trɛ ta -gɛ -si 'ɛ 'yi, 'bhɛ zan nu bloole 'bhɛ 'yi. 'Duɲ- 'ke mɛɛ 'la zan 'bhɛ 'niigwa- 'bhɛ a 'trɛ ta -gɛ -si 'ɛ 'yi, 'bhɛ zan nu -Waanbhaa' ba bole -yrɛ ma -si 'la -dan' 'laa -o 'bhɛ ma 'bhɛ 'srɔɔwɔle.

26 'Ke mɛɛ 'la zan -o -a zi 'bhii- -e yewo 'mi ni, 'bhɛ zan dɔ 'ɲ zi. 'Bhɛ ya 'ɛ 'yi, 'ke 'ɲ 'yoo-

yrε 'la □nɔɔ, 'an yewonε 'ε nu klele 'η zi 'bhεε-yrε 'ε □nɔɔ. 'Ke mεε 'la zan yewo 'η ni 'η Dε -Waanbhaa' nu 'bhε zan 'ε -lɛdɔle -a ma.»

Zesu -o a dεza 'ε 'wo zii'

²⁷ Zesu pe 'ezin- dɔɔ: «'Nj zru ba 'tε -o -zɔn. 'Bhεε- 'η sɔ a pele- 'nale- -a ma εε? Taa- 'an 'pe dɔɔ: 'Nj Dε -Waanbhaa, 'η go -yrenbhle' 'waati 'lεε- 'yi εε? 'Bhεε- 'duŋ-, 'η 'nwa- 'bhεε- -yrenbhle' 'waati 'lεε- 'bhεε- -zayi'.

²⁸ 'Nj Dε -Waanbhaa', 'e 'tɔ 'ε magbaandε!» 'Bhε klele 'tε, 'ke -weli' do dale- laanima dɔɔ: «'Mi 'η 'tɔ 'ε magbaandia gban, 'bhεε- 'η nu -a magbaandε gbε dreεwolε 'ezin-.»

²⁹ -Zamaa' 'la 'yaa- Zesu -din, 'bhε mu 'yee -weli' 'ε 'male-, 'ke -wa pele- dɔɔ: «-Gblan -le 'pεε zii' bhe». 'Duŋ- -o 'ke mu pe dɔɔ: «-Waanbhaa' a -mlεkε' do -le -janwoa -a ni!»

³⁰ 'Duŋ- Zesu 'a zikpaa- -o ni dɔɔ: «'Ka -weli' 'la □maa bhe, 'bhε 'laa -wele' 'mi 'kaama-, 'duŋ- -e □wia 'ka mu -la 'kaama-.

³¹ 'Drunyan 'lεε- ta 'kitikan yi 'ε □bhwa -zɔn. -Setran' 'la 'kpaale- -o 'drunyan 'lεε- 'wiinj- 'bhii- -a -kunlii, -Waanbhaa' nu -a -gbinle' -yaa' -kunliiya 'ε 'yi.

³² 'Bhεε- 'ke -woo 'η 'wlenna- laanima 'waati 'la ba 'trε 'lεε- ta -gε, 'η nu mεε mu 'ε 'kpen -glaanle' 'η ba.»

³³ Zesu 'yaa- nu galε gɔnε- 'la gbεen- bhe, -e 'bhεε- -zrɔnna -o ni -janwo' gbeya 'la bhe 'bhε 'yi.

³⁴ 'Bhε klele 'tε, 'ke -zamaa' 'ε -wa -lekunle Zesu ni dɔɔ: «'Wa -daanna 'waa- 'ton 'sεwε mu 'ε 'yi dɔɔ Mεε -Bhee Mi -Kpɔsɔɔ Kriisi 'ε nu bole -a -yrε

ma -yikpensee ta. -E -kla 'nale- 'bhεε- 'bhi -o -a pe 'zi 'o ni dɔɔ: <-O nu Bhaaplɛŋ Gbe 'ε 'wɛɛɛ- laanima εε?> -Dele 'bhε Bhaaplɛŋ Gbe 'ε 'le εε?»

³⁵ 'Bhε klεle 'tε, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni dɔɔ: «'Tɛbhile 'ε nu -bhile' 'ka 'plɛŋ- 'waati sa. 'Tɛbhile 'ε -yoo 'ka 'plɛŋ- 'waati 'la ba -li, -ka 'taawo -a -bhile' 'ε ba, 'kooko- -gblo mu laa nu 'klalε- 'ka ba. -Amasɔyi 'ke mεε 'la zan -o 'taawo zii' -gblo mu 'yi, 'bhε zan 'laa 'bhε 'gbu geyrε dɔ.

³⁶ 'Tɛbhile 'ε -yoo 'ka 'plɛŋ- 'waati 'la ba, -ka 'ka 'kpa -a -yi, 'kooko- 'ka klε 'tɛbhile ba -nε mu 'le.» Zesu 'yanle- 'bhε -jan mu 'ε 'wolele, 'ke -ya plɛŋgole -o ma, 'bhεε- 'kee gele- -a magaanle -o ma 'egboonle.

Zuufu mu 'ε waa -o 'kpale- Zesu 'yi

³⁷ 'Ali- Zesu 'sɔle- maza -bebe mu 'la □kla -o -yrε ma, Zuufu -kunlii mu 'ε waa -o 'kpale- -a -yi.

³⁸ 'Bhε klεgbeya 'ε gbεεn- bhe, -Waanbhaa' -lɛla' janwo mi Ezai -jan 'la □woa 'elwale -sɔ, 'bhε 'lɛswa□; -ya -pia dɔɔ: «Mεεzan, -dele 'e □kpa 'o 'wojan- 'ε 'yi εε? 'Bhεε- Mεεzan -yaa' -glɔɔya' 'ε -zɔnna -de -la ni εε?»

³⁹ 'Bhεε- waa -yaa 'sɔle -o 'kpale Zesu 'yi 'bhii- -Waanbhaa' -lɛla' janwo mi 'ε -ya □pia gɔnε- 'la gbεεn- 'ezin- dɔɔ:

⁴⁰ «-Waanbhaa' -o -yrɛbhε' mu 'ε □wia, 'bhεε- -yoo zru -dwa 'eglɔle -yaa' -jan 'ε ma, 'kooko- waa sɔ yrε ma yele- -o -yrɛbhε' mu 'ε 'le, 'bhεε- 'kooko- waa sɔ -za 'yimale -o zru mu 'ε 'le, 'bhεε- waa nu niinalε 'mi -Waanbhaa' ba, 'bhεε- -o bhee.»

41 Ezai -janwoa 'bhe gbεen- bhe Zesu ba zayi', -amasroyi -e Zesu 'tobhōleya 'ε □ya 'elwale -so.

42 'Dun-, 'woo- Zuufu -kunlii mu 'ε ba, -o -bebe -o -kpaa Zesu 'yi. 'Dun- -o -yaa -gbiaanlawo zii' Farizi mu 'ε 'yre 'lεε bhe, 'bhela- -zayile, waa -yaa so -a pele- 'pεlii- kpataakpa, 'kooko- waa nu -o -gbinle' -waa' daanfε' 'ε □la.

43 -Amasroyi, 'tobhōleya 'la 'yaa- da bhaaplen mu ba, 'bhe 'yaa- so -o ni 'ke 'bhe kan 'kela 'yaa- da -Waanbhaa' ba 'bhe ta.

Zesu 'a -jan mu 'ε nu mεε mu 'kitikanle

44 Zesu pe mεε mu 'ε ni 'egloole dōo: «'Ke mεε 'la zan 'e □kpaa 'mi 'yi, 'bhe zan laa 'bhe 'kpale- 'mi 'yi, 'dun- -ya □kpaa mεε 'la zan 'mi 'winbwa- 'bhεε- 'yi bhe.

45 'Ke mεε 'la zan 'mi □ya, 'bhe zan mεε 'la zan 'η 'winbwa- 'bhεε- □ya bhe.

46 'Mi □nwa 'drunyan 'lεε- 'yi 'bhii- 'tebhile, 'kooko- 'ke mεε 'oo mεε 'la zan 'e □kpaa 'mi 'yi, 'bhe zan laa bo -gblo 'yi.

47 'Ke mεε 'la zan 'η 'wojan- mu 'ε □maa, 'bhεε- 'ke yaa 'mu 'yizaklele, 'mi 'laa nu 'bhe zan 'ε 'kitikanle. -Amasroyi 'η □nwa mεε mu go yre -la nōo- -za 'yi, 'mi 'laa 'nule- 'kitikan yre nōo-.

48 'Ke mεε 'la zan 'e -banḡwa 'mi 'yi, 'bhεε- 'ke 'bhe zan laa dōle 'η 'wojan- mu 'ε □la, 'bhe zan 'ε 'bhe 'bhe 'gbu 'kitikan mi □ya gban. 'N- jan mu 'la □woa 'ka ni bhe, 'mu -le nu 'bhe zan 'ε 'kitikanle 'drunyan 'leyan yi 'ε 'le.

49 -Amasroyi 'η 'wojan- mu 'ε waa dale 'mi 'gbu ba. 'Dun- 'η Dε -Waanbhaa' 'la 'bhe 'η 'winbwa- 'bhe -jan 'la □kpaa 'η 'lii 'mi 'bhεε- □woa.

50 'Bhεε- 'mi 'a 'yaango- 'bhii- 'η Dε -Waanbhaa' pe 'η ni 'η 'kεla klε, 'bhε -le bole -yrε ma -si 'la -dan' 'laa -o -a ma 'bhε nalele mεε mu ni. 'Bhεε- ya 'ε 'yi, 'η Dε -Waanbhaa' -jan yεkε- do 'kpɔ 'la □kpaα 'η 'lii 'η 'bhεε- 'wo zii'.»

ZESU -O -A -DANMA' -JANWO' ZII' YAA -KLANLANE MU 'E NI

13

Zesu -yaa' -klanlane mu 'ε gaan mafε' zii'

1 'Bhε □kla Zuufu mu a Paki 'feti yi 'ε 'lεε. 'Bhεε- Zesu 'gbu 'a 'yaangwa- 'bhii- -a go bhla 'drunyan 'lεε- 'yi, 'bhεε -e ge -a Dε -Waanbhaa' ba 'bhε □bhwa. Mεε 'la zan mu -yaa yaa pe 'le, 'mu -za -swa -a ni 'tanii, 'ke 'bhε ge 'tenle- -a -leyanle ma.

2 Zesu 'pegee -yaa' -klanlane mu 'ε -yaa yro- mazi pe 'ε 'bhle zii'. -Setran' 'a □kpaα Simɔ gbe Zuda Isikarioti 'kpee gban 'elwale -sɔ dɔɔ -e -dawli' 'kpa Zesu gbε ta, 'bhεε- -e 'bhε 'lεna- mεε mu ni.

3 Zesu 'gbu 'yaa- 'yaango- 'bhii- -Waanbhaa' 'sen 'kpen -gloɔn gbεkpaα- -a 'kɔɔ, 'bhεε- -e -daa 'bhε -la ba, 'bhεε- -e -yaa zan gele 'bhε -la ba 'ezin-.

4 'Bhε klεle 'tε, -o -yaa pebhle 'zi bhla 'la ba, 'ke Zesu 'e 'wlεnle-, 'kee- -yaa dunε- tralape 'ε gole-, 'bhεε- 'kee- sɔ do -yrelε' -a 'saanla□.

5 'Bhε blaαn, 'kee- -yi 'klale 'tasa do 'yi, 'bhεε- 'kee- -yaa' -klanlane mu 'ε gaan mafεle 'sanle, 'bhεε- 'kee- 'mu mago -sɔ -e sɔ 'la -dwa -a 'saanla□ 'bhε 'le.

6 -E bhøle Simo Pieri ta, 'ke 'bhε 'a 'pele -a ni dɔɔ: «Mεεzan, 'bhi -le zan 'mi gaan mafεle bhe εε?»

7 Zesu 'bhε zikpaa -a ni dɔɔ: «'N 'yoo- -za 'la klε 'zi -gε, 'yaa sɔ -a -yimale, 'duŋ- 'e nu -a -yimale boolazi.»

8 Pieri pe -a ni 'ezin- dɔɔ: «'Yaa nu 'mi gaan 'mafεle -titi!» 'Bhε klεle 'tε, 'ke Zesu 'a zikpale -a ni dɔɔ: «'Ke 'naa 'e gaan mafεle, 'mi 'pegee 'bhi a -za 'kedo- 'kpɔ 'laa nu klεle -li 'eke- ta.»

9 'Bhε klεle 'tε, 'ke Simo Pieri 'a 'pele -a ni dɔɔ: «'Yaa 'η gaan do -kplɛn mafεle, 'duŋ- 'η ηgblo 'pegee 'η gbε mu 'ε mafε' 'ezin-!»

10 'Bhε 'yi 'tε, 'ke Zesu 'a 'pele 'a ni dɔɔ: «'Ke -o mεε 'la zan □fia -yi ba, 'bhε maza laa -o -li 'bhε 'gbu 'fεle- ma 'ezin-, 'ke yaa 'e go -a gaan mu 'ε 'mu -la mafεle ba. -Amasrɔyi -a 'gbutru 'ε 'kpen 'fleele- -o. 'Bhεε- 'duŋ-, 'ka □kla gban 'wεŋ, 'duŋ- 'naa -o -we 'zi 'ka 'kpen 'le.»

11 -Amasrɔyi Zesu 'yaa- mεε 'la zan -yaa nu -dawli' 'kpale- -a gbε ta, 'bhεε- 'bhε 'a 'lɛna- mεε mu ni 'bhε zan 'ε dɔ; 'bhεla- -yile -ya -pia dɔɔ: «'Ka 'kpen 'laa -o 'wεŋ.»

12 Zesu 'yanle- -o gaan mafεlele, 'kee- -yaa dunε- tralape 'ε 'klale -a ta, 'kee- yaa gbε drεεwole pεbhle -tabali 'ε zi, 'bhεε- 'ke -ya pele- -o ni dɔɔ: «'N -za 'la □kla 'ka ni bhe, 'kaa 'yima-εε?»

13 'Ka 'mi sii dɔɔ: <'O Daan mi,> 'bhε 'pegee<Mεεzan.> 'Zoo -o 'ka zi, -amasrɔyi 'mi 'gbu -le 'ka Daan mi 'pegee Mεεzan 'ε 'le.

14 'Ke 'mi 'la 'mi -o 'ke Mεεzan 'pegee 'ka Daan mi 'le, 'mi 'ka gaan mafia-, 'ka mu 'ezin-, -ka 'eke-

gaan mafe' do do.

¹⁵ 'Mi -za 'la □kla, 'bhεε- 'an kle gbeya 'ε -zronna 'ka ni, 'kooko- 'ka mu 'bhε 'yansi za kle, -ka 'bhεε- kle 'eke- ni.

¹⁶ 'Mi pe 'ka ni 'η 'sowεε- ma dɔɔ yewone do gbilaan -yi 'laa ya -a -kunlii 'ε ni, 'bhεε- winbɔwo mi 'ε 'bhε 'yi 'laa ya 'bhε 'winbɔ- mi 'ε ni.

¹⁷ 'Ke 'ka 'bhε -za mu 'ε -dwa, 'kaa pe -yi nu -nrare' 'ke 'ka □swa -o -yizaklele.

¹⁸ 'Naa -o -we 'zi 'ka 'kpen 'le. 'Mi mεε 'la zan mu makwan-, 'η 'mu dɔ. 'Dun- -za 'la yɔɔndele -o -Waanbhaa' a 'Sεwe 'ε 'yi, -yoo 'ke -za -le 'ke 'bhε 'lesɔ-. -A yɔɔndele -o dɔɔ: <'O 'pegee mεε 'la zan -o pele 'zi 'eke- ta, 'bhε zan 'ε 'wlenna- 'mi 'kaama-.>

¹⁹ 'Mi -o 'ka 'kpeelekkan zii' -zɔn 'sani- 'yee- -za 'ε kle bhla 'ε plen-. 'Kooko- 'kee- □bhwa 'waati 'la ba, 'kaa 'yaango- 'bhii- <'N 'yoo- 'ke kpataakpa mεε 'la zan 'η 'yoo 'ke 'bhε 'le.>

²⁰ 'Mi pe 'ka ni 'η 'sowεε- ma dɔɔ: Mεε 'la zan 'η 'winbwa-, 'ke 'bhi 'la 'bhε zan 'ε -kwan 'elrele, 'e 'mi -la 'kun zii' 'elrele bhe. 'Bhεε- 'ke mεε 'la zan 'mi -kwan 'elrele, 'bhε zan 'ε 'bhε -o 'η 'winbɔ- mi 'ε 'bhεε- 'kun zii' 'elrele 'ezin- bhe.>

*Zesu pe dɔɔ Zuda nu -dawli' 'kpale- -a gbε ta
(Matie 26.20-25; Maki 14.17-21; Luki 22.21-23)*

²¹ Zesu 'yanle- 'bhε -jan 'ε 'wolele 'ke -a zru- batɛdɔle-, 'bhεε- 'ke -ya pele- kpataakpa dɔɔ: «'Mi pe 'ka ni 'η 'sowεε- ma dɔɔ 'ka do nu -dawli' 'kpale- 'η gbε ta.»

²² 'Bhε klele 'tε, 'ke -yaa' -klanlane mu 'ε -woo -yrekpale 'eke- ta, 'bhεε- -e -yaa -we 'zi mεε 'la zan 'le, waa -yaa 'bhε zan 'ε dɔ.

23 'Yee- Zesu a -klanlanε 'la 'bhe -za -yaa sɔ -a ni 'egbenεle, 'bhe 'yaale- -yaa -a -din 'bhe bhla 'ε ba.

24 -Ayile, 'ke Simɔ Pierei 'e 'yɾε -kwlanbole 'bhe ni dɔɔ 'bhe 'yee- Zesu 'lrɔkpa, 'bhεε- -e 'bhe zan 'ε zɾɔn -a ni.

25 'Bhe klele 'tε, 'ke 'bhe -klanlanε 'ε -ya maku- lale Zesu ba -yɾε ta, 'bhεε- 'kee- Zesu -lrɔkpale dɔɔ: «Mεεzan, -dele 'bhe zan 'ε 'le εε?»

26 'Bhe 'yi 'ke Zesu 'a 'pele -a ni dɔɔ: «'Nj nu 'bluu kpu 'lεε- -zwanle' -zien 'ε ba, 'ke 'an □naa mεε 'la zan ni, 'bhe zan -le nu -dawli' 'kpale- 'η gbε ta.»

'Bhe klele 'tε, 'ke Zesu 'bluu kpu do 'sile, 'ke -ya -zwanle' -zien 'ε ba, 'bhεε- 'ke -ya nale- Simɔ Isikarioti gbe Zuda ni.

27 Zuda 'bluu kpu 'ε 'kunle-, 'ke -Setran' 'wlale -a zru 'ε 'yi; 'bhεε- 'ke Zesu 'a 'pele a ni dɔɔ: «'Yoo- zan -za 'la klele, -a kle -gun blaale-!»

28 Mεε 'la zan mu 'pegee Zesu 'yaa- pεbhle 'zi 'eke- zi, -e 'bhe -jan 'ε □woa -a ni win 'la ma 'mu do 'kpɔ 'laa 'bhe dɔle.

29 Zuda -yaa waa -goli' magaan mi 'la 'le bhe, -o 'ke mu 'kpee ma Zesu 'a □pia -a ni dɔɔ, 'ke yaa gele waa pε 'feti ta pε 'ε 'mu 'lɔyɾε- nɔɔ-, -e ge -goli' 'na 'kɔɔflɛnzɔn mu ni.

30 Zuda 'yanle- 'bluu kpu 'ε 'bhlelele, 'kee- 'pwele blaale-. 'Bhe □kla bi 'ε zi.

Zesu 'toŋ drεε dɔ 'zi mεε mu ni

31 Zuda 'pwele- blaɔn, 'ke Zesu 'a 'pele -yaa' -klanlanε mu 'ε ni dɔɔ: «Bhaaplɛŋ Gbe 'ε

'tobholeya 'ε tapwε' bhla □bhwa 'tε, 'bhεε- -e nu -Waanbhaa' 'tobholeya 'ε tapwεε mεε mu ni.

³² 'Bhεε- 'ke 'yee- 'a □kla 'bhεε- mεε mu -Waanbhaa' 'tobho- 'yee- 'gbu 'yi, -Waanbhaa' nu -a klele 'bhεε- mεε mu 'a Gbe 'ε 'tobholeya 'ε ye 'yee- -Waanbhaa' 'gbu 'yi 'ezin-, -a -vinbwa 'waati sa 'bhεε- -e 'bhε kle.

³³ 'N 'bhεgwlen- mu, 'naa nu -mole' 'ka -din -li. 'Ka nu 'η ziglinle, 'duη- 'η -jan yeke- 'la □woa Zuufu -kunlii mu 'ε ni, 'η 'bhεε- 'wole 'ka mu ni 'ezin- dɔɔ: 'η nu gele ye 'la □nɔɔ, 'ka 'laa nu 'sole-gele- 'bhε □nɔɔ.

³⁴ 'Bhela- -yile, 'mi -o zan 'toη dree do dɔle 'ka ni, 'bhε -le dɔɔ: 'ka -za 'so 'eke- ni. 'Ka -za -swa 'mi ni gɔne- 'la gbεen-, 'ka mu -za 'so 'eke- 'bhεε- gbεen- 'ezin-.

³⁵ 'Ke 'ka -za -swa 'eke- ni mɔkpen' nu 'a 'yaangole 'tε 'bhii- 'ka -o 'ke 'mi a -klanlanε mu 'le.»

Zesu pe dɔɔ Pieri nu 'e 'lemadɔle -a ma 'egɔɔle 'kaa -yaa dɔ

(Matie 26.31-35; Maki 14.27-31; Luki 22.31-34)

³⁶ 'Bhε klele 'tε, 'ke Simɔ Pieri Zesu 'lrokpale dɔɔ: «Mεεzan, 'e ge 'zi 'naa ma εε?» Zesu 'a 'lekwan- -a ni dɔɔ: «'N gele- ye 'la □nɔɔ- -zɔn 'yaa so gele- 'η zi 'bhε □nɔɔ, 'duη- 'e nu gele 'η zi boolazi.»

³⁷ 'Bhε 'yi 'tε, 'ke Pieri 'a 'pele Zesu ni dɔɔ: «Mεεzan, -mela ma 'naa so gele- 'e zi -zɔn εε? 'N 'yrisriwole -o 'ke 'mi 'η 'niigo- 'η □si 'ε yi 'yaa-za ma.»

³⁸ 'Bhε klele 'tε, 'ke Zesu 'a 'lrokpale dɔɔ: «'E 'yrisriwole -o dɔɔ 'yee 'niigwa- 'e 'gbu □si 'ε 'yi 'mi

a -za ma εε? 'Mi pe 'e ni 'η 'sowεε- ma dɔɔ: 'sani-
maagwɛn -weli' plɛŋ- -zɔn, 'e nu 'e 'lɛmadɔɛ 'mi
ma 'ɛglɔɔɛ -glɔɔn yaga 'kaa 'yaa 'mi dɔ.»

14

Zesu -le zi 'la ge -a Dε -Waanbhaa' ba 'bhε 'le

¹ 'Bhε blaان, 'ke Zesu 'a 'pele -yaa' -kɛnɛ
mu 'ε ni 'ezin- dɔɔ: «'Ka 'laa 'ka zrubatɛdɔɛ. -Ka
'ka 'kpa -Waanbhaa' 'yi, 'bhεε- -ka 'ka 'kpa 'mi 'yi
'ezin-.

² Yaayrε -bebe -o 'η Dε -Waanbhaa' ba 'fε 'ε □la.
'Ke 'bhε 'laa -o bi 'ke wlan 'le, 'naa -yaa nu -a peɛ
'ka ni dɔɔ 'mi ge 'zi 'ka 'yaayrε- magaanɛ 'ka 'lεε
-sɔ.

³ 'Ke 'η 'yaan- 'ka 'yaayrε- 'ε magaanlele bhla
'la ba, 'η nu nule 'ka 'kunɛ-, 'kooko- 'η 'yoo- yrε
'la □nɔɔ 'ka klε 'bhε □nɔɔ 'ezin-.

⁴ 'Mi -o ge 'zi yrε 'la □nɔɔ, 'ka 'bhε □nɔɔ zi 'ε
dɔ.»

⁵ 'Bhε klεle 'tε, 'ke Toma 'a 'pele Zesu ni dɔɔ:
«Mεεzan, 'e geɛ- yrε 'la □nɔɔ 'waa 'bhε dɔ. 'O sɔ
'bhε □nɔɔ zi 'ε dɔɛ- 'nale- -a ma εε?»

⁶ 'Bhε 'yi 'tε, 'ke Zesu 'a zikpale -a ni dɔɔ: «'Mi
-le 'ke Zi 'ε 'le, 'bhεε- 'mi -le 'ke wlan 'le, 'bhε
'pegee 'mi -le bole -yrε ma -si 'ε 'na mεε ni. Mεε
'kɛdɔ- 'kpɔ 'laa sɔ geɛ- 'η Dε -Waanbhaa ba 'ke
'bhε zan laa 'kanɛ- 'mi ba.

⁷ 'Ke 'ka 'mi dɔ bi, 'ka 'yaa- nu 'η Dε -Waanbhaa'
dɔɛ 'ezin-. 'Bhεε- drɔɔn' 'kaa -dwa -zɔn, 'bhεε-
'kaa □ya.»

⁸ Filipu pe Zesu ni 'tε dɔɔ: «Mεεzan, 'e Dε
-Waanbhaa' zɔn 'o ni, 'bhεε- 'bhε 'waa- pe 'ε
'yibhɔ-.»

9 Zesu 'bhe zikpaa- -a ni 'bhe 'yi 'te dɔɔ: «-A nɔɔ- ɲmwa gban 'ke -kɔɔ' -o 'eke- zi, 'bheɛ- 'bhi Filipu 'laa 'η dɔle -lii εε? 'Ke mεε 'la zan 'η ɲya 'bhe zan 'η Dε -Waanbhaa' -la ɲya. -Mεle -kla 'yoo- -a 'pe 'zi dɔɔ: <'E Dε -Waanbhaa zrɔn 'o ni εε?»

10 'E 'kpale- laa -o -a -yi 'bhii- 'mi -o 'η Dε -Waanbhaa' 'yi, 'bheɛ- 'η Dε -Waanbhaa' -o 'mi 'yi εε? 'Ŋ 'yoo- -jan mu 'la 'wo zii' 'ka ni, 'mu 'laa -o da 'zi 'mi 'gbu 'kpee. 'Ŋ Dε -Waanbhaa' 'la -yoo 'η 'yi, 'bhe -le 'bhe 'gbu a ye mu wo 'zi 'mi 'yi.

11 -Ka 'ka 'kpa 'mi 'yi 'ke 'an 'pia- 'ka ni dɔɔ: 'η 'yoo- 'η Dε -Waanbhaa' 'yi, 'bheɛ- 'yee- 'η Dε -Waanbhaa' -o 'mi 'yi. 'Bheɛ- 'duŋ-, 'ke 'ka 'laa 'ka 'kpale- 'η -jan 'la ɲwoa 'mu 'yi, -ka 'ka 'kpa 'η -za mu 'la kle 'zi 'mu 'yi.

12 'Mi pe 'ka ni 'η 'sɔwεε- ma dɔɔ: 'ke mεε 'la zan 'e ɲkpa 'η 'yi, 'η 'yoo- ye mu 'la 'wo zii', 'bhe zan nu 'bhe 'yansi ye mu 'wolε-. 'Bheɛ- 'duŋ-, 'bhe zan nu ye mu 'ke mu wolε 'ke 'mu gbilaan -yiya' 'mi a pe mu 'ε ni, -amasrɔyi 'η 'yoo- ge 'zi 'η Dε -Waanbhaa' ba.

13 'Bheɛ- 'ke 'ka pe 'la 'yɛwoa- -Waanbhaa' ma 'η 'tɔ 'yi 'kaa 'η 'bhe kle, 'η nu 'bheɛ- klele, 'kooko- -Nε 'ε -ya Dε -Waanbhaa' 'tɔbhɔleya 'ε zrɔn mεε mu ni kpataakpa.

14 'Ke 'ka pe 'ke 'la -yɛwoa 'η ma 'η 'tɔ 'yi 'kaa 'η 'bhe kle, 'η nu 'bheɛ- klele.»

Zesu -o Lii 'Weŋ 'ε 'naza- 'pe 'zi -yaa' -klanlanε mu 'ε ni

15 «'Ke 'η -za sɔ 'ka ni, 'ka nu 'η 'wojan- mu 'ε 'klosikunle.

16 'Mi nu -a -yɾɛwɔɛ 'ŋ Dɛ -Waanbhaa' ma dɔɔ -e bhɔŋba mi -bhɛɛke' do na 'ka ni, 'kooko- 'bhɛ bo 'ka -din 'taŋii.

17 'Bhɛ 'bhɔŋba- mi 'ɛ 'bhɛ -le wlan ma *Lii 'Wɛŋ 'ɛ 'le. 'Drunyaŋ 'yi mu 'ɛ waa sɔ -a -srɔɔwɔɛ, -amasrɔyi waa sɔ -a yeɛ-, 'bhɛ 'pegee waa sɔ a dɔɛ-. 'Bhɛɛ- 'duŋ-, 'ka mu 'a dɔ, -amasrɔyi -yoo 'ka mu -din, 'bhɛɛ- -yoo zan boɛ 'ka 'yi.

18 'Naa nu 'ka 'tolɛ- 'ka do -kplɛn 'le 'bhii- twɛɛ- mu; 'ŋ nu nu gbɛ drɛɛwɔɛ 'ka ba.

19 -A -vinbwa 'waati sa, 'bhɛɛ- 'drunyaŋ ta mɛɛ mu 'ɛ waa nu 'ŋ 'yeɛ- -li 'ezin-. 'Duŋ- 'ka mu nu 'ŋ 'yeɛ-, -amasrɔyi 'ŋ 'yoo- 'ŋ 'yɾɛ ma, 'bhɛɛ- 'ka mu nu boɛ 'ka 'yɾɛ ma 'ezin-.

20 'Ke 'bhɛ yi 'ɛ □bhwa, 'ka nu -a 'yaangolɛ 'bhɛ 'yi, 'bhii- 'mi 'pegee 'ŋ Dɛ -Waanbhaa' 'woo do, 'bhɛɛ- 'ka mu 'pegee 'mi -o do, 'bhɛɛ- 'mi 'pegee 'ka mu -o do.»

21 «'Ke mɛɛ 'la zan 'ŋ 'wojan- mu 'ɛ 'lɛdɔ- -a ma, 'bhɛɛ- -yoo 'kɔsɪkɪn, 'ŋ -za sɔ 'bhɛɛ- zan ni. 'Bhɛɛ- 'ke 'ŋ -za sɔ mɛɛ 'la zan ni, 'bhɛ zan -za nu 'sɔɛ- 'ŋ Dɛ -Waanbhaa' ni. 'Bhɛ zan -za nu 'sɔɛ- 'ŋ ni, 'bhɛɛ- 'mi 'gbu nu 'ŋ 'gbu zrɔnɛ 'bhɛ zan 'ɛ ni.»

22 'Bhɛ ya 'ɛ 'yi, -o -yaa Zesu a -klanlanɛ 'la sii Zudi, waa peɛ Zuda Isikarioti, 'ke 'bhɛ Zesu 'lɔkpaɛ dɔɔ: «Mɛɛzan, -meɛ -kla 'bhɛɛ- 'e nu 'e 'gbu zrɔnɛ 'o mɔɔ ni, 'bhɛɛ- 'yaa nu -e 'gbu zrɔnɛ 'drunyaŋ ta mu 'ɛ ni ɛɛ?»

23 Zesu 'bhɛ 'lɛkwɛn- -a ni dɔɔ: «'Ke 'ŋ -za sɔ mɛɛ 'la zan ni, 'bhɛ zan 'ŋ 'wojan- mu 'ɛ 'kɔsɪkɪn. 'Bhɛɛ- -a -za nu 'sɔɛ- 'ŋ Dɛ -Waanbhaa' ni. 'Bhɛɛ-

-yile 'mi 'pegee 'η Dε -Waanbhaa' 'o nu nule 'bhe zan 'ε ba, 'bheε- -o nu bole -a -yi.

24 'Dun- 'ke 'η -za 'laa so mεε 'la zan ni, 'bhe zan laa 'η 'wojan- mu 'ε 'klosikun. 'Ka -o -jan mu 'la 'ma zii' 'η 'lii -ge bhe, 'mu 'laa -o da 'zi 'mi 'gbu ba; 'dun- 'η Dε -Waanbhaa' 'la 'mi 'winbwa- 'bhe -le -o 'kpa zii' 'η 'lii.

25 'N 'bhe -jan mu 'ε □woa 'ka ni 'bhe 'waati 'ε ba 'ke 'η 'yoo- 'ka -din.

26 'Dun- 'ka 'bhɔŋba- mi 'ε, Lii 'Wen 'la 'η Dε nu 'bhe 'kpale- 'ka ni 'η 'to 'yi, 'bhe nu 'ka daanle -za mu 'ε 'kpen 'le, 'bheε- 'η -jan mu 'la 'kpen □woa 'ka ni, 'bhe nu 'mu 'kpen dɔle 'ka 'kpee.»

27 «'Mi -o yilabla 'ε 'to zii' 'ka ni, 'mi -o 'an yilabla 'ε 'bheε- 'na zii' 'ka ni. 'Dun- 'mi 'laa -o -a na 'zi 'ka ni 'bhii- 'drunyan 'yi mu 'a na gɔne- 'la gbεen-. 'Ka 'laa 'ka zrubatɔle, 'bheε- 'ka 'laa -gblaanle'.

28 'Kaa □maa 'η ta dɔɔ: <'N 'yoo- ge 'zi, 'bheε- 'dun- 'η nu nu gbε drεεwole 'ka ba.> 'Ke 'η -za so bi 'ka ni, 'η gelawo zii' 'η Dε -Waanbhaa' 'la gblaan -yia' 'mi ni 'bhe ba bhe, 'bhe -za 'ε 'yaa- nu 'ka zrukpaale.

29 'Mi -za mu 'la □pia 'ka ni -ge bhe, 'ke waa bhɔle -li; 'ke 'ka -o bhɔle □ya 'waati 'la ba, 'ka nu 'ka 'kpale- 'mi 'yi.

30 'Mi 'pegee 'ka mu laa nu -welε' -li 'ebebele. -Amasroyi 'drunyan 'lεε- -a ta -kunlii 'ε □bhwa gban -wa -din. -Yaa' 'sen do 'kpo 'laa -o -li 'mi ta.

31 'Dun-, 'koko- 'drunyan 'yi mu 'ε -wa 'yaango- 'bhii- 'η Dε -Waanbhaa' -za so 'η ni, 'bheε- -ya □pia 'η 'kela kle, 'η 'bheε- kle. -Ka 'ka 'wlen- 'bheε- -kɔɔ' ge!»

15

*Zesu pe dɔɔ 'yele- 'ke -drɔɔ diinj kplankplan 'ε
'le*

¹ Zesu pe 'ezin- dɔɔ: «'Mi -le 'ke -drɔɔ diinj -zeze 'gbu 'ε 'le, 'bhεε- 'η Dε -Waanbhaa' -le 'ke -a gbakpa' mi 'ε 'le.

² -Drɔɔ diinj 'ε gbε 'oo gbε 'la yaa -a bhaa kle, -e 'bhε takan, 'bhεε- -a gbε 'oo gbε 'la 'bhε 'bhε bhaa kle, -e 'bhε yin 'ε kan, 'kooko- -ya bhaa 'ε baan' kle 'ebebele 'ezin-.

³ 'Bhε klegbeya do 'ε 'yi, 'η 'ka -daanna -jan 'la 'le bhe, 'bhε 'kaa- 'drunyan ta zru maza mu 'ε -gwa 'ka ma, 'bhεε- 'bhε 'ka □kla 'wenj gban.

⁴ 'Ka blɔɔle bo 'mi ma 'bhii- 'mi blɔɔle bole -o 'ka mu ma gɔnε- 'la gbεεn-. -Yri gbε do laa sɔ -a bhaa klele- 'ke -a blɔɔle laa bole -yri diinj 'ε ma. 'Bhε klegbeya do 'ε 'yi, 'ke 'ka blɔɔle 'laa bole 'mi ma, 'ka 'laa nu 'sɔle- -za 'kedo- 'kpɔ klele- -Waanbhaa ni.

⁵ 'Mi -o 'bhii- -drɔɔ diinj 'ε gbεεn-, 'bhεε- 'ka mu -o 'bhii- -a gbε mu 'ε gbεεn-. 'Ke mεε 'la zan blɔɔle □bwa 'mi ma, 'bhεε- 'ke 'mi blɔɔle □bwa 'bhε zan 'ε ma, 'bhε zan sɔ -za 'lrele- -bebe klele-. -Amasroyi 'ka 'laa sɔ -za 'kedo- 'kpɔ klele- 'mi bla.

⁶ 'Ke mεε 'la zan blɔɔle laa bole 'mi ma, -o 'bhε zan blin 'pεɛlii- 'bhii- -yri gbε do, 'bhεε- -e ga. -E kle 'bhii- -yri gbε mu 'la 'ke -woo takaan-, 'bhεε- -woo -gwa -yri diinj 'ε ma, -o -gaa; -woo -wloo', 'bhεε- -woo blin 'tε 'yi, 'bhεε- 'tε -o bhle.

⁷ 'Bhε ya 'ε 'yi, 'ke 'ka blɔɔle □bwa 'mi ma, 'bhεε- 'ke 'an -jan mu 'ε □bwa 'ka 'kpee, 'ke 'ka

maza -dwa pe 'oo pe 'la ma, -ka 'bhe 'yrewo- 'η ma, 'bheε- 'η nu 'bhe 'nale- 'ka ni.

⁸ -Yri gbe mu 'ε -woo bhaa kle 'ebebele gone- 'la gbεen-, 'ke 'ka -za 'lire- -bebe mu kle 'bhe gbεen-, 'ka 'η De -Waanbhaa' 'tobho, 'bheε- 'bhe ya 'ε 'yi, 'kaa zrɔn 'bhe ma 'bhii- 'ka -o 'an -klanlanε mu 'le.

⁹ 'N -za so 'η De -Waanbhaa' ni gone- 'la gbεen-, 'ka mu -za so 'mi ni 'bheε- gbεen-. -Ka bo 'mi a pe 'soniya 'ε 'yi.

¹⁰ 'Ke 'ka 'mi 'wojan- mu 'ε 'klosikwan, 'ka nu bole 'mi a pe 'soniya 'ε 'yi, 'bhii- 'mi 'η De -Waanbhaa' wojan mu 'ε 'klosikwan gone- 'la gbεen-, 'bheε- 'η □bwa -yaa' 'soniya 'ε 'yi.»

¹¹ «'N 'bhe -jan 'ε □woa 'ka ni 'bhe gbεen- bhe, 'kooko- 'mi zrukpaale -o gone- 'la gbεen-, 'ka mu zrukpaale kle 'bhe gbεen-, 'bheε- 'kaa- pe zrukpa' 'ε 'lepale kle.

¹² 'N 'yoo- -a zi 'bhii- 'ka 'taawo 'ton 'leε- 'bheε- ta, 'bhe -le doo: 'Ka -za 'so 'eke- ni, 'bhii- 'ka -za □swa 'mi ni gone- 'la gbεen-.

¹³ 'Ke 'yee 'niigo- 'e 'gbu □si 'ε 'yi, 'bheε- 'e ga 'e 'bhegwlen- mu 'ε -zayi, 'soniya 'bheεke -gbene 'kanle- -laa -o 'bhe ta.

¹⁴ 'Ke 'an 'pia- 'ka ni 'ka 'taawo 'ton 'la ta, 'ke 'ka 'bhe □kla, 'kaa- zrɔn 'bhe ma 'bhii- 'ka -o 'η 'bhegwlen- mu 'le.

¹⁵ 'Naa 'ka sii -li 'an yewone mu, -amasroyi yewone 'ε yaa -a -kunlii kleza mu 'ε do. 'Dun- 'mi -o 'ka 'sii zii' 'η 'bhegwlen- mu, -amasroyi 'η -za 'oo -za 'la -daanna 'η De -Waanbhaa' 'koo, 'mi 'bhe 'kpen -zronna 'ka ni.

¹⁶ Yaa klele 'bhii- 'ka mu -le 'mi makwan-, 'dun-

'mi -le 'ka mu makwan-. 'Mi 'ka mu makwan-, 'bhεε- 'η 'ka □kla 'an *winbɔwo mu 'le. 'Kooko- 'ka ge -za 'lrele- mu klε; 'bhεε- 'ke 'bhε -za 'lrele- mu 'ε mɔ. 'Ke 'bhε □kla, 'ke 'ka pε 'oo pε 'la 'yɾεwoa- 'η Dε -Waanbhaa' ma 'mi 'tɔ 'yi, -e nu 'bhε 'nalε- 'ka ni.

¹⁷ 'Mi -o -a zi 'bhii- 'ka 'taawo 'toŋ 'la ta, 'bhε -le dɔɔ 'ke 'ka -za sɔ 'eke- ni.»

'Drunyan 'yi mu 'ε -o Zesu 'pegee Zesu 'yi mu 'ε mafinyanwo

¹⁸ Zesu pe -yaa' -klanlanε mu 'ε ni 'ezin- dɔɔ: «'Ke 'ka vensi 'drunyan 'yi mu 'ε yin 'lii, -kaa 'yaango- 'bhii- 'mi vensia- -o yin 'lii 'ezin- 'ka mu -lεε.

¹⁹ 'Kee- 'kpa bi 'ka 'pegee 'drunyan 'lεε- 'yi mu 'ε 'ka -o do, 'ka -za -yaa nu 'solε- -o ni. 'Duŋ- 'ka 'laa -o 'drunyan 'lεε- -yaa pε 'le, 'bhεε- 'mi 'ka malakwan 'yee- 'drunyan 'lεε- 'yi mu 'ε ba, 'bhεla- -zayile 'ka ven -o 'si zii' -o yin 'lii.

²⁰ 'N̄ -jan 'la □woa 'ka ni bhe, 'bhε dɔ 'ka 'kpee, 'bhε -jan 'ε 'bhε -le dɔɔ: <Yewonε 'ε gbilaan -yi 'laa ya -a -kunlii 'ε ni>. 'Bhε ya 'ε 'yi, 'ke mεε mu 'ε -yɾεnkpa'a 'mi ta, -o nu -yɾεnkpa'ε 'ka mu ta 'ezin-; 'ke -woo 'η 'wojan- mu 'ε 'klosikwan, -o nu 'ka mu wojan mu 'ε 'klosikunle 'ezin-.

²¹ -O nu 'bhε -za mu 'ε 'kpen klεε 'ka ni 'mi 'tɔ 'ε -zayi'; -amasɾɔyi mεε 'la zan 'η 'winbwa- waa 'bhε zan dɔ.

²² 'Ke 'naa 'nule- bi 'drunyan 'lεε- 'yi, 'bhεε- 'ke 'naa -Jan 'Nrale- 'ε 'wolε- -o ni, -kpan 'laa -yaa nu baale -o ta -waa' -za -yɔɔ' mu 'ε -zayi'. 'Duŋ- -zɔn 'zoo 'kedo- 'kpɔ 'laa -o zi 'ke -wa pe dɔɔ waa

'yaango- 'bhii- -o kleza mu 'ε 'mu -o 'ke -za 'yoo-
mu 'le.

²³ 'Ke mεε 'la zan 'η mafinyanwo, 'bhe zan 'η
Dε -Waanbhaa' mafinyanwo 'ezin-.

²⁴ Mεε -bheεke' do 'kpɔ 'laa 'sole- maza -gloɔn
mu 'la kleε -lido', 'ke 'naa 'bhe 'sole- maza -gloɔn
mu 'ε kleε bi -o 'pleŋ-, -kpan 'laa -yaa nu baale -o
ta 'mu -zayi', 'bheε- 'sole- maza mu 'ε -zayi' -woo
'mi 'pegee 'η Dε -Waanbhaa' mafinyanwo.

²⁵ 'Duŋ- 'bhe 'kpeŋ □kla, 'kooko- -jan 'la
yɔɔndeε -o -waa' 'Toŋ mu 'ε 'yi, 'bhe -jan 'ε 'lesɔ-;
'bhe -jan 'ε 'bhe -le dɔɔ: <Woo 'η mafinyanwoa
bhaama.››

²⁶ «'Mi nu 'ka 'Bhɔŋba- mi 'la 'kpale- 'ka ni 'kee-
da 'η Dε -Waanbhaa' ba, 'bhe 'la 'bhe -o 'ke wlan
ma Lii Weŋ 'ε 'le bhe. 'Ke 'bhe □nwa bhla 'la ba,
'bhe nu 'sreya- kleε 'mi ba zayi'.

²⁷ 'Bheε- 'ka mu, 'ka nu 'sreya- kleε 'mi ba zayi',
-amasroyi 'mi 'pegee 'ka mu □bwa 'eke- zi 'kee-
'san 'an ye 'ε zisan' bhla zi ma.»

16

¹ «'Ŋ 'bhe -jan mu 'ε □woa 'ka ni, 'kooko- 'ka
'laa ploɔ 'ka 'kpale- ma 'mi 'yi.

² -O nu 'ka -gbinle' Zuufu mu daanfε' mu 'ε □la.
Droɔn', 'bhe 'waati -o zan bhɔε, 'ke 'bhe □bhwa,
'ke mεε mu 'ka □dia, -e nu kleε -o ni 'bhii- -woo
-Waanbhaa' -la gba 'zi 'bheε- gbεen- bhe.

³ -O nu 'bhe -za mu 'ε kleε 'ka ni 'bhe gbεen-
bhe, -amasroyi waa 'η Dε -Waanbhaa' dɔε, 'bheε-
waa 'mi dɔε 'ezin-.

⁴ 'Duŋ-, 'η 'bhe -za mu 'ε □woa 'ka ni -zɔn,
'kooko- 'ke -o 'bhe -za -gloɔn mu 'ε □kla 'ka ni

'waati 'la ba, -e dɔ 'ka 'kpee 'bhii- 'η 'bhε -jan 'ε
 □woa gban 'ka ni. 'Naa 'bhε -za mu 'ε 'pele- 'ka
 ni 'an ye 'ε zisan' bhla zi, -amasroyi 'η 'yaa- 'ka
 -din.»

Lii 'Wen 'ε 'woye-

⁵ «'Nj 'yoo- zan gele 'η 'winbo- mi 'ε ba, 'bhεε-
 'ka 'kedo- 'kpɔ 'laa -o 'η 'lrokpale dɔɔ: <'E ge 'zi
 'naa- εε?»

⁶ 'Duŋ- 'η 'bhε -jan mu 'ε 'wolawoa 'ka ni,
 'bhεla- -yile 'ka 'ka wleyisriwoa.

⁷ 'Bhεε- 'duŋ-, 'η 'yoo- wlan -la pe 'zi 'ka ni dɔɔ:
 'ke 'η -ja, 'bhε 'trɔn- -o 'ka mu 'gbu ma. -Amasroyi
 'ke 'naa gele, 'Bhɔŋba- mi 'ε yaa nu nule 'ka ba.
 'Duŋ- 'ke 'η -ja, 'η nu -a 'kpale- 'ka ni.

⁸ 'Bhεε- 'ke 'bhε 'Bhɔŋba- mi 'ε □nwa bhla 'la
 ba, 'bhε nu a zrɔnle 'drunyan 'yi mu 'ε ni 'bhii- -o
 -yinile -o -za 'yɔɔ- ba zayi', 'bhε 'pegee -ledɔɔleya
 -Waanbhaa' -yre 'yi, 'bhεε- -Waanbhaa' a 'kiti 'ε
 ba zayi'.

⁹ -O -yinile -o -za 'yɔɔ ba zayi' win 'la ma, 'bhε
 -le waa -o 'kpa 'mi 'yi.

¹⁰ 'Bhεε- -o -yinile -o -ledɔɔleya ba zayi' win 'la
 ma, 'bhε -le dɔɔ 'η 'yoo- ge 'zi 'η Dε -Waanbhaa'
 ba, 'bhεε- 'ka 'laa nu 'η 'yele- -li.

¹¹ 'Bhεε- -o -yinile -o -Waanbhaa' a 'kitikanza 'ε
 ba zayi', -amasroyi -Waanbhaa' -kpan balaa' gban
 'drunyan 'lεε- 'yi -kunlii 'ε ta.

¹² «-Jan -bebe -o -li 'η zi 'ke 'mu pe 'ka ni, 'duŋ-
 'bhε fanŋan- 'laa -o 'ka ta 'ke 'ka sɔ -o -yimale
 -zɔn.

¹³ 'Ke wlan ma Lii 'Wen 'ε □nwa bhla 'la ba,
 'bhε nu 'ka 'ledɔɔle wlan a pe zi 'ε 'kpen 'lii.
 -Amasroyi, Yaa nu -a 'gbu a janwole, 'duŋ- -e

-za mu 'la 'kpen □maa -e nu 'mu -la wole 'ka ni; 'bhεε- -za mu 'la -woo zan klele, -e nu 'mu -la -lεεjanwole 'ka ni.

14 -E nu 'η 'tɔbhɔle, -amasrɔyi -jan 'la 'bhe -o 'mi 'kɔɔ, -e nu 'bhεε- 'silε-, 'bhεε- -e 'bhe wo 'ka ni.

15 Pε 'oo pε 'la -yoo 'η Dε -Waanbhaa' 'kɔɔ, 'mi a pε -le 'mu 'kpen 'le 'ezin-. 'Bhela- -zayile 'an □pia dɔɔ Lii 'Wεj 'ε nu 'mi a -jan 'ε 'silε- 'bhεε- -e 'bhe wo 'ka ni.»

Zesu a -klanlanε mu 'ε wleyisriwole 'ε nu niinalε 'ke zrukpa' 'le

16 Zesu pe -yaa' -klanlanε mu 'ε ni dɔɔ: «-A -vinbwa 'waati sa, 'bhεε- 'ka 'laa nu 'η 'yele- -li, 'bhεε- -a -vinbwa 'waati sa 'bhεε- 'ka nu 'η 'yele- 'ezin-.»

17 'Bhe klele 'tε, 'ke -yaa' -klanlanε mu 'ε 'ke mu 'a 'pele 'eke- ni dɔɔ: «-Ya 'pelawo zii' dɔɔ: <-A -vinbwa 'waati sa, 'bhεε- 'ka 'laa nu 'η 'yele- -li, 'bhεε- -a -vinbwa 'waati sa 'bhεε- 'ka nu 'η 'yele- 'ezin->. 'Bhe 'pegee: <-Amasrɔyi 'η 'yoo- ge 'zi 'η Dε -Waanbhaa' ba.> 'Bhe -jan mu 'la bhe 'mu 'yi -o 'nale- -a ma εε?

18 -Ya 'pelawo zii' dɔɔ: <-A -vinbwa 'waati sa>. 'Bhe 'yi -o 'nale- -a ma εε? -Yoo -jan 'la 'wo 'zi bhe, 'waa -o 'bhe 'yima zii'.»

19 Zesu 'a 'yaangole 'bhii- -yaa' -klanlanε mu 'ε -woo zan -a -lrɔkpale, 'ke -ya pele- -o ni 'tε dɔɔ: «'An 'pelawoa 'ka ni dɔɔ: <-A -vinbwa 'waati sa, 'bhεε- 'ka 'laa nu 'η 'yele- -li, 'bhεε- -a -vinbwa 'waati sa 'bhεε- 'ka nu 'η 'ye 'ezin->. 'Ka -o 'eke- -lrɔkpa' zii' 'bhεε- ma εε?

²⁰ 'Mi pe 'ka ni 'η 'sɔwɛɛ- ma dɔɔ: 'ka nu wisilɛ, 'bhɛɛ- 'ka nu 'ka 'la ma wisilɛ, 'duŋ- 'drunyan 'lɛɛ- 'yi mu 'ɛ -o zrukpaale nu klɛɛ 'bhɛ -zayi'. 'Bhɛɛ- 'ka nu 'ka wleyisriwolɛ, 'duŋ- 'kaa- wleyisriwolɛ 'ɛ nu niinalɛ 'ke 'ka zrukpaɔ' 'le.

²¹ 'Ke le do -bla □zian -a ta, -ya wleyisriwo, -amasrɔyi yaa -yrenbhle' bhla 'ɛ □bhwa. 'Duŋ- 'kee- -yaan -nɛ 'ɛ 'yalele bhla 'la ba, -e -yren 'la □bhla bhe, 'bhɛ □nia -a 'kpee, -amasrɔyi -ya -yaa 'ke bhaaplɛŋ do 'la 'le 'drunyan 'lɛɛ- 'yi 'bhɛ 'a zrukpalaa.

²² 'Bhɛɛ- 'ka mu -o 'bhɛɛ- gbɛɛn- 'ezin-: 'ka -o 'ka wleyisriwo zii' -zɔn. 'Duŋ- 'η nu 'ka 'yeɛ- 'ezin-, 'bhɛɛ- 'ka zrukpaale nu klɛɛ. 'Bhɛɛ- mɛɛ 'kedo- 'kpɔ 'laa nu 'sɔɛ- 'kaa- zrukpaɔ 'ɛ gole- 'ka zru ba.»

²³ «'Ke 'bhɛ yi 'ɛ □bhwa, 'ka 'laa nu 'η 'lrɔkpale -za 'kedo- 'kpɔ 'yi -li. 'Mi pe 'ka ni 'η 'sɔwɛɛ- ma dɔɔ: 'ke 'ka pɛ 'oo pɛ 'la 'yɛwoa- 'η Dɛ -Waanbhaa' ma 'mi 'tɔ 'ɛ 'yi, -e nu 'bhɛ pɛ 'ɛ 'nalɛ- 'ka ni.

²⁴ 'Ali- 'kee- nu 'tɛnlɛ- -zɔn ma, 'ka 'laa pɛ 'kedo- 'kpɔ 'yɛwolɛ -li 'η Dɛ -Waanbhaa' ma 'mi 'tɔ 'yi. -Ka pɛ -yɛwo' -a ma, 'bhɛɛ- 'ka nu pɛ 'srɔɔwolɛ -a 'kɔɔ. 'Ke 'bhɛ □kla, 'bhɛɛ- 'kaa- zrukpaɔ' 'ɛ 'lɛ nu 'palɛ-.»

Zesu pe -yaa' -klanlanɛ mu 'ɛ ni dɔɔ -Waanbhaa' nu -waa' pɛ -yɛwoza 'seri 'ɛ 'lɛkunle -o ni

²⁵ Zesu -ja -janwolɛ 'ɛ zi -yaa' -klanlanɛ mu 'ɛ ni 'ke -ya pe -o ni dɔɔ: «'Mi 'bhɛ -za mu 'ɛ 'kpen □woa 'ka ni -gɔɔn mu -la -yi. 'Duŋ- 'bhɛ 'waati -o zan bhɔɛ, 'bhɛɛ- 'naa nu -janwolɛ -li 'ka ni -gɔɔn

mu 'yi, 'duŋ- 'ŋ nu 'ŋ Dε -Waanbhaa' ba jan mu 'ε 'wolε- 'ka ni kpataakpa.

²⁶ 'Ke 'bhε yi 'ε □bhwa, 'ka nu pε -yεwolε 'ŋ Dε -Waanbhaa' ma 'ŋ 'tɔ 'yi; 'bhεε- 'naa- -o -a pe 'zi 'ka ni dɔɔ 'ŋ nu -sromabɔle 'ŋ Dε -Waanbhaa' ni, 'kooko- -e 'kaa pε -yεwolε 'ε 'lekun- 'ka ni.

²⁷ -Amasroyi 'ka mu -za sɔ 'ŋ Dε -Waanbhaa' 'gbu ni. 'Ka -za sɔ -a ni -amasroyi 'mi -za -swa 'ka ni, 'bhεε- 'ka 'kpale- -o -a -yi 'bhii- 'ŋ -daa 'yee- -Waanbhaa' -la ba.

²⁸ Wlan 'ε ni, 'ŋ -daa 'yee- 'ŋ Dε -Waanbhaa' -la ba, 'bhεε- 'ŋ □nwa 'drunyan 'lεε- 'yi. 'Mi -o go 'zi 'drunyan 'lεε- 'yi, 'bhεε- 'ŋ 'yoo- 'niina- 'zi 'yee- 'ŋ Dε -Waanbhaa' ba ye.»

Zesu 'sengwa- 'ke 'drunyan 'le

²⁹ 'Bhε klεle 'tε, 'ke -yaa' -klanlanε mu 'ε -wa pele- -a ni dɔɔ: «-Nŋ! 'Yaa -o -janwo' zii' -li 'o ni -gɔɔn mu 'yi, 'bhεε- 'duŋ- 'e -janwole -saan 'o ni kpataakpa 'tε.

³⁰ 'Wa 'yaango- -zɔn 'bhii- 'e -za 'kpen dɔ. 'Bhεε- 'sani- -o nu 'e 'lɔkpale -za 'la 'yi, 'e 'bhε -dwa gban. 'Bhεla- -yile 'o 'kpale- -o -a -yi 'bhii- 'e -daa -Waanbhaa' ba.»

³¹ 'Bhε klεle 'tε, 'ke Zesu 'bhε zikpale -o ni dɔɔ: «'Ka pe dɔɔ 'ka 'kpale- -o 'mi 'yi -zɔn εε?

³² -Ka 'ka 'trɔnkpa doo! 'Bhε 'waati -o zan bhɔle, 'bhεε- 'bhε □bhwa gban 'duŋ-, 'ka 'kpen nu 'kanle- 'eke- ma, 'bhεε- 'ka 'kpen do do nu gele 'ka ba -lε ma, 'bhεε- 'ka nu 'ŋ do -kplenne' 'tolε- -a nɔɔ-. 'Duŋ- 'naa nu bole -o 'ŋ do -kplenne' 'le 'dε, -amasroyi, 'ŋ Dε -Waanbhaa' -o 'ŋ zi.

33 'N 'bhe -za mu 'ε □pia 'ka ni bhe, 'kooko- 'mi 'pegee 'ka mu 'kpale- 'la -yoo do ma, 'ka yilabla 'srɔɔwo-. 'Ka nu -yren -bebe 'bhleε- 'drunyan 'lεε- 'yi. 'Duŋ- -ka 'ka zrudɔ 'egloole! -Amasrɔyi 'η 'seŋgwa- gban 'drunyan 'le.»

17

Zesu -o -a 'seriwo zii' -a 'gbu a -za ma

1 Zesu 'yanle- 'bhe -jan 'ε 'wolele, 'ke -ya -yrekpale laanima, 'bhεε- 'ke -ya pele- dɔɔ:

«'N Dε -Waanbhaa' 'waati 'ε □bhwa -zɔn 'tε. 'E Gbe 'ε 'tɔbhɔ mεε mu 'ε -yre ma, 'kooko- 'e Gbe 'bhe 'e 'tɔbhɔ 'ezin- -o -yre ma.

2 -Amasrɔyi 'e -gloɔya' -naa -a ni bhaaplen mu 'kpen ta, 'kooko- bole -yre ma -si 'la -danj' 'laa -o 'bhe ma -e 'bhe na 'e mεε 'la zan mu gbekpaa- -a 'kɔɔ 'mu ni.

3 Bole -yre ma -si 'la -danj' 'laa -o 'bhe ma 'bhe -le dɔɔ 'ke -woo 'e dɔ 'bhii- 'bhi -le 'ke wlan ma -Waanbhaa' do 'kpɔ 'ε 'le, 'bhεε- 'ke -wa dɔ 'ezin- 'bhii- 'bhi -le Zesu Krisi 'winbwa-.

4 'Bhεε- 'η 'yaa- 'tɔbhɔleya 'ε -zrɔnna 'tre ta -gε, 'bhεε- 'e ye 'la gbekpaa- 'η 'kɔɔ 'kaa 'an 'wo, 'η 'yaan- 'bhe 'wolele.

5 'Bhe ya 'ε 'yi, 'η Dε -Waanbhaa', 'η 'tɔbhɔle -yaa 'e -din gɔnε- 'la gbεen- 'ke 'drunyan 'laa klele -li 'waati 'la ba, 'bhe 'tɔbhɔleya -gloɔn 'ε 'na 'η ni -zɔn.»

Zesu -o -a 'seriwo zii' -yaa' -klanlanε mu 'ε -waa -za ma

6 «'E mεε la zan mu □sia 'drunyan 'ε 'yi mu 'ε ba, 'bhεε- 'yoo- -naa 'η ni, 'an □kla 'bhεε- -woo

'e -dwa. 'Yaa- pε -le -yaa 'ke -o -le, 'bhεε- 'yoo-
-naa 'η ni; 'bhεε- -o 'yaa- -jan 'ε 'klosikwan.

⁷ -Wa 'yaangwa- -zɔn 'bhii- 'e pε 'la 'kpen
□naa 'η ni, 'bhε da 'bhi 'gbu -la ba.

⁸ -Amasrɔyi 'e -jan mu 'la □woa 'mi ni, 'mi
'bhε mu -la □woa -o ni 'ezin-; 'bhεε- -o -dwa -o
-la. -Wa 'yaangwa- 'ezin- 'bhii- 'η -daa 'bhi 'gbu
-la ba wlan 'ε ni, 'bhεε- -woo -kpa-a -a -yi 'bhii-
'bhi -le 'mi 'winbwa-.

⁹ «'Nj 'yoo- 'η 'seriwo zii' 'wola- -za ma, 'naa -o
'η 'seriwo zii' 'drunyan 'yi mu a -za ma; 'duj- 'η
'yoo- 'seriwo zii' 'e mεε 'la zan mu gbεkpa-a- 'η
'kɔɔ 'mu -la -za ma, -amasrɔyi 'yaa pε -le 'ke -o
-le.

¹⁰ Pε 'oo pε 'la 'bhε -o 'mi 'kɔɔ, 'yaa- pε -le 'bhε
'le; 'bhεε- pε 'oo pε 'la 'bhε -o 'bhi 'kɔɔ, 'mi a pε
-le 'bhε 'le 'ezin-. 'Bhε ya 'ε 'yi, mεε mu 'an pε
'tɔbholeya 'ε ye 'mi a pε -klanlanε mu 'ε 'mu -la
-yi.

¹¹ 'Mi -o zan gɔlε 'drunyan 'lεε- 'yi, duj- 'woo-
mu nu bolε -a -yi. 'Mi -o ge 'zi 'bhi -la ba ye. 'Nj Dε
-Waanbhaa' 'wεη, 'e 'yɾεkpa -o ba 'yaa- -glɔɔya'
'ε 'le, 'e -glɔɔya' 'la □naa 'η ni. 'Kooko- -o kle do,
'bhii- 'bhi 'pegee 'mi -o do gɔnε- 'la gbεεn- bhe.

¹² 'Mi 'pegee 'woo- mu -yaa 'eke- zi 'waati 'la
ba, 'mi 'yaa- 'η 'yɾεkpa- -o ba 'yaa- 'ε -glɔɔya' 'le,
'e -glɔɔya' 'la □naa 'mi ni bhe. 'Mi -o tagbian-
'bhεε- -o do 'kpɔ 'laa 'nilε- -o ba, 'ke yaa 'e go
-o do 'la 'yaa- nu nilε -o ba 'bhε ba, 'kooko- 'bhi
-Waanbhaa' 'yaa- 'Sεwε 'yi jan 'ε 'lεsɔ-.

¹³ 'Duj- -zɔn, 'η 'yoo- ge 'zi 'e ba ye. 'Nj
'yoo- 'bhε -jan mu 'lεε- 'kpen 'pe zii' 'bhε gbεεn-
bhe, 'η 'yoo- -li 'drunyan 'yi bhla 'la ba, 'kooko-

zrukpaá 'la 'bhε -o 'mi 'yi, 'bhε -gloón 'ε klε -o -yi, 'bhεε- 'bhε 'lepale klε.

14 'N̄ -wo -daanna 'yaa- -jan 'ε 'le, 'bhεla- -za-yile 'drunyan 'yi mu -o mafinyanwoa. -Amasrɔyi waa -o 'ke 'drunyan a pε 'le, 'bhii- 'mi 'laa -o 'ke 'drunyan 'lεε- -yaa' pε 'le gɔnε- 'la gbεεn-.

15 'Naa -o -sromabɔ 'zi 'e ni dɔɔ 'yoo- 'kun 'bhεε- 'yoo- go 'drunyan 'lεε- 'yi, 'duŋ- 'η 'yoo- -sromabɔ 'zi 'e ni dɔɔ 'yee 'yɛkpa- -o ba, 'bhεε- 'e -Setran' 'kan -o ma 'egbɔonle.

16 Waa -o 'ke 'drunyan 'lεε- -yaa' pε 'le, 'bhii- 'mi 'laa -o 'ke -yaa' pε 'le gɔnε- 'la gbεεn-.

17 -O 'kpen 'kpa 'edan̄ma, 'bhεε 'yoo- klε 'yaa mεε 'weŋ mu 'le 'yaa- wlan 'ε 'le. -Amasrɔyi 'yaa- -jan 'ε 'bhε -le 'ke wlan 'le.

18 'E 'mi 'winbwa- 'drunyan 'yi gɔnε- 'la gbεεn-, 'mi -o winbɔ 'zi 'bhεε- gbεεn- 'drunyan 'ε 'yi.

19 'Mi 'η 'gbu 'kpa zii' 'edan̄ma 'bhi do -kplen -a pε 'le 'woo- mu -zayi', 'kooko- 'woo- 'gbu kpa 'ezin- 'edan̄ma, 'bhεε- -o klε 'weŋ 'yaa- pε wlan 'ε 'le.»

Zesu -o -a 'seriwo zii' mεε 'la zan mu nu -o 'kpale- -a -yi boolazi 'mu -a -za ma

20 «'Naa -o 'η 'seriwo zii' 'te 'woo- do 'kpen ma; 'duŋ- 'η 'yoo- 'η 'seriwo zii' 'ezin- mεε 'la zan mu nu 'mu 'kpale- 'η 'yi -o wojan mu 'ε ma boolazi.

21 'N̄ 'yoo- 'η 'seriwo zii' 'e ni, 'kooko- -o 'kpen 'kpale- klε do ma, 'bhii- 'bhi 'η Dε -Waanbhaa' 'pegee 'mi 'kpale- -o do ma gɔnε- 'la gbεεn-. 'Bhεε- 'kooko- 'woo- mu 'pegee 'o mɔɔ 'kpale- klε

do ma, 'kooko- 'drunyan 'yi mu 'ε -woo kpa -a -yi
'bhii- 'bhi -le 'mi 'winbwa-.

²² 'Mi 'duŋ-, 'e 'tɔbhɔleya 'la □naa 'mi ni, 'η
'bhεε- -gloɔn □naa -o ni, 'kooko- -o 'kpale- kle do
ma, 'bhii- 'mi 'pegee 'bhi -o do gɔnε- 'la gbεεn-.

²³ 'Bhε 'yi -le dɔɔ: 'mi -o 'woo- mu 'yi, 'bhεε-
'bhi -o 'mi 'yi; 'bhε klegbeya 'ε gbεεn- bhe, -o
nu kleε do, 'ke -a -leyan' a ma. 'Ke 'bhε □kla,
'drunyan 'yi mu 'ε nu -a 'yaangolε 'bhii- 'bhi -le
'mi winbwa-, 'bhε 'pegee -o -za sɔ 'e ni 'bhii- 'mi
-za sɔ 'e ni gɔnε- 'la gbεεn- 'ezin- bhe.

²⁴ 'Nj Dε -Waanbhaa', 'bhi -le -o -naa 'mi ni.
'Bhεε- 'η 'yoo- -a zi 'bhii- 'η -yoo yre 'la □nɔɔ
'woo- 'pegee 'mi kle 'eke- 'yi 'bhεε- □nɔɔ 'ezin-
'Ke 'bhε □kla -o nu 'η 'tɔbhɔleya 'ε 'yele-, 'e
'tɔbhɔleya 'la □naa 'η ni bhe. -Amasɔyi 'η -za
-swa 'e ni 'ke 'yaa 'drunyan kleε -li 'elwale ta
-sɔ.

²⁵ 'Nj Dε -Waanbhaa' -lɛdɔɔle, 'drunyan 'yi
mu laa 'e dɔle; 'mi 'duŋ- 'e -dwa; 'bhεε- 'an
-klanlanε mu 'lεε- 'mu 'a 'yaandwa- 'bhii- 'bhi
-le 'mi 'winbwa-.

²⁶ 'Mi 'a □kla 'bhεε- -woo 'e -dwa, 'bhεε- 'η nu
a kleε 'ezin- 'bhεε- -woo 'e baan' dɔ, 'kooko- 'mi
-za □swa 'e ni 'sɔniya -gloɔn 'la 'yi, 'bhε 'sɔniya
-gloɔn 'ε kle -o -yi 'ezin-, 'bhεε- 'mi 'gbu kle 'woo-
mu 'gbu 'yi.»

ZESU DƐYRƐ 'PEGEE -A BWEYRƐ GALE BA ZERUZALƐMU

18

*Zesu 'kunyre- mεε mu 'ε 'kɔɔ
(Matie 26.47-56; Maki 14.43-50; Luki 22.47-53)*

¹ Zesu 'yanle- -a 'seriwolele, 'ke 'yee- 'pegee -yaa' -klanlanε mu 'ε -o gele- Sedron to -yɾε gbε do 'ε ta. 'Bhεε- 'ke -o wlale- 'bhε □nɔɔ -yrigba' do 'yi.

² Zuda 'la 'yaa- nu -dawli' 'kpale- Zesu gbε ta, 'bhε 'yaa- 'bhε -yrigba' 'ε dɔ 'ezin-. -Amasɔyi Zesu 'pegee -yaa' -klanlanε mu 'ε 'yaa- □kla 'ekeba 'bhε yɾε 'ε □nɔɔ 'waati 'ke ba.

³ Zesu 'pegee -yaa' -klanlanε mu 'ε 'yaa- 'bhε -yrigba' 'ε 'yi bhla 'la ba, 'ke Zuda 'nule. 'Srɔwase 'lɛdo- 'pegee -Waanbhaa' Gba 'Fε -Gbεnε 'ε gooba mu 'ke mu -yaa 'yee- Zuda zi. 'Sraka 'lena -kunlii mu 'ε 'pegee Farizi mu 'ε 'mu -le 'woo- -Waanbhaa' Gba 'Fε -Gbεnε 'ε gooba mu 'ε □kpa -a zi. -Lanbha mu 'pegee -yani mu, 'bhεε- gwledanpε mu -yaa -o 'kɔɔ.

⁴ 'Bhε 'yi 'tε, -za 'oo -za 'la 'yaa- nu 'tɛnle- Zesu ma, -a 'gbu 'yaa- 'bhε dɔ. 'Bhɛla- -yile 'ke -ya mabεenle 'woo- mεε mu 'ε -din, 'bhεε- 'ke -yoo -lrɔkpale dɔɔ: «'Ka -o -dela -glin 'zi εε?»

⁵ -O pe a ni dɔɔ: «'Woo- Zesu 'la da Nazareti -wa 'ε ta 'bhε -la -glin 'zi.» Zesu pe 'ezin- -o ni dɔɔ: «'Mi -le 'kɛle-.» 'Bhεε- Zuda 'la 'yaa- -dawli' 'kpa zii' Zesu gbε ta 'bhε 'yaa- 'woo- mεε mu 'ε 'plen-.

⁶ Zesu 'a 'pele- -o ni dɔɔ: «'Mi 'le 'kɛle-». 'Ke -o gele- -o -zanta', 'bhεε- 'ke -o baale' 'trε ma.

⁷ 'Bhεε- 'ke Zesu -o -lrɔkpa' gbε drεεwole dɔɔ: «'Ka -o -dela -glin 'zi εε?» -O pe dɔɔ: «Zesu 'la da Nazareti -wa 'ε ta.»

⁸ 'Bhε kɛlele 'tε, 'ke Zesu 'a 'lɛkunle -o ni dɔɔ: «'Naa 'pele- gban 'ka ni dɔɔ 'mi -le 'kɛle- εε? 'Ke 'ka -o 'mi -la -glin 'zi, -kaa 'to 'ke 'η zi mu 'lεε- -o

ge -o ba -le ma.»

⁹ 'Bhε ya 'ε 'yi bhe, -e -jan 'la □woa 'elwale gban -so 'bhe 'leswa□: -ya pia- dɔɔ: «'N Dε -Waanbhaa', 'e mεε 'la zan mu □naa 'η ni -o do 'kpɔ 'laa 'nile- -o ba 'η 'kɔɔ.»

¹⁰ 'Bhε klele 'tε, -gɔkun' do 'la 'yaa- Simɔ Pierei 'kɔɔ, 'kee- 'bhe 'yrole 'bhe 'bhoo- 'ε 'yi, 'bhεε- 'kee- 'sraka 'lena mu -kunlii gbilaan 'ε 'bhe a yewone 'ε gbε -yiε' ta 'trɔn kpukanle 'bhe -gɔkun' 'ε 'le. -O -yaa 'bhe yewone 'ε sii Malikusi.

¹¹ 'Bhεε- 'duŋ-, Zesu pe Simɔ Pierei ni dɔɔ: «'Yaa- -gɔkun' 'ε 'wla -a -bhoo 'ε 'yi. 'Bhi 'kpee ma, 'η Dε -Waanbhaa' -yren peyan- do 'la □twa 'η ni 'naa -a zi 'bhii- 'η 'bhe 'mi εε?»

-O -ja Zesu 'le 'sraka 'lena -kunlii gbilaan Anasi 'ε ba

¹² 'Woo- -srwase' 'lɛdo- 'ε 'pegee -o -lεε mεε gbilaan 'ε, 'bhεε- 'fε gooba mu 'la Zuufu mu 'ε -woo -kpaā 'yee- Zuda zi -srwase' mu 'ε ba, 'mu Zesu □kwan, 'bhεε- 'ke -wa gbɛtabɔle 'ke bhle mu 'le.

¹³ 'Bhε blaān, 'ke -o gele- 'kεle- Anasi ba 'pe. 'Yee- Anasi-yaa 'ke Kaifu boogwlen 'le. Kaifu -le -yaa 'ke 'sraka 'lena mu 'ε -waa' -kunlii gbilaan 'ε 'le 'bhe lεε 'ε 'le.

¹⁴ 'Bhεε- 'yee- Kaifu -le Zuufu -kunlii mu 'ε 'liala- dɔɔ: «'Ke mεε do 'kpɔ -gaa -kɔɔa' mεε mu 'ε ni, 'bhe mabhaa laa bhɔ -kɔɔa' mεε mu 'ε 'kpen gale ta εε?»

Simɔ Pierei 'e 'lɛmado 'zi 'eglwɔle dɔɔ yaa Zesu dɔ

(Matie 26.69-70; Maki 14.66-68; Luki 22.55-57)

15 Simo Pieri 'pegee Zesu a -klanlanε 'ε 'bhεεke do -yaa zan -o -zanta'. 'Sraka 'lena mu 'ε -waa' -kunlii gbalaan 'ε 'yaa- Zesu a -klanlanε 'bhεεke do 'ε dɔ. 'Bhεla- -yile, Zesu 'wla bhla 'ε zi 'yee- 'sraka 'lena mu -kunlii gbalaan 'ε -yaa' -gbenj 'ε 'yi, 'ke 'yee- -klanlanε 'ε wlale- 'bhe zi.

16 'Duŋ- 'yee- Simo Pieri 'laa wlale- 'yee- -gbenj 'ε 'yi, 'bhεε- -e ɓbwa 'pεɛlii- -gbenj 'lii 'ε -din. 'Bhe klele 'tε, 'sraka 'lena mu 'ε -waa' -kunlii gbalaan 'ε 'yaa- Zesu a -klanlanε 'bhεεke do 'la dɔ, 'ke 'bhe 'pwele, 'bhεε- 'ke 'bhe -janwole -gbenj 'ε 'liigooba le 'ε ni, 'bhεε- 'ke 'bhe 'yee- Pieri 'wlale -gbenj 'ε 'kpee 'tε.

17 'Bhεε- Pieri 'wla bhla 'ε zi, 'ke -gbenj 'ε 'lii gooba le 'ε 'bhe 'a 'lɔɔkpale dɔɔ: «'Bhi 'laa -o 'ke 'yee- mεε 'la bhe -yaa' -klanlanε mu 'ε do 'le εε?» Pieri pe -a ni dɔɔ: «'Ōn ōn, 'mi 'laa -o 'ke 'bhe 'le 'dε!»

18 'Bhe 'yi 'tε, -niinii' 'la 'yaa- kle zi bhe, 'ke 'fε 'ε ɓla yewonε mu 'ε 'pegee 'fε 'ε gooba mu 'ε -o 'tε do -lekunle -o magaza 'yi 'bhe ma. 'Bhεε- 'yee- Pieri ɓnwa -a magale 'bhe 'tε 'ε ma 'ezin-.

'Sraka 'lena mu a -kunlii gbalaan 'ε -yoo Zesu 'lɔɔkpa zii'

(Matie 26.59-66; Maki 14.55-64; Luki 22.66-71)

19 'Sraka 'lena mu a -kunlii gbalaan 'ε -e Zesu 'lɔɔkpa- 'bhe a -klanlanε mu 'ε 'pegee 'bhe a mεε daangbeya 'ε ma.

20 'Bhεε- Zesu 'a 'lekwan- -a ni dɔɔ: «'Mi -janwoa mεε mu 'ε 'kpen 'yre ma kpataakpa. 'Nj 'yaa- mεε mu 'ε daan 'tanjii Zuufu mu 'ε -waa' daanfε' mu 'ε 'pegee -Waanbhaa' Gba 'Fε -Gbene 'ε ɓla, Zuufu mu 'ε 'kpen 'yaa- -o -lekpa' 'eke-

ta 'bhε mu -la nɔɔ; 'naa -jan 'kedo- 'kpɔ wole gaanyi'.

²¹ -Mele -kla 'bhεε- 'yoo- 'η 'lrɔkpa zii' εε? Mεε 'la zan mu 'η 'wojan- mu 'ε □maa, 'mu -lrɔkpa' doo. 'Mi -jan mu 'la □woa, -o 'gbu 'mu dɔ.»

²² Zesu 'bhε -jan 'ε 'wole- 'tε, -Waanbhaa' Gba 'Fε -Gbεnε 'ε gooba mu 'ε do 'la dulale -yaa 'yee- Zesu -din, 'ke 'bhε 'a 'trɔn 'wiile, 'bhεε- 'ke 'bhε 'pele- 'a ni dɔɔ: «-Jan 'lɛkungbɛya 'ε -glɔɔn 'ε -dele -gee' sraka 'lɛna mu a -kunlii gbilaan 'ε ni εε?»

²³ 'Bhε klεle 'tε, 'ke Zesu 'a zikpale -a ni dɔɔ: «'Ke 'η -jan 'yɔɔ- -woa 'kɛla 'le 'bhε zɔn 'η ni dɔɔ; 'duɲ- 'η -jan 'la □woa 'saanibhe, 'ke 'bhε 'laa -o 'ke -jan 'yɔɔ- 'le, -mɛla ma 'bhεε- 'yoo- 'η zɔn 'zi εε?»

²⁴ 'Bhε 'yi 'tε, 'ke Anasi Zesu gbɛtabɔle 'tole, 'bhεε- 'kee- gele- Zesu 'le 'sraka 'lɛna mu a -kunlii gbilaan Kaifu ba.

Simɔ Pieri -o 'e -lɛmado 'zi 'eglɔɔle Zesu ma gaan plε mi 'yi

(Matie 26.71-75; Maki 14.69-72; Luki 22.58-62)

²⁵ 'Bhε 'waati 'ε ba, Simɔ Pieri -yaa -a maga 'zi -li 'tε 'ε ma. 'Bhε klεle 'tε, 'ke -wa -lrɔkpale dɔɔ: «'Bhi 'laa -o 'ke 'yee- mεε 'la bhe -yaa' -klanlanε mu 'ε do 'le εε?» 'Duɲ- Pieri pe -o ni dɔɔ: «'Ɔn ɔn, 'naa -o 'ke 'bhε 'le.»

²⁶ 'Yee- Pieri 'gwlaan- 'la 'trɔn kpukaan, 'bhε dε -nε do -yaa 'sraka 'lɛna mu -kunlii gbilaan 'ε 'bhε a yewonε mu 'ε do 'le. 'Bhε yewonε 'ε Pieri 'lrɔkpaa- dɔɔ: «'Mi 'laa 'ka 'pegee 'yee- mεε 'lɛε- 'yεlε- 'eke- 'zi -yrigba' 'ε 'yi εε?»

27 'Duŋ- Pieri 'a 'lɛmado gbe drɛɛwoa- 'egloole doo yaa Zesu do. 'Bhe klele 'tɛ, 'ke maagwlen -wele' 'bhe 'waati do 'kpɔ 'ɛ ba.

Mɛɛ mu 'ɛ -ja Zesu 'le Pilati ba

(Matie 27.1-2; 27.11-14; Maki 15.1-5; Luki 23.1-5)

28 'Bhe blaana, 'ke -o Zesu gole- Kaifu ba, 'bhɛɛ- 'ke -o gele- 'kele- *Romɛ mu a -janmatii Pilati ba zrwana 'tutu 'ɛ zi. 'Duŋ- Zuufu -kunlii mu 'ɛ waa wlale Pilati a 'fɛ -gbɛnɛ 'ɛ ɲla; 'kooko- -o bo 'wenj, 'bhɛɛ- -o so 'woo- Zuufu mu 'ɛ -waa' Paki 'feti 'ɛ ta pɛ 'ɛ 'bhlele.

29 'Bhɛla- -zayile, -janmatii Pilati 'gbu 'pwela- a ba 'fɛ 'ɛ ɲla, 'bhɛɛ- -e ɲnwa -o -lɛpale 'pɛɛlii-. 'Bhɛɛ- 'ke -yoo -lɔkpale doo: «'Ka -o -la 'zi 'yee- mɛɛ 'lɛɛ- ta win 'ɛ -dela ma ɛɛ?»

30 'Bhe klele 'tɛ, 'ke -wa zikpale Pilati ni doo: «'Ke mɛɛ 'lɛɛ- yaa klele bi -za 'yoo- kle mi 'le, 'waa -yaa nu nule -a -lɛnale 'e ni.»

31 'Bhe 'yi 'tɛ, 'ke Pilati 'a 'pele -o ni doo: «'Ka mu 'gbu 'a 'kun, 'bhɛɛ- 'ka ge -a 'kitikanle 'bhii- 'kaa kle gɔnɛ- 'la gbɛɛn- 'kaa- 'toŋ mu 'ɛ ta.» 'Bhe klele 'tɛ, 'ke Zuufu mu 'ɛ -wa zikpale Pilati ni 'ezin- doo: «Romɛ mu a 'toŋ mu 'ɛ ta, 'bhe 'seŋ 'laa -o 'o ni 'ke -o mɛɛ dɛ.»

32 'Bhɛɛ- klegbɛya 'ɛ 'yi, Zesu 'yaa- nu gale gɔnɛ- 'la gbɛɛn- -e 'bhe 'lɛɛjanlawoa 'elwale -so, 'bhe 'lɛswa ɲ 'bhɛɛ- gbɛɛn- bhe. (-Amasɔyi Zuufu mu 'sinii ta za 'ɛ ma waa -yaa mɛɛ dɛ -yrigbɛɛle do ta, 'duŋ- Romɛ mu 'ɛ 'mu -le -yaa -za 'yoo- kle mu dɛ 'bhe gbɛɛn-.)

³³ Pilati □wlaa 'ezin- -yaa' 'fε -gbεnε 'ε □la, 'kee-Zesu 'siile, 'bhεε- 'kee- 'bhε 'lrōkpale dɔɔ: «'Bhi -le 'ke Zuufu mu a -bhleŋgbe 'le εε?»

³⁴ 'Bhε klεle 'tε, 'ke Zesu 'a zikpale -a ni dɔɔ: «'E 'gbu -le 'bhε -jan 'ε -dwa 'e 'kpεe taa- mεε -bhεεke' mu -le 'bhε □kpa'a 'e 'lii 'mi ba zayi' εε?»

³⁵ 'Bhε 'yi 'tε, 'ke Pilati 'bhε zikpale Zesu ni dɔɔ: «'Mi -o 'ke Zuufu mi 'le εε? 'Yaa- mεε mu 'ε 'pegee 'sraka 'lena -kunlii mu 'ε -woo 'e 'lenaa- 'η ni, 'e -mε pε za 'gbu -la -kla εε?»

³⁶ Zesu 'bhε 'lεkwan- -a ni dɔɔ: «'An pε -bh-leŋgbeya 'ε -yaa -o 'drunyan 'lεε- 'bhε 'yi. 'Kee- 'kpa bi 'mi a pε -bhleŋgbeya 'ε -yoo 'drunyan 'lεε- 'bhε 'yi, 'mi a pε mεε mu 'ε 'yaa- nu 'η ta gwledanlε, 'kooko- waa sɔ 'η 'lenale Zuufu mu 'ε ni. 'Duŋ- 'an pε -bhleŋgbeya 'ε yaa -o 'trε 'lεε- 'bhε ta -gε.»

³⁷ 'Bhε klεle 'tε, 'ke Pilati 'a 'pele -a ni dɔɔ: «'Bhε bhla 'ε ba, 'yoo- 'ke -bhleŋgbe 'le εε?» Zesu 'bhε zikpa'a -a ni dɔɔ: «'E 'gbu 'yela- pe 'zi bhe dɔɔ: <'η 'yoo- 'ke -bhleŋgbe 'le>. -Woo' 'η □yaa 'bhεε- ma, 'bhεε- 'η □nwa 'drunyan 'lεε- 'yi 'bhεε- ma, 'kooko- 'η 'sreya- klε wlan 'ε ba zayi'. 'Ke mεε 'oo mεε 'la zan -o 'ke wlan a pε 'le, 'bhε zan 'e 'trōnkpa 'η 'yoo- -jan 'la 'wo zii' 'bhε □la.»

³⁸ 'Bhε 'yi 'tε, 'ke Pilati 'a 'lrōkpale dɔɔ: «-Mεle ke wlan 'le εε?»

Zuufu mu 'ε pe 'kaa -o Zesu dε

(Matie 27.15-31; Maki 15.6-20; Luki 23.13-25)

-E yanle- 'bhε -jan 'ε 'wolele, 'kee- 'pwele -yaa' 'fε 'ε □la, 'bhεε- 'kee- gele- Zuufu mu 'ε ba -yrε ta.

'Bhɛɛ- 'ke -ya pele- -o ni dɔɔ: «'Naa -za 'yɔɔ- do 'kpɔ 'yele- mɛɛ 'lɛɛ- zi 'ke 'bhɛ klɛ -a dɛ win 'le.

³⁹ 'Duŋ- 'kaa- 'sinii ta za 'ɛ ma, lɛɛ 'oo lɛɛ, 'kaa- Paki 'feti 'ɛ ta, 'mi ploomawo -kaso 'yi mi do ma 'ka ni, 'ka -o -a zi 'bhii- 'ŋ 'ploo- Zuufu mu 'ɛ -waa' -bhleŋgbe 'ɛ ma ɛɛ?»

⁴⁰ 'Bhɛ klɛle 'tɛ, 'ke -o 'pɛɛn gbɛ drɛɛwole 'ezin- 'ke -wa pe dɔɔ: «'Ōn ōn, 'yaa 'ploole- -a ma! 'Ploo- Barabasi -la ma!» 'Bhɛɛ- 'duŋ- Barabasi -yaa 'ke mɛɛ dɛ mi do -la -le.

19

-O Zesu dɛza -kpan -balaa' 'a ta

¹ 'Bhɛ 'yi 'tɛ, 'ke Pilati 'a 'pele dɔɔ -o Zesu 'kun 'bhɛɛ- -wa zita zɔn 'ke gbanbhle 'le.

² -Srwase' mu 'ɛ -o zungble do □taan 'ke lɛɛ mu 'le, 'bhɛɛ- -o 'bhɛ -dwa Zesu 'wiŋ- 'bhii- -bhleŋgbe ŋgblo ma 'faa do gbɛɛn-. 'Bhɛɛ- 'ke -o dunɛ- 'tɛn gbɔɔn do 'klale -a ta.

³ 'Bhɛ blaɛn, 'ke -woo -mabɛɛnle 'a -din, 'ke -wa pele- -a ni dɔɔ: «Zuufu mu a -bhleŋgbe, bhaa 'e bo 'e 'yɛ ma! Zuufu mu a -Bhleŋgbe, bhaa 'e bo 'e 'yɛ ma!» 'Bhɛɛ- -o -yaa -a 'tronwii zii'.

⁴ 'Bhɛ blaɛn, Pilati 'pwe gbɛ drɛɛwoa- 'ezin- 'pɛɛlii-, 'ke -ya pele- -zamaa' 'ɛ ni dɔɔ: «-Ka 'ka 'yɛkpa -gɛ doo, 'ŋ nu nule 'kele- 'ka ni 'pɛɛlii- -gɛ, 'kooko- 'kaa 'yaango- 'bhii- 'naa -za 'yɔɔ 'kedo- 'kpɔ 'yele- -a zi 'ke 'bhɛ klɛ -a dɛ win 'le.»

⁵ Zesu 'pwela- 'tɛ 'pɛɛlii-; lɛlɛ zungble do -yaa -a ŋgblo ma, 'bhɛ 'pegee -bhleŋgbe ta dunɛ- 'tɛn gbɔɔn do -yaa -a ta. 'Bhɛɛ- 'ke Pilati 'a 'pele mɛɛ mu 'ɛ ni 'tɛ dɔɔ: «'Kaa- mɛɛ 'ɛ 'yele- -gɛ!»

6 'Duŋ- 'sraka 'lena -kuŋlii mu 'ε 'pegee -Waanbhaa' gba 'Fε -Gbεnε 'ε gooba mu 'ε -o Zesu 'yele-, 'ke -o 'pεenle 'ke -wa pe dɔɔ: «-A gbaan -yriɓbεele do ta, 'bhεε- -e ga! -A gbaan -yriɓbεele do ta, 'bhεε- -e ga!» 'Bhεε- Pilati pe -o ni dɔɔ: «'Ka mu 'gbu 'a 'kun, 'bhεε- 'ka ge a gbaanle -yriɓbεele do ta, -amasrɔyi, wlan 'ε ni, 'mi 'naa -za 'yɔɔ- do 'kpɔ 'yele- -a zi 'ke klε -a dε win 'le.»

7 'Bhε klεle 'tε, 'ke Zuufu -kuŋlii mu 'ε -wa zikpale Pilati ni 'ezin- dɔɔ: «'Toŋ do -o 'o 'kɔɔ, 'bhε 'toŋ 'ε ta, -yoo 'ke dε pε 'le, -amasrɔyi -ya -pia -a 'gbu ma 'kaa -yoo 'ke -Waanbhaa' Gbe 'le.»

8 Pilati 'bhε -jan 'ε 'male-, 'ke -gblaan baan' 'klale -a -yi.

9 -E wla gbe drεεwole -yaa' 'fε 'ε □la, 'bhεε- 'kee- Zesu 'lrɔkpale 'ezin- dɔɔ: «'Bhi da 'naa- -a ma εε?» 'Duŋ- Zesu 'laa 'bhε -jan 'ε 'lεkunle -a ni.

10 'Bhε 'yi 'tε, 'ke Pilati 'a 'pele Zesu ni dɔɔ: «'Yaa -o -wele' 'mi ni εε? 'Yaa 'yaango- 'bhii- 'bhε 'seŋ -o 'η ni 'ke 'η ploɔ 'e ma, 'bhεε- 'bhε 'seŋ -o 'η ni 'ezin- 'ke 'an klε 'bhεε- -woo 'e gbaan -yriɓbεele 'ε ta εε?»

11 'Bhε klεle 'tε, 'ke Zesu 'bhε zikpale -a ni dɔɔ: «'Bhε 'seŋ do 'kpɔ 'laa -yaa nu 'solε- klεle- 'e ni, 'ke yaa 'e go 'kεla laanima -Waanbhaa' 'bhε □naa 'e ni 'bhε ba. 'Bhεla- -zayile mεε 'la zan 'η □kwan, 'bhεε- 'ke 'bhε □nwa 'η 'lenale 'e ni, 'bhε zan a -za 'yɔɔ- 'ε gblaan 'yiya- 'ke 'bhε kan 'yaa- pε 'ε ta.»

12 Pilati 'bhε -jan 'ε 'male 'tε, -e -yaa 'plooyrε- -glin 'zi Zesu ma. 'Duŋ- Zuufu mu 'ε dɔle 'pεenle- ma 'ke -wa pele- dɔɔ: «'Kee 'ploola- mεε 'lεε- ma, 'yaa -o 'ke -bhlenɓbe -gbεnε Sezaa 'bhεgwlen- 'le. -Amasrɔyi 'ke mεε 'oo mεε 'la zan 'a 'gbu klε 'zi

'ke -bhleṅbe 'le 'bhe zan 'e kle -bhleṅbe -gbene Sezaa -soonni' -la -le.»

¹³ Pilati 'bhe -jan 'e 'male- 'te, 'ke -ya pele- mee mu 'e ni 'kaa -o ge Zesu 'le 'peeli-; 'bhe- 'ke 'yee- Pilati 'gbu gele- yaale yre 'la -o -yaa 'bhe sii Ebre wli 'e 'yi doo: <Gabata>. 'Bhe 'yi -le 'kitikan mi 'e 'yaakpe-.

¹⁴ 'Bhe □kla Zuufu mu a Paki 'feti 'e 'lekpa yi 'e ma, -yrekpa' 'waati 'e ba. Pilati pe Zuufu mu 'e ni doo: «'Kaa- -bhleṅbe 'e 'yele- -ge!»

¹⁵ 'Bhe klele 'te, 'ke -o 'peenle doo: «-Yoo 'ke de pe 'le! -Yoo 'ke de pe 'le! -A gbaan -yrigbele 'e ta!» Pilati pe -o ni doo: «'Kaa- zi 'bhii- 'η 'kaa- -bhleṅbe 'e gbaan -yrigbele ta ee?» 'Sraka 'lena -kunlii mu 'e -wa zikpa- -a ni doo: «'Waa- -bhleṅbe 'bheke 'laa -o -bhleṅbe -gbene Sezaa bla.»

¹⁶ 'Bhe klele 'te, 'ke Pilati Zesu 'kpale -o 'koo, 'koko- -srwase' mu 'e ge -a gbaan -yrigbele 'e ta. 'Bhe- -o Zesu □kwan, 'bhe- -o -ja -a gbaan yre noo- -yrigbele 'e ta.

Zesu gbaanyre -yrigbele do ta

(Matie 27.32-44; Maki 15.21-32; Luki 23.26-43)

¹⁷ -O -yaa nu Zesu 'gbu gbaanle -yrigbele 'la ta, -o 'bhe 'kwe 'e -dwa -a 'gbu 'wiin-. 'Bhe- -e -gwa Zeruzalemu -wa 'e 'kpee 'bhe 'le, 'kee- gele- yre 'la -o -yaa 'bhe sii: «Mee ṅgblo bhele' yre» 'bhe □noo, -o 'bhe sii 'ezin- Ebre wli 'e 'yi doo: «Goligota»

¹⁸ -O bhole 'bhe yre 'e □noo, 'ke -srwase' mu 'e -o Zesu gbaanle- -yrigbele 'e ta. 'Bhe- -o mee -bheke' ple -gbaanna -yrigbele ple ta -a -din 'ezin-: -a do -yaa -a gbe -yie' ta, 'bhe- -a -vindo'

'ε 'yaa- -a gbε -koo ta, 'bhεε- 'yee- Zesu 'gbu 'yaa-
-o plεη-.

¹⁹ Pilati pe -o 'sεwε do yɔɔndε -yripeenε do ta,
'bhεε- -o 'bhε gbaan Zesu trala -yrigbεεle 'ε ta. -O
-za 'la 'bhε yɔɔndia- 'bhε -le -gε:

«Nazareti Mi Zesu, Zuufu mu a Bhlenḡbe.»

²⁰ Zuufu mu -bebe 'bhε -yripeenε 'ε ta 'sεwε 'ε
tapia-, -amasrɔyi -o Zesu -gbaanna -yrigbεεle 'ε
ta yrε 'la □nɔɔ, 'bhε 'yaa- Zeruzalemu -wa 'ε -din.
-O 'yee- 'sεwε 'ε yɔɔndia- wli yaga -la -yi: Ebre
wli, 'bhεε- Latεn wli, 'bhε 'pegee Grεki wli.

²¹ 'Bhε 'yi 'tε, 'ke Zuufu mu a *'sraka 'lena -kunlii
mu 'ε -wa pele- Pilati ni dɔɔ: «'Yaa yɔɔndεle 'tolε-
'te dɔɔ: <Zuufu mu a -bhlenḡbe>. -A yɔɔndε dɔɔ:
<Mεε 'lεε- -ya -pia dɔɔ: 'Mi -le 'ke Zuufu mu a
-bhlenḡbe 'ε 'le.»»

²² 'Bhε klεle 'tε, 'ke Pilati 'a 'lεkunle -o ni dɔɔ: «'N
'kela 'bhε yɔɔndia- gban 'bhε -le nu bolε.»

²³ -Srwase' mu 'ε -o yanle Zesu gbaanlele
-yrigbεεle 'ε ta, 'ke -wa tapε mu 'ε 'sile, 'bhεε-
'ke -woo -yiciεnle 'eke- ma -lε yiziε: -srwase' mu
'ε 'kpen dɔ -yaa -lε do do. -Wa ta dunε- gbɔɔn 'ε
□sia 'ezin-; 'Bhε dunε- 'ε 'srale- -yaa 'ke sɔ -laa do
-la -le 'kee- da laanima, 'kee- nu 'tεnlε- 'traa.

²⁴ 'Woo- -srwase' mu 'ε -o pe 'eke- ni dɔɔ: «-Kɔɔ'
'laa 'yee- dunε- gbɔɔn 'lεε- 'peedεε, 'duη- -kɔɔ'
'tete dɔ -a ta, 'bhεε- 'ke mεε la zan 'a □sia -e bo
'bhεε- zan ni.» 'Bhε klεgbeya 'ε gbεεn- bhe, -jan
'la yɔɔndεle -yaa -Waanbhaa' 'sεwε 'ε 'yi, 'bhε 'la
-lεswa□, 'bhε -jan 'ε 'yaa- dɔɔ:

«-Woo 'η tapε mu 'ε 'yiciεnna 'eke- ma.

'Bhεε- -o 'tete -dwa 'η ta dunε- gbɔɔn 'ε ta.»

-Srwase' mu 'ε -o -za 'la □kla 'bhε -le bhe.

25 Le mu 'la dulale -yaa -o Zesu -gbaanna -yrigbæele 'la ta 'bhe -din, 'mu -yaa -a nɛɛ Mari 'pegee 'bhe nɛɛnɛ- le, 'bhɛɛ- Klopasi 'na Mari, 'bhe 'pegee Magidala -wa la Mari.

26 Zesu 'a nɛɛ □ya, 'bhɛɛ- -yaa' *-klanlanɛ 'la -za -yaa sɔ -a ni, -e 'bhe dulale □ya -a nɛɛ -din. 'Bhɛla- -yile 'ke -ya pele- -a nɛɛ ni dɔɔ: «'N nɛɛ, 'e gbe -le -gɛ.»

27 'Bhe blaana, 'ke -ya pele- yaa -klanlanɛ 'ɛ ni dɔɔ: «'E nɛɛ -le -gɛ.» -A 'san 'bhe yi 'ɛ ma, 'bhe -klanlanɛ 'ɛ Zesu nɛɛ -kwan 'elrele, 'bhɛɛ- -ya □kpaa -yaa' 'fa -la mu 'ɛ ba.

Zesu gagbeyā

(Mati 27.45-56; Maki 15.33-41; Luki 23.44-49)

28 'Bhe blaana, Zesu 'gbu 'a 'yaangole 'bhii- -za 'ɛ 'kpɛn 'lɛsɔle -yaana gban, 'ke -ya pele- dɔɔ: «-Yi 'mi -lɔ -o 'ŋ dɛ 'zi». -E 'bhe □pia win 'la ma 'kooko- -Waanbhaa' 'Sewe 'ɛ 'yi jan 'ɛ 'lɛsɔ-.

29 'Bhe klele 'tɛ, gbɔ do dulale -yaa 'bhe yɛɛ 'ɛ □nɔɔ. 'Bhe 'pale- -yaa 'ke -drɔɔ 'tɔnle- do 'le. -Srwase' mu 'ɛ -o -gblanluu' -fɔlu' 'fɔlu do □wlaa 'bhe -drɔɔ yue 'tɔnle 'ɛ ba. 'Ke -o 'bhe -gblanluu' 'ɛ 'yɛle toɔ do yin 'lii, 'bhɛɛ- 'ke -o 'bhe 'kpale Zesu 'lii 'ɛ -din.

30 Zesu 'bhe -drɔɔ yue 'tɔnle- 'ɛ danle -a nɛɛ ma, 'ke -ya pele- dɔɔ: «-Za 'kpɛn 'lɛswa□!» 'Bhe klele 'tɛ, -ya ŋgblo zinale, 'ke -a nii- 'ɛ gole- -a -yi.

-Srwase' mi do Zesu gbaa 'ɛ □pwan -a 'sien 'yi 'ke -di 'le

31 'Bhe yi 'ɛ 'yaa- Zuufu mu a Paki 'feti 'ɛ 'lekpa yi 'ɛ 'le. 'Bheɛ- Zuufu -kunlii mu 'ɛ waa -yaa zi 'bhii- mɛɛ mu 'la gbaanle -o -yrigbæele mu 'ɛ

ta, -yitrɛ' yi 'ɛ 'bhɔ 'mu ma -yrigbɛɛle mu 'ɛ ta. -Amasroyi, 'bhe 'taaleɛyi -yitrɛ' yi 'ɛ 'yaa- -yitrɛ' yi -gbɛnɛ 'le. 'Bhɛla -zayile -yrekpaɛ' do 'la 'yaa- -a -lɛɛ bhe, Zuufu mu a *'sraka 'lɛna -kunlii mu 'ɛ -ja 'tɛnlɛ- Pilati ma, 'bhɛɛ- -o -sromabwa 'bhe ni dɔɔ 'bhe 'a 'to 'bhɛɛ- -o ge mɛɛ 'la zan mu gbaanle -yaa -yrigbɛɛle mu 'ɛ ta 'mu gaan mu 'ɛ 'ciɛn, 'kooko- 'mu ga blaale, 'bhɛɛ- -o 'mu -gbaa mu 'ɛ go -yrigbɛɛle mu 'ɛ ta.

³² 'Bhe klele 'tɛ, 'ke -srwase' mu 'ɛ -o nule-, 'bhɛɛ- -o mɛɛ plɛ 'la 'pegee Zesu -gbaanna 'eke- zi -yrigbɛɛle mu 'ɛ ta, -o 'bhe do gaan mu 'ɛ 'ciɛnna-, 'bhɛɛ- -wa plɛ mi 'ɛ 'bhe gaan mu 'ɛ 'ciɛnna- 'ezin-.

³³ -O bhɔle Zesu ta, 'ke -wa yele- 'bhii- -e -gaa gban; 'bhɛla- -zayile waa gaan mu 'ɛ 'ciɛnlɛ-.

³⁴ 'Duɲ- -srwase' mu 'ɛ do Zesu gbaa 'ɛ ɲpwan -a 'siɛn 'yi 'ke -dibhɛ' do 'le. 'Bhɛɛ- 'ke -yi 'pegee yien 'pwele 'bhe yrɛ 'ɛ ɲnɔɔ blaale-.

³⁵ Mɛɛ 'la zan -o -za mu 'lɛɛ- klegbɛya 'ɛ 'yikla zii' 'ka 'kɔɔ, -yoo kleyrɛ ɲya kpataakpa. 'Bhɛɛ- -yoo -jan 'la 'wo zii' bhe 'bhe -o 'ke wlan 'le. -A 'gbu 'a 'yaango- 'bhii- -yaa' 'srɛya- klele 'ɛ 'bhe -o 'ke wlan kpataakpa 'le. -E 'bhe -za mu 'ɛ klegbɛya 'ɛ ɲpia, 'kooko- 'ka mu 'ka kpa -yaa' 'srɛya- klele 'ɛ 'yi 'ezin-.

³⁶ Wlan 'ɛ ni, bhe -za mu 'lɛɛ- ɲkla, 'kooko- -Waanbhaa' a 'Sɛwɛ 'ɛ 'yi -jangɔ' do 'lɛɛ- 'bhe 'lɛsɔ-; 'bhe -jan 'ɛ 'yaa- dɔɔ: «*Waa nu -a bhɛlɛ' mu 'ɛ do 'kpɔ 'ciɛnlɛ-.*»

³⁷ 'Bhɛɛ- -a pele -o -Waanbhaa' a 'Sɛwɛ 'ɛ gɔn do zi 'ezin- dɔɔ: «*-O mɛɛ 'la zan -pwan -a 'siɛn 'yi, -o nu -o -yrekpalɛ 'bhe zan ta.*»

*Zesu gbaa binyɛ**(Matie 27.57-61; Maki 15.42-47; Luki 23.50-56)*

³⁸ 'Bhɛ blaɛn, Zozɛfu 'la 'yaa- da Arimate -wa 'ɛ ta, 'bhɛ ɲnwa -sromaboɛ Pilati ni dɔɔ 'bhɛ 'a 'to 'bhɛɛ- -e Zesu gbaa 'ɛ go -yriɣbɛɛle 'ɛ ta. 'Yee-Zozɛfu 'duɲ- -yaa 'ke Zesu a -klanlanɛ mu 'ɛ do 'le gaanyi', -amasɔyi -e -yaa -gblaɛn Zuufu -kuɲlii mu 'ɛ 'yɛ 'lɛɛ. Pilati -dwa 'bhɛ ɲla. -Ayile 'ke 'yee- Zozɛfu 'nule Zesu gbaa 'ɛ 'silɛ-, 'bhɛɛ- 'kee-gele- 'kele-.

³⁹ 'Bhɛɛ- Nikodɛmu 'la ɲnwa Zesu ba 'elwale -sɔ -bi do zi, 'bhɛ ɲnwa 'ezin- 'kpale- Zozɛfu ba. 'Bhɛ ɲnwa 'ke 'kilo mia do bhɛ vu -lasiklɔɔ -gblɛn 'nrɛle- plɛ -yizaale 'le 'eke- ba: miri 'pegee aloɛsi.

⁴⁰ -O mɛɛ plɛ Zesu gbaa 'ɛ ɲsia, 'bhɛɛ- -o sɔɣbɛ 'pu 'penpen mu -yrela -a gbaa 'ɛ ma, 'bhɛ 'pegee -o -yɔɔn -gblɛn 'nrɛle- ɲklaa 'a ta, 'bhii- Zuufu mu gbaa bin ɣɔnɛ- 'la gbɛɛn- bhe.

⁴¹ -O Zesu -gbaanna -yriɣbɛɛle 'ɛ ta yɛ 'la ɲnɔɔ, -yri gba do -yaa 'bhɛ yɛ 'ɛ ɲnɔɔ. 'Bhɛɛ- mɛɛ bu -gluu drɛɛ do -yaa 'bhɛ -yri gba 'ɛ ɲla, 'bhɛɛ- -waa mɛɛ gbaa -bhɛɛke' do 'kpɔ binlɛ -lido' 'bhɛ 'yi.

⁴² 'Bhɛ yi 'ɛ 'yaa- Zuufu mu a Paki 'fɛti 'ɛ 'lɛkpa yi 'la 'le bhe, 'bhɛɛ- -o mɛɛ bu -gluu 'la ɲya, 'bhɛ 'yaa- Zesu gbaanle -yaa -yriɣbɛɛle 'la ta yɛ 'la ɲnɔɔ 'bhɛ -din. 'Bhɛɛ- 'yee- Zozɛfu 'pegee Nikodɛmu Zesu gbaa 'ɛ ɲbian 'bhɛ bu -gluu 'ɛ 'yi blaale-.

20*Zesu Kɛsi -bwela gale ba**(Matie 28.1-8; Maki 16.1-8; Luki 24.1-12)*

1 'Kangɔple 'ε ma zrwan 'tutu 'ε zi, yrɛma -yaa 'bunbun 'waati 'la ba -li, 'ke Magidala -wa la Mari 'e 'wɛnle-, 'bhεε- 'kee- gele- Zesu bu 'ε ta. -O bu -gluu 'ε 'liitaan- vlε -kpuŋ 'la 'le, -e 'bhε gole □ya bu -gluu 'ε 'lii.

2 'Bhε klεle 'tε, 'kee- blasanle, 'kee- gele- 'tɛnlε- Simɔ Pieri 'pegee Zesu a -klanlanε 'la -za -yaa sɔ 'yee- Zesu 'gbu ni 'bhε mu ma, 'bhεε- -e pe -o ni dɔɔ: «-O Mɛɛzan gbaa 'ε -gwa -a bu -gluu 'ε 'yi, 'bhεε- -wa -kpaɔ yrε 'la □nɔɔ 'waa 'bhε yrε 'ε dɔ.»

3 'Bhε yrε do 'ε □nɔɔ bhe, Simɔ Pieri 'pegee Zesu a -klanlanε 'bhεεke do 'ε -o 'bhε -jan 'ε 'male-, 'ke -o 'pwele, 'bhεε- 'ke -o gele- bu -gluu 'ε ta.

4 -O mɛɛ plε -yaa blasan- 'zi 'eke- zi; 'duŋ- Zesu a -klanlanε -bhεεke' do 'ε 'bhε blasaan- blaale- 'ke 'bhε kan Pieri ta. 'Bhɛla -zayile 'bhε □wlaa bu 'ε ta Pieri 'lɛɛ.

5 -E -kulaa', 'ke -ya -yrɛkpale bu -gluu 'ε 'yi, 'bhεε- 'kee- Zesu gbaa 'ε ma sɔgbε 'pu 'penpen mu 'ε 'kpaale- 'yele- 'trε ma. 'Duŋ- 'yee- 'gbu 'laa wlalε bu -gluu 'ε zi.

6 'Bhε blaana 'waati sa 'kanle-, 'ke Simɔ Pieri 'nule; 'ke 'bhε 'wlale bu -gluu 'ε zi. 'Bhεε- 'ke 'bhε sɔgbε 'pu 'penpen mu 'ε klaale ye- 'trε ma.

7 'Bhεε- -o sɔ 'la 'yrela- Zesu ŋgblo ma Pieri 'bhε □ya 'ezin-; 'bhε sɔ 'ε 'bhε 'laa -yaa sɔgbε -vin 'ε ba, 'duŋ- 'bhε gbekpale -yaa 'eke- 'yi 'edanma.

8 'Bhε 'yi 'tε, Zesu a -klanlanε 'la □bhwa 'elwale bu 'ε ta, 'ke 'bhε 'wlale bu -gluu 'ε zi 'tε. 'Bhε Zesu ma sɔgbε mu 'ε 'klaale- 'la □ya 'bhε □nɔɔ, 'ke 'bhε 'e 'kpale -a -yi 'bhii- -e -bwela kpataakpa gale ba.

9 -Amasɔyi, -jan 'la yɔɔnde- -yaa -Waanbhaa' a 'Sɛwε 'yi dɔɔ -a -lɛdulale -yaa dɔɔ Zesu nu

bwele gale ba, -yaa' -klanlanε mu 'ε waa 'bhe -jan 'ε 'yimalε -li -bi.

¹⁰ 'Bhe blaani, 'ke 'yee- Zesu a -klanlanε ple 'ε -o nule- -o -zanta' -o ba -le ma.

Zesu 'pwela- Magidala Mari ba

(Mati 28.9-10; Maki 16.9-11)

¹¹ 'Bheε- 'duŋ-, 'bhe 'waati 'ε ba, Mari dulale -yaa 'pεlii- Zesu bu 'ε -din, 'bheε- 'kee- wisi. -E -yaa wisi zii' bhla 'la ba, 'ke -ya makulale, 'bheε- 'kee- bu -gluu 'ε 'yiglinle.

¹² 'Bhe □nɔɔ bhe, 'kee- -mlεkε' ple yaale ye- Zesu gbaa 'ε 'kpaale- -yaa yre 'la □nɔɔ 'bhe □nɔɔ. Dunε- 'pu 'penpen mu -yaa 'mu ta, 'bheε- -a do yaale -yaa Zesu ŋgblo 'ε 'kpaale- -yaa yre 'la □nɔɔ 'bhe □nɔɔ. 'Bheε- -a -vindo' 'ε 'yaa- Zesu gaan mu 'ε 'kpaayre- 'ε □nɔɔ.

¹³ 'Bhe klεle 'tε, 'ke -mlεkε' mu 'ε -o 'yee- Mari 'lrokpale dɔɔ: «'Eε le! -Mele -kla 'bheε- 'yoo- wisi' zii' εε?» Mari 'a 'lekwan- -o ni dɔɔ: «-Woo 'η Zaan gbaa 'ε □sia, 'bheε- -wa -kpaayre 'la □nɔɔ 'naa 'bhe dɔ.»

¹⁴ -E yanle 'bhe -jan 'ε 'wolele, -ya -yrekpale -a -zanta', 'kee- Zesu dulale ye-, 'duŋ- yaa 'yaangolε 'bhii- Zesu -le -yaa 'kele-.

¹⁵ 'Bhe klεle 'tε, 'ke Zesu 'a 'pele 'a ni dɔɔ: «'Eε Le, -mele -kla 'bheε- 'yoo- wisi' zii' εε? 'Yoo- -dela -glin 'zi εε?» 'Yee- Mari 'kpee ma -yri gbazan 'ε 'bhe -le -yaa 'kele-, 'bhela- -zayile -ya □pia -a ni dɔɔ: «'N 'yoo- Zesu gbaa 'ε 'bheε- -glin 'zi. 'Ke 'bhi -le 'a □sia, -a pe 'η ni, 'bheε- 'ya □kpaayre 'la □nɔɔ, 'bheε- 'η ge -a 'silε-.»

¹⁶ 'Bhe 'yi 'tε, 'ke Zesu 'a 'pele -a ni dɔɔ: «Mari!» Mari 'e 'yrekpale -a -zanta', 'ke -ya pele- Ebre wli

'ε 'yi dɔɔ: «Rabuni!» ('Bhε 'yi -le dɔɔ: «'O Daan mi.»)

¹⁷ Zesu pe a ni 'ezin- dɔɔ: «'Yaa 'yanle- 'η ma, -amasroyi 'naa gele -li laanima 'η Dε -Waanbhaa' ba. 'Bhi 'duŋ- ge -a pe 'η nεεnε- mu 'ε ni dɔɔ 'η ge 'zi laanima 'η Dε -Waanbhaa' 'la -yoo 'ka Dε 'le 'ezin- bhe 'bhε ba; 'bhε 'pegee 'mi 'a -Waanbhaa' 'la -yoo 'kaa- -Waanbhaa' 'le 'ezin- bhe 'bhε ba.»

¹⁸ 'Bhε klεle 'tε, 'ke Magidala -wa la Mari gele- -a pele Zesu a -klanlanε mu 'ε ni dɔɔ: «'Ee! 'Ŋ Mεεzan □ya!» 'Bhεε- Zesu -jan 'la □woa -a ni, -e 'bhε 'yigoonna -o ni.

Zesu 'pwεla- -yaa' -klanlanε mu 'ε ba

(Matie 28.16-20; Maki 16.14-18; Luki 24.36-49)

¹⁹ 'Bhε 'kanɔpλε do 'ε ma yroma 'ε zi, Zesu a -klanlanε mu 'ε -woo -lekpa'a 'eke- ta 'fε do -la, 'bhεε- -o 'bhε 'fε 'ε bhε □bwa -o ta; -amasroyi -o -yaa -gblaan 'zi Zuufu -kunlii mu 'ε 'lεε. 'Bhε klεle 'tε, 'ke Zesu 'nule, 'kee- dulale -o plen-, 'bhεε- 'ke -ya pele- -o ni dɔɔ: «Bhaa -Waanbhaa' yilabla 'na 'ka ni!»

²⁰ -E yanle 'bhε -jan 'ε 'wolele -o ni, 'ke -ya 'koolaalii mu 'ε 'pegee -a 'sien 'yi 'ε zronle- -o ni. -Ayile, 'ke -yaa' -klanlanε mu 'ε zrukpaale 'egbenele -o Mεεzan 'yelowo bhe 'bhε -zayi'.

²¹ Zesu 'a 'pe gbε dreεwoa- -o ni dɔɔ: «Bhaa -Waanbhaa' yilabla 'na 'ka ni! 'Ŋ Dε 'mi 'winbwa- gɔnε- 'la gbεεn- 'mi -o 'ka mu winbo 'zi 'ezin- 'bhε -la gbεεn-.»

²² -E yanle 'bhε -jan 'ε 'wolele, 'ke -ya -lii -ploo 'pεenle -o ta, 'bhεε- 'ke -ya pele- -o ni dɔɔ: «-Ka Lii 'Wen 'ε 'sroowo!

23 'Ke 'ka mɛɛ 'la zan mu a -za 'yɔɔ- mu -sroma -yaan, -Waanbhaa' nu 'bɛ zan mu a -za 'yɔɔ- mu 'ɛ ma -sroma 'yanlɛ-; 'duŋ- 'ke 'ka 'laa dɔlɛ -a -la 'ke 'ka mɛɛ 'la zan mu a -za 'yɔɔ- mu -sroma yan, -Waanbhaa' laa nu 'bɛ zan mu 'ɛ -waa' -za 'yɔɔ- sroma 'yanlɛ- 'ezin-.»

Zesu 'pegee Toma

24 'Duŋ-, Zesu 'pwɛla- -yaa' -klanlanɛ mu 'ɛ ba 'waati 'la ba, -yaa' -klanlanɛ vu ta plɛ 'ɛ, -o ba mɛɛ do 'la 'ke -o -yaa 'bɛ sii Toma, 'bɛɛ- 'ke -o 'bɛ 'tɔkpa- <Yonɛ->, 'bɛ 'laa -yaa -o ba 'bɛ 'waati 'ɛ ba.

25 'Bɛla- -zayile, -klanlanɛ -vin mu 'ɛ -wa ɲpia -a ni dɔɔ: «'O mɔɔ Mɛɛzan 'ɛ ɲya.» 'Duŋ- Toma 'a zikpa- -o ni dɔɔ: «'Ke 'naa 'pɔnli mu 'ɛ bla- bɛkpɔɔ mu 'ɛ 'yelɛ- -a 'kɔɔlaalii mu 'ɛ ɲnɔɔ, 'bɛɛ- 'ke 'naa 'ɲ gbɛnɛbɛ do wlalɛ 'bɛ 'pɔnli mu 'ɛ bla- bɛkpɔɔ mu 'ɛ 'lii 'pe, 'bɛ 'pegee 'ke 'naa 'ɲ gbɛ 'kpalɛ- -a 'sien 'yi -dibɛ- bla- kpɔɔ 'ɛ 'lii 'pe, 'naa nu 'ɲ 'kpalɛ- 'ka 'wojan- 'ɛ 'yi.»

26 -Gbɛɛyi' do 'kanle- bla- Zesu a -klanlanɛ mu 'ɛ 'klalɛ- -yaa 'eke- ba 'ezin- 'fɛ 'ɛ ɲla, 'bɛɛ- 'gborobɛ 'ɛ bɔlɛ -yaa -o ta. 'Bɛɛ- Toma -yaa -o ba 'taalɛɛyi. 'Bɛ ya 'ɛ 'yi, 'ke Zesu 'pwɛle -a -yi, 'kee- dulalɛ -o plɛŋ-, 'bɛɛ- 'ke -ya pele- -o ni dɔɔ: «Bhaa -Waanbhaa' -yaa' yilabla 'ɛ 'na 'ka ni!»

27 'Bɛ bla- 'ke -ya pele- Toma ni dɔɔ: «Nu 'e gbɛ -nɛbɛ' 'ɛ ɲzwan 'ɲ 'kɔɔlaalii mu 'ɛ ɲnɔɔ -gɛ, 'bɛɛ- -o -glin doo; 'bɛɛ- 'e gbɛ 'kpa 'ɲ 'sien 'yi yrɛ 'lɛɛ- ɲnɔɔ gɛ doo. 'Yaa 'e 'kpee klɛlɛ plɛ 'mi ma, 'duŋ- 'e 'kpa 'mi 'yi!»

28 'Bhε klεle 'tε, 'ke Toma 'a 'lεkunle -a ni dɔɔ: «'Ee! 'Mi -le 'η Zan 'pegee 'an -Waanbhaa' 'le!»

29 'Bhε 'yi, 'ke Zesu 'a zikpale 'a ni dɔɔ: «'E 'mi 'yelawoa, 'bhεla- -yile 'yee □kpa 'mi 'yi εε? 'Duη- mεε 'la zan mu laa 'η 'yεε-, 'bhεε- -woo kpa 'η 'yi bhe, 'bhε zan mu a pε -yinra'!»

Zaan 'yee- -Jan 'Nrāle- 'sεwε 'lεε- yɔɔndia- win 'la ma

30 Zesu 'sɔle- maza -bebe 'bhεεke mu □kla 'ezin- yaa' -klanlanε mu 'ε 'yρε ma, 'duη- 'waa 'mu 'kpen 'yigɔɔnlε 'yee- 'sεwε 'lεε- 'yi.

31 'Duη- -o -za mu 'lεε- yɔɔndia-, 'kooko- 'ka 'ka kpa -a -yi 'bhii- Zesu -le 'ke Mεε -Bhee Mi -Kpɔsɔɔ Krisi 'ε 'le, 'bhε 'pegee 'ka 'ka kpa -a -yi 'bhii- 'yele- 'ke *-Waanbhaa' Gbe 'ε 'le. 'Bhεε- 'kooko- 'ke 'ka 'ka □kpa -a 'yi, bole -yρε ma -si 'la -dan' 'laa -o 'bhε ma, 'ka 'bhε 'srɔwo- -a 'tɔ 'ε -srɔyi'.

21

Zesu 'pwεla- -yaa' -klanlanε 'srwaple- ba

1 'Bhε blaان 'waati sa, 'ke Zesu 'pwεle 'ezin- yaa' -klanlanε mu 'ε ba Tiberiadi -draa 'ε bhonla. -E -pwεla -o ba gɔnε- 'lεε- 'bhεε- gbεen-:

2 Simɔ Pieri 'pegee Toma (-o -yaa 'bhε sii -Nε Yonε-), 'bhεε- Natanaeli ('bhε 'yaa- da Kana -wa 'ε ta, Galile 'klεn 'ε 'yi) 'bhεε- Zebede gbe plε 'ε 'bhε 'pegee Zesu a -klanlanε 'bhεεke plε, -o 'kpen 'klale- -yaa 'eke- ba.

3 Simɔ Pieri pe -o ni dɔɔ: «'Nj gele- kaa dεyρε- nɔɔ-.» 'Bhεε- Zesu a -klanlanε -vin mu 'ε pe a ni dɔɔ: «'O mɔɔ nu gele 'ezin- 'e zi.» -O -ja 'bhεε- 'yi

'tε, 'ke -o 'sanle -yitakon 'ε 'yi. 'Dun- waa kaa do 'kpo dele 'bhe -bi 'ε zi.

⁴ Yrema 'kanle- -saan bhla 'la ba, 'ke Zesu 'pwele -a -yi, 'bheε- 'kee- dulale -draa 'ε bhonla. 'Dun- -yaa' -klanlanε mu 'ε waa 'yaangole 'bhii- 'yele- -yaa 'kele-.

⁵ 'Bhe klele 'tε, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni doo: «-Ne -zwanne mu, 'ka kaa □kwan εε?» -O 'bhe zikpaa -a ni doo: «'On on, 'waa pe 'kedo- 'kpo 'kunle-.»

⁶ 'Bhe klele 'tε, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni doo: «-Ka yro 'ε bo -yitakon 'ε gbe -yiε' 'yi, 'bheε- 'ka nu kaa mu 'kunle- 'bhe □noo.» -O 'bhe bole 'bhe yre 'ε □noo 'tε, 'ke 'bhe kaa -bebe 'kunle, -asiikoo -a gbin 'ε 'koo, waa -yaa 'sole -a -glaanle' -yi 'ε ba.

⁷ 'Bhe 'yi 'tε, Zesu a -klanlanε 'la -za -yaa so 'yee- Zesu 'gbu ni, 'bhe pe Pieri ni doo: «Mεεzan -le 'kele-!» Pieri 'a 'male- 'kaa Mεεzan -le 'kele-, 'kee- yaa dunε mu 'ε 'klale -a ta, -amasroyi -e -yaa kaa de zii' bhla 'la ba, -a tafleη- -le -yaa. 'Bheε- 'kee- bole- -yi 'ε ba, 'kee- gele- Zesu ba -yre ta.

⁸ Zesu a -klanlanε -vin mu 'ε -nwa -yi 'ε bhonla -yitakon 'ε 'yi. 'Bheε- -o yro 'ε -glaanna, -a 'pale- -yaa 'ke kaa mu 'ε 'le. -Amasroyi -o plengole laa -yaa -draa 'ε bhonla 'ε ma metre -keme do yeke- 'yi.

⁹ -O bhole 'tre ma, 'ke -o 'tε do -lekunle yele-, 'bheε- kaa 'pegee 'bluu 'yaa- 'bhe 'tε 'ε ta.

¹⁰ Zesu pe -o ni doo: «'Ka kaa mu 'la □kwan bhe, -ka nu 'a 'ke 'le -ge.»

¹¹ 'Bhe klele 'tε, 'ke Simo Pieri 'sanle -yitakon 'ε 'yi, 'bheε- 'kee- yro 'ε -glaanle' 'tre ma, -a 'pale- -yaa 'ke kaa -gbene -gbene mu 'le: -o -yaa kaa bhe -keme do 'ke 'kaa bhe mia ple bhe vu ta yaga

(153). 'Ali- 'woo- kaa mu 'ε -o -bebeya 'ε ma, kaade yro 'ε yaa 'peedεε.

¹² Zesu pe -o ni dɔɔ: «-Ka nu pɛbhle.» 'Dun-
-yaa' -klanlanε mu 'ε do 'kpɔ 'laa -yaa sɔ -a
-lɔkpale dɔɔ: «-Dele 'e 'le εε?» -Amasɔyi -o 'gbu
'yaa- 'yaango- 'bhii- Mɛɛzan -le 'kele-.

¹³ -Ayile, 'ke Zesu 'e 'mabɛɛnle -o -din, 'kee-
'bluu 'ε 'sile, 'kee- 'bhε 'yicienle -o ma. 'Bhɛɛ- 'kee-
'kaa -yicienle 'ezin- -o ma.

¹⁴ -A 'san Zesu bwe gale ba, -a 'pwε gbε -gloon
yaga mi -le -yaa 'bhε 'le bhe -yaa' -klanlanε mu
'ε ba.

Zesu -o Pieri 'lɔkpa zii'

¹⁵ -O yanle pɛbhlelele, 'ke Zesu Simɔ Pieri
'lɔkpale dɔɔ: «Zaan gbe Simɔ, 'η -za sɔ 'e ni
'ke 'bhε kan 'η -za sɔ mɛɛ mu 'lɛɛ- ni gɔnɛ- 'la
gbɛɛn- 'bhε ta εε?» 'Yee- Simɔ 'bhε zikpaa Zesu
ni dɔɔ: «-Aani' Mɛɛzan, 'e 'gbu 'a 'yaango- 'bhii-
'e -za sɔ 'η ni.» 'Bhɛɛ- Zesu pe -a ni dɔɔ: «'An
-bhlaa gwlen bhlɔnɛ- mu 'ε 'lɛbɔ-.»

¹⁶ 'Bhε blaɛn, 'ke Zesu 'a 'lɔkpa gbε ple mi
wole- 'ezin- dɔɔ: «Zaan gbe Simɔ, 'η -za sɔ 'e
ni εε?» Pieri -a 'lɛkwan -a ni 'ezin- dɔɔ: «-Aani'
Mɛɛzan, 'e 'gbu 'a 'yaango- 'bhii- 'e -za sɔ 'η ni.»
'Bhɛɛ- Zesu pe -a ni dɔɔ: «Klɛ 'an -bhlaa mu 'ε
tagbin mi 'le.»

¹⁷ 'Bhε blaɛn 'ezin-, 'kee- Pieri 'lɔkpa gbε yaga
mi wole- dɔɔ: «Zaan gbe Simɔ, 'η -za sɔ 'e ni εε?»

'Bhε klɛle 'tɛ, 'ke Pieri 'a wleyisriwole,
-amasɔyi Zesu 'a 'lɔkpaɛ gaɛn yaga dɔɔ: «'N
-za sɔ 'e ni εε?» -Ayile 'ke -ya pele- Zesu ni dɔɔ:
«Mɛɛzan, 'e -za 'kpɛnsee dɔ, 'e 'gbu 'a 'yaango-

'bhii- 'e -za sɔ 'ŋ ni!» 'Bhɛɛ- Zesu pe -a ni 'bhɛɛ- 'yi 'tɛ dɔɔ: «'An -bhlaa mu 'ɛ -o 'lɛbɔ-.

18 'Mi pe 'e ni 'ŋ 'sɔwɛɛ ma dɔɔ 'e 'yaa- 'waati 'la ba -zwanne 'le, 'e 'yaa- dunɛ- kla 'e 'gbu ta, 'bhɛɛ- 'e 'sɛntru dɔ 'e 'gbu 'saanla, 'bhɛɛ- 'ke gele -yaa sɔ 'e ni yrɛ 'la □nɔɔ, 'e 'yaa- ge 'bhɛɛ- □nɔɔ. 'Dun- 'kee 'krɔyawoa 'waati 'la ba, 'e nu 'e gbɛ 'trole- mɛɛ -bhɛɛke' -la ba, 'bhɛ nu dunɛ- 'klalɛ- 'e ta, 'bhɛɛ- 'bhɛ nu 'sɛntru dɔlɛ 'e 'saanla□. 'Yaa- zi 'bhii- -e ge yrɛ 'la □nɔɔ 'bhɛ nu gele 'e 'le 'bhɛɛ- □nɔɔ.»

19 Pieri -yaa nu gale gagbeyaa 'la 'yi, 'bhɛɛ- -e -Waanbhaa' 'tɔbhɔ-, Zesu 'bhɛɛ- -zrɔnna -a ni -gɔɔn 'yi jan 'la bhe 'bhɛɛ- wolele. 'Bhɛ blaana, 'ke Zesu 'a pele Pieri ni dɔɔ: «Dɔ 'ŋ zi!»

Zesu 'pegee -yaa' -klanlanɛ 'la -za -yaa sɔ -a ni

20 Pieri 'e 'yrɛkpale -a -zanta', 'kee Zesu a -klanlanɛ 'la -za -yaa sɔ Zesu 'gbu ni 'bhɛ 'yele 'ke 'bhɛ -o zan -o zi. 'Bhɛ -klanlanɛ 'ɛ 'bhɛ -le 'bhɛ makulaa Zesu ba -yrɛ ta pɛbhle 'waati 'ɛ ba -bi do zi, 'bhɛɛ- 'bhɛ -le Zesu 'lɔɔkpaa- dɔɔ: «Mɛɛzan, -de 'gbu -le nu -dawli' 'kpale- 'e gbɛ ta ɛɛ?»

21 Pieri 'bhɛ -klanlanɛ 'ɛ 'yele- 'kee- Zesu 'lɔɔkpale dɔɔ: «'Bhɛɛ- mɛɛ 'lɛɛ- 'lɛɛ, Mɛɛzan, -mɛ pɛ za -le nu klɛlɛ 'bhɛ ni ɛɛ?»

22 'Bhɛ klɛlɛ 'tɛ, 'ke Zesu 'bhɛ zikpale -a ni dɔɔ: «'Ke 'mi -a zi 'bhii- -e bo -a -yrɛ ma, 'sani- 'ke 'bhɛ ge 'tɛnlɛ- 'ŋ 'nu 'yi 'ɛ ma, 'yaa- -mɛ pɛ za -le 'bhɛ 'yi ɛɛ? 'Bhi, 'bhi dɔ 'ŋ zi drɔŋ!»

23 -O 'bhɛɛ- -jan 'ɛ 'wole- 'ɛ □zian -o nɛɛnɛ- Zesu 'yi mu 'ɛ 'plɛŋ- dɔɔ 'bhɛ -klanlanɛ 'ɛ 'bhɛ 'laa -yaa nu gale. 'Bhɛɛ- 'dun-, Zesu 'laa 'pelɛ- Pieri ni dɔɔ:

«Yaa nu gaɛ». -Ya ꞑpia -a ni doo: «'Ke 'mi -a zi 'bhii- -e bo -a -yɛ ma, 'sani- 'ke 'bhe ge 'tenɛ- 'ɲ nu 'yi 'e ma, 'yaa- -mɛ pɛ za -le 'bhe 'yi ɛɛ?»

²⁴ 'Bhe -kɛɲɛ do 'kpɔ 'e 'bhe -le 'sɛya- kɛ 'zi -za mu 'ɛɛ- ba zayi'. 'Yele- -za mu 'ɛɛ- yɔɔndia- 'ezin-. 'Bheɛ- 'o moo 'gbu 'a 'yaango- 'bhii- -yaa' 'sɛya- kɛle 'e -yoo 'ke wlan 'le.

-Jan 'ɛyanyɛ

²⁵ Zesu -za 'bheɛke -bebe ꞑkla. 'Kee 'kpa bi -woo 'kpɛɲ yɔɔnde do do, 'mi 'kpee ma, 'bhe 'sɛwe mu 'e -waa -yaa nu 'solɛ- 'drunyan 'ɛɛ- 'yi.

Mwan
The New Testament in the Mwan language of Côte
d'Ivoire

copyright © 2006 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mwan

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-14

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 May 2025 from source
files dated 14 May 2025

1220066e-ed9e-5c66-9c3b-435a6575b8da